

D. ORIBASII SAR-
DIANI, IN TRES EUPORISTON
LIBROS, AD EVNAPIVM,
PRAEFATIO.

PETIS à me, Eunapi charissime, ut manifestas sanitatum cu-
ras faciam tibi ad singulas passiones, & diuersarum generum
adiutoria, ad discendum simplicium uirtutes medicaminum,
peregre proficiscenti, quæ facile inueniuntur in agris per uaria
loca, ubi docti minime inueniuntur medici, qui curam impen-
dere possint. De qua re mihi uidetur, ut nomen tantum medi-
ci, & non artis requiras industriam, in qua ocio fauente ad discendum minime
sis imbutus. Vnde petitioni tuæ præbendo consensum, hexapla Galeni, quæ à
† Dioscoro & Apollonio, uel ab alijs, qui de uirtutibus herbarum scripserunt,
quæ per agros inueniri possunt, quæ ab ipso scimus esse probata, reuelantes per
nos tradimus, & in hoc euporisto scripta dirigimus, quæ tibi uel alijs in lon-
gam ingredientibus peregrinationem prodesse poterunt. Experimentata igitur
à nobis uel antiquis tentamus dicere de simplicibus medicamentis, quæ
Græci hapla uocant, & ea in tres diuidunt partes. Vna quidem est, quæ unicui-
que infirmitati adhiberi possunt ex simplicibus medicamentis, & singulæ di-
uerfas habent uirtutes, & particulares usus. Secunda uero pars est ad sa-
nitatem ex electis singulis materijs adhibita. Tertia uero pars est,
quando singulæ cum singulis uel alijs admiscetur, conside-
rata passione. Transactis ergo hijs tribus tropis, quæ
facilius inueniri possunt, addis etiam à me tibi
quæ ad incolumitatem humanæ naturæ
expediunt conseruandam, scribi
debere. Incipiam ergo ex
ordium à cunabulis
infantum.

† Dioscoride
legendum
fortassis.

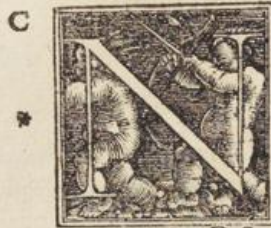
N

D. ORIBASII

D. ORIBASII, AR-

CHIATRI IULIANI CAESARIS,
EVPORISTON ADEVNARIVM
LIBER PRIMVS.

DE INFANTVM NVTRIMENTIS.

CATO igitur infante, mox ab initio est nutrix eligenda, quæ laucris & cibus competentibus ministra sit. Disponenda est, ut lac bonum abundantius ministrare possit. Labor enim sit ascensio collis, ut deambulando exerceat laborem, & lanificium faciendo telas texat, & maxime susales, & ad pilas pistet, & situlas de puteo aqua plenas leuet. Cibus autem utatur ptisanæ succis, & de tritico farina, & mellis succos accipiat. Pistum manducet, & pisces qui non sunt de pelago: Sed neq; eos qui duras carnes habent. Vinū uero dulce bibat, & quod boni sit odoris. Caseo autē & tragematibus, hoc est, pomis, uel ab oleribus omnibus absteineat, præter solas lactucas edat. Optimæ enim ad hæc sunt, & bonos in corpore succos faciunt, & somnū infantibus præstant. Accipiant etiam & dactylos, diuretici enim sunt, & purgant sanguinem, & utile præparant lac, & bene ministrant. Pessimæ autem ad hæc sunt menta & ocimus: Corruptunt enim fortiter lac. Similiter enim & cōmixtio uiri omnino prohibenda est, quia & hoc corruptibile generat lac, & omnibus rebus plus hoc nocet infanti, & amplius omnibus lædit.

Lactuce.
Menta.
Ocimum.

DE LACTE IN MAMILLIS
augumentando.

DMULTUM facit lac, cedrus cruda aut cocta assumpta cum ptisanæ succo, faciunt enim suaue lac & sufficiens, anethi coma uiridis, & radix foeniculi: Similiter & eruca, & apium, & smirnon & cicer, & animonis herba extrahunt lac, & apposita abundantius faciunt.

DE DISCRETIONE BONI
lactis & mali.

Lac muliebre. OPTIMUM lac à pessimo hoc modo discernitur. Bonum lac & in odore, & in sapore discernitur, & in albedine, & in constitutione. In constitutione autem, cum medium inter pinguedinem & tenuitatem uel humectationem consistit, Pessimum uero est è contrario, si spissum est & insuaue in odore, in sapore, & in albedine.

DE INFANTE NVTRIENDO.

APARVO usque ad mediā ætatem crescente uelocius infante in membris, ita ut nutritus in corpore multum esse uideatur, timere oportet ne aliqua accedat plethura, & si in aliquā plenitudinem incidisse cognoscitur, tunc oportet ut diminutio fiat nutrimenti, & secundum ætatem omnimodo adinueniendæ sunt euacuationes, modo per exercitia, ut huc atq; illuc per se se iuni eant, & puerorum quales. & proprias actiones consuetudinarias agant, & proprijs uel consuetis cibus nutriantur, ut hij qui lædere possunt prohibeantur. Et hæc non opus habent à medicis discere, sed per experimenta infantium sollicite, siue bene digesti sint infantes, siue non sint digesti, & hoc per obsequia uentris possunt cognoscere.

DE INFAN-

A DE INFANTIBVS, SI PLENITUDO SIT CIBORUM.

Quod si infanti ciborum accesserit plenitudo, & ex nimia acceptione uenter plenior & maior extiterit contra consuetudinem, & ea quæ per uentrem excernunt corrupta sunt, & quæ per sudorẽ manant non bono sunt odore, hijs agnitis oportet eis, si iam cibos fortiores accipiunt, non unum cibum, sed diuersos dare cibos, ut ipsa nouitas ciborum possit iuuare quo facilius fiat uentris [†] dispositio: Nam si aliquis appetat absq; ratione cibos, facilius liberatur, si citius uomica generata euacuetur, antequam cibi corrumpantur, & post hæc accipiat tenues, & sic paulatim reuertatur ad pristinã consuetudinem sanus effectus. Quod si iam corruptis cibis permanentibus, multæ utique proueniunt ex hijs læsiones, & diuersis succumbentes ægritudinibus fatigantur, si uomica nõ subuenierit in pectore, aut ceruicibus, uel circa faucium loca, & capiti stabiato proueniunt uulnera & glandulæ, & maxime ciradæ, fiunt difficiles ad sanandum.

DE FLUXU VENTRIS INFANTIS.

Quod si ex hoc etiam nec dormiant, conuenit eis potũ dare calidam aquã frequenter. Hæc enim & mordicationes tollit, & lauando intestina digestionem procurat ciborũ, & uentris egestionem: nam balneo uti necesse est, cibos uero mediocriter accipiant, & potione utantur aquosa.

SI VENTER INDURVERIT.

Quod si cibi digerantur bene, & uentris constrictio sit cum grauedine corporis, & tardo membrorum motu pigrior sit, & mens ipsius obruta sit à ^B pristina actione, & somno sit oppressus, scire oportet plenitudinem esse in uenis *Indigestio in uenis.* indigestam: in uentre uero digestio facta est: nam indigestio in uenis est, & cum uentositate repletæ tenduntur, & constipatæ aliquoties tensæ rumpuntur. Sed & alia quamplurima mala ex hac efficiuntur plenitudine. Propterea quando hæc plenitudo accedit, quam Græci *κίσησις* uocant, donec digestio in uentre ciborum fiat, quiescere debet homo. Post hæc autem exerceri, & post exercitationem resoluitur plenitudo. Hoc enim est apud antiquos propositum, dicentes, *είπωσ κόπον ἄγει*, id est, labor iste uentris soluit laborem, quia si indigestus sit uenter, multum laborat.

DE HIS QUIBVS CIBVS IN UENTRE CORRUMPITUR.

Quando autẽ in uentre corrumpitur cibus, confestim si corrupti sint cibi, & per uentrem effundantur quæ corrupta sunt, nihil mali subsequitur. Non autem soluto uentre, irritari oportet ex hijs quæ melius soluant uentrem, qualis est diaspolites, nitrum æqualiter cum alijs speciebus habẽs, aut de caricis, & cinico pastellis confectis hoc modo: Caricas xxx nitro candido 2 iiii. Cinico 2 ii cum uino & melle cocto cõmiscet omnia, & utraque macerabis, ut exinde pastillos facias xxx, & dabis. Mouet enim uentrem, & omnem cibum corruptum projicit.

DE HIS QUIBVS IN UENTRE FREQUENTER CORRUMPITUR CIBUS.

Quibus uero frequenter in uentre corrumpitur cibus, oportet eos antequã cibos accipiant uomere uino dulci potatos. Fugere autem oportet cibos, qui carbunculos, aut uisturas, & fumosos generant ructus, & eos omnes qui nõ facile corrumpunt. Assumere autẽ eos qui bonos nutriant succos, et eos eligere qui uentrẽ molliat, ut ex interuallo accipiant. Expedi enim et mediocriter data

N 2 quæ

C Quæ soluât uentrē, quale est pigra medicamē, ut hijs abstinere, quibus cocochymia congregatur, & faciunt ægritudines difficile sanabiles, aut insanabiles generant, quales sunt podagrica, & artetica uel nefretica. Sapius autē & in acutas incidūt.

DE HIS QUI EX LABORE IN SVETO AEGROTANT.

S I autem ex aliquo labore nimio, qui absq; mensura est, & absq; naturæ consuetudine, corporis accesserit passio, quiescere eum oportet, & abundantius uti frictione cum dulci oleo malaxatur: lauet enim in initio quidem mox post laborē calidissimo lauacro, & accipiat tenues cibos. Soluit enim copodin passionē penuria cibi, sic ut nihil hoc aliud melius possit. Et ne periodicæ aliquæ cōmotiōnes fiant, conuenit eis qui copodin incurrunt passionē, ut febres accedant, & hijs quibus hoc cōtingit, si negligātur pereunt. Soluere ergo oportet hāc passionē tenui cibo, & qui bene digerat, euchymo utat̄ cibo cū suauitate paulatim accepto.

DE HIS QUI IN NIMIO AESTU LABORANT.

I N æstatis tempore, si qui nimio labore exardescunt, & plus quā uirtus permittit exagitantur, & natura ipsorū sit calida & sicca qui patiuntur, utantur hijs in cibo mala cerasia, & coccimelia, & persica, & cucumeres, & melones, & cucurbitas, & ficus, & mel edant. Hæc omnia quidē cacochyma sunt, sed ea quæ desiccata sunt, possunt infrigidare & humectare. Et post balneum aquā bibant in primis, & sic uinum mediocriter aquosum, & post hæc uomant quod acceperant. Assumant igitur in primis lactucas, & sic cum aceto & garo pedes porcinos accipiant bene discoctos, & gallorū & anserum uentres & alas, aut aliquid de piscibus aspratilibus molles carnes habentibus frixis. Gustent autem & si uoluerint olera, quæ nō possunt cacochymia generare, id est, cucurbitas, & post hæc bibant uinum frigidum, temperatū, & accipiant cum uino & melle alicam, aut cum uino frigido in æstu nimio siue cacochymia existentes sanantur. Aliqui autem prohibent pitfanæ succos nimios frigidos potui dari. Quod in hijs qui non laborant uerum est. Qui enim in occupationibus sunt obligati, hæc adhibentur. Nam qui uoluntariam degunt uitam, & exercitantur, infrigidari rarius habent opus. Non exercitantibus autem in mediæ ætate cauantibus, aqua de fonte frigida aut niuata non nocet laborantes, aut si iuuenes sint, si non sunt consueti, paulatim augmentando eis danda est; nam si insuetis iuuenibus militia procedente, & tēpore & ætate iam declinante, difficiles ad sanandum, & insanabiles consurgunt passionēs in articulis, & in neruis, & in uisceribus.

DE AEGROTANTIBVS, QUI
bus cutis condensatur.

C Ondensatur corpus per frigus, aut si stiptico utatur balneo. Cognoscitur autem hæc passio ex pallido colore & durezza cutis, & quod nō facile concalescit, neq; consuetos emittit sudores. Curabis igitur eum calefaciendo per exercitationem & balneum, ita ut eum uolere facias in astrago balnei. Oleo uero calastico eum perungēdo infundes, & neq; frigida aqua sit nimis in piscina, neq; multū ibidem remoretur, sed exinde cum exierit, antequā uestiatur dulci & subtili oleo ueteri perungatur. Optimū autem & anethinum est oleū, & maxime de uiridi anetho confectum. Vtilissimū etiam est quibus condensatur cutis, sed & hijs qui copode, ut supra dictum est, laborant, si de diagiro acopo perungantur.

DE HIS QUI ACCEPTO
cibo exercitati ægrotant.

Q Vi post cibum repleti exercitantur, aut balneo utuntur, multæ læsiones & non parux subsequuntur, & capitis repletio, & epatis ex hoc constipationes accedunt. Mox ergo de præsentī ita curabis caput cum deambulationibus,

Abus, post cibos quidem mitius, ante cibos uero lenius quidem, sed uelociores & acutiores faciat. Epati uero infraxifaceto, id est, constipato optimū medicamen est oximellis datus, & simplex diatriton pipereon datus. Dabis etiā in potione & absinthij comas infusas, & anisum, & amygdalas amaras cum oximelle ante balneū. Ventris uero facta digestionē, & diacalamētis dandus est cū oxymelle. Caue igitur eius frequēter usum in hijs qui sunt cholericī, & omnino eis omnibus prohibendī sunt pingues & spissi uel glutinosi cibi, donec passio quæ accessit fuerit amputata. Sed ea quæ extenuant ministranda sunt.

DE HIS QUI NON EXERCITANTUR, & sani sunt.

Plurimi igitur sunt qui nō exercitantur, & aptis nutriuntur humoribus, & non cito aliquas passiones incurrūt, quia sunt natura raro corpore, uel euentato & digesto spiritu. Oportet ergo eos ad alias quasdam promouere consuetudines in actionibus. Hijs uero qui frequenter ægrotare consueuerunt, ne fiant sunt prohibendæ ægritudines hæ quæ ex corporali accedunt plenitudine, & ex malis congregantur humoribus. Quæ enim plenitudines uelociter congregantur, auferri conuenit ciborū qualitate: & hijs qui multum præsumunt, modicus ministrandus est cibus, & qui creuisse cognoscitur humor, seu cholericus, seu phlegmaticus, aut melancholicus augmentatus est, prohibendī sunt cibi, qui tales humores generant. In hijs autem omnibus uenter facilior est reddendus.

Q U O D O M N I B V S E X P E D I T
ut uenter secundus sit.

AB initio igitur antiquorū semper uisum est pro sanitate, ut uenter secundus procuratur diebus quotidianis, & inculpabilis urinarū emissio secundum ciborū aut potionū ministratiōem reddatur. Quod si hæc minime prosequantur, tunc uti est necessariū eis quæ hæc expellant, & procurent uentris & urinæ obsequia. Quod si urina minus fuerit ministrata, utantur apozima, ubi scandex, & apium, & fœniculus, & asparagus coquitur. Venter autem si constrictus fuerit, terebinthina danda est ad oliuæ magnitudinē glutienda dormitū euntibus. Magis autē educere uolentibus, nitrum modice est admiscendū. Vtilissima autē sunt olera ad deducendū uentrē, qualia sunt betæ, & maluæ, & brassicæ, semel cocta. Porcinæ uero carnis recentis iusculū, quod si hæc leuia uisa fuerint, & fortiora causæ desiderant. Ad urinā igitur prouocandam addendum est petroselinū, daucus, anisus, absinthiū, & gramen, & polytricum, & scolymbi radices, & cytissus, & calamētis, & origanū. De unaquaq; earū, aut omnes simul admixtas in aqua discoctas dabis cum uino bibere. Purgant enim hæc omnia per urinas sanguinē, & fit corpori non parū adiumentū. Ventrem autē sicut scripta sunt lenius mouent, & si amplius habere desiderat solutū, dabis ad uentrem herbā mercurialem in aqua cum sale coctam, & cum comederit, ipsam aquā bibat. Sed & sambuci folia similiter facta & accepta hoc modo operantur: nam & polypodij radices & II puluere minutatim facta super sardinas, aut in aqua discoctas dabis cum uino bibere, & si in ptisanæ succo coctæ sorbeantur, uentrē soluent. Aliqui autē & aloë dormitū euntibus dant, quantū ciceris tria sunt grana ad glutendum per singulos dies, & abundanter redditur eis uenter secundus. Alij autē cnicum mittunt in uiscellum, ut simul tritus coquatur. Omnium igitur prædictorū melior & utilior est epithymus in uino potatus: Oportet autē eum bibere. Habet cœnare quidē, sed minus quàm consuetus est, & sic pausare. Mouet enim leniter uentrē. Quod si mouere amplius uentrē uult, ieiunus epithymi bibat & III in oxymelle: ---

N 3 hoc autē

C hoc autē faciat in primo uere, anteq̄ ebulliscat & effundat collectus ex hyeme humor superabundans, & currat per aliqua membrorū loca, & periculosas generet passiones. Multi enim negligentes, aut paralytin, aut apoplexiam de subito inciderunt, & in ipsa fracti defecerūt, & alij pati uidentur exanthematis similia, aut aspera, qualia sunt lepra, aut impetigines, alij acoras in capite, alij erisipilas & erpitas. Vt ergo hęc prędicta aliqua, neq̄ aliud quicq̄ mali fiat, purgari oportet antequā ebulliscant collecti humores, & resoluātur, & currant per membra.

DE SANGVINE AVFERENDO.

Apollonius
Pergamenus.

Expedit etiam in primo uere sanguinem detrahere, in quibus sanguinis abundat plenitudo: nam opus est qui exercitatur uenam ipsius incidere, multi enim sunt tales ubique qui sanguinem tollant, quod si non inueniantur, tibias scalpellari iube, sicut Pergamenus Apollonius fieri suadet hijs qui iopus habent sanguinem detrahere. Hęc enim totum releuat corpus: nam & caput iuuat, & mulieribus non habentibus menstrua mouet.

DE EXANTHEMATIBVS, DE CACOCHYMIA.

Igitur ex acredine humorum exanthemata in cute corporis generantur, & mordicationem in uentre aut in uetro, quando secessus faciunt uentris aut urinā, patiuntur. Hijs lac expedit ut bibant cum melle: nam & serus de lacte separatus coquitur, & cum bullierit, superasparges uinū aut mulsam, & colabis. Sic enim caseo separato prius sale admixto potum dabis, ut plus purget aut larget uentrem salitus. Qui autem eum bibere uult sine sale, minus soluit. Sint autē de fero heminæ quinq̄. Expedit igitur eis & hoc modo datus catarticus, ut ex uusto gallo facta zema detur in potione. Multū enim iuuat, & uomitus euacuat phlegma multū. Sed nō oportet hęc inordinate fieri, neq̄ omnino eas euacuari, nec utiq̄ pręter necessitatem admittenda est fortis euacuatio, ut læsionem adferre possit.

DE PLETHURA.

Plethura igitur si est, oportet plus quā competit uomere, si à cibo & uino repleti sunt nimio, quia ex eo patiuntur plenitudinem, quam Gręci plethuram uocant. Signa autem plethurę hęc sunt: nihil delectantur, pigri etiam sunt, & sensus & ipsa mens ægrotant, & somnus plus est à consuetudine. Spasmi sunt in corpore, id est, subsiliunt membra, uenę plenę & densę sunt, & inordinati horrores, & permixtos habent calores. Hęc etenim maxime per totū corpus esse inflammationē significant. Hij ergo si uolunt uomere, subtilius & largius phlegma est pręparandum. Raphanos ergo manducēt in cœna, & porros, & cepas, & sardenas, & origanū modicum, & aliquid de thymo & sinapi conditum. Sorbeant autem ptisanę farinas. Carnes uero accipiant hœdinas, aut agninas, aut porcinas, manducant etenim omnia elixa. Post hęc uero edant pistacias & amygdalas integras in melle intinctas, & ipsum mel manducant. Bibant etiā uinum dulce nō parum nec frigidum, & post cœnam tantū expectent, ut se cibus componat, & ante aquā tepidam de subito bibant, donec repleantur aqua, & sic euomant, & post uomitū de pusca faciē lauent, & os, & oculos, & dentes: hoc enim eis post uomitū de pusca utilissimū est: nam putrescent dentes eis qui uomunt, si non hoc post uomitum fecerint. Bibant autē post hęc calidam aquam, & pauferent. Pedes uero eis fricentur leniter. Si quis autē non facile, sed cū multa difficultate uomat, recusare melius est. Vrgente tamen necessitate uomica est prouocanda cita, ut supra prędictos cibos comedant melones, & cucumeris semētes cum melle, aut radicē siccā, aut melones tundis cum melle. Hęc enim facile faciunt uomitū. Hęc nos de euacuationibus, ubi medicus nō inuenitur, dixisse sufficiat.

DE CIBIS

A DE CIBIS QVALES SINGVLIS temporibus conueniant.

BOnum est etiā & per singula tempora obseruare cibos in toto anno completo. Hyemis igitur tempore laborare oportet, edere multum, & maxime quādo aërum qualitas sub Boreæ dominatione consistit. Noto autē flante labor similis sit, sed minor cibus & potus, & totū corpus in humido tempore siccum reddere debet. Similiter quemadmodū & in frigido aëre calidius reddere per laborem. Abundāter autē edant carnes, & olera quæ sunt acriora, & uino amplius utantur. Intrante uero primo Vere, aut per uomitum, aut per uentrem euacuentur. Sed & alij phlebotomentur secundū consuetudinē uel animi uoluntatem: etenim perscrutāda sunt multorū sapientū dicta medicorū de phlebotomiatione, ut quod unicuique secundū naturā expedit, rationabiliter fiat. Dieta autē in primo Vere & labor & cibus subducendus est, potiones autē sunt addēda, propter quod calidius sit tēpus ab hyemis tēpore. In æstate autē requiescere à laboribus expedit, & cibos minuere, & maxime frigidis uti cibus, & potiones abundantius assumere, & omnia adhibere quæ infrigidare & humectare possunt. In autumno autē, quia omnino est inæqualis & inordinatus, & quia diuersas infert passiones, multa in eo debet esse obseruatiā, ne aliqua indigestio fiat in corpore, ne qui in matutinis horis frigidus est, & in meridie ignitus, lædatur. Pomina uero nō ad saturitatē edantur, quia cacochymiā & uentositatē generāt, si nō ea antea accipiāt quā alios cibos, & corrūpūt cibos: frigidiore autē factō aëre cū ratiōne calefaciendū est corpus. Adpropinquāte autē hyeme bene utique se habet, & post æquinoctiū uomere oportet aut euacuari, ne aliqd ex prædictis superfluum sit cōprehensum, quod in hyeme fieri possit nociuum. Sic enim & per hanc sanus poterit transigere annos.

*Ver.
Æstas.*

Autumnus.

Hyems.

DE DIETA SENVM.

Senes igitur quia natura sunt sicca & frigida, calefieri & humectari opus habent per balneas aquā habētes dulcē, & uinum rubeū bibant: purgat enim tale uinum senibus per urinas ea quæ sunt superflua, & calefacit corpus, & maxime si eos cibos qui humectare & calefacere possunt, accipiant. Frictionibus uero utantur senes post somnum cum oleo. Hæc enim eis excitant innatum & spiritalem uitæ calorē. Post hæc autē deambulent, aut quoquo modogestentur à copis uncti, & exercitentur secundū eandē uirtutē quam habēt. Si autē imbecilliores sunt, unctatiōibus utique ut possunt utantur. Cito autē senes imbecilliores fiunt, & ideo melius est tales tertia die cibari paulatim. Tertia autē hora panem cū optimo melle, aut alicā in aqua coctā, aut mixtū mel dare. In septima autē hora lauare, & sic prædere. In primis quidē ea quæ secundū faciant uentrē accipiāt, & post hæc ea que euchyma sunt, & tertio loco panē in uino infusum māducēt, uel ea quæ stomacho sunt apta, & nō facile corrūpūt. Neque enim uinū pachychymon bibere oportet senē, neque cibos tales accipe, quæ aut nephreticā aut hydroperem inferāt passionē. Si enim hijs senes multū utantur, constipant epar, aut splen, aut renes. Pomis autē si uolūt uti, de melle cōfectis utantur, & maxime si petras in renibus habent, aut podagrā, aut arteticam passionem. Admiscendū est autē arteticis in uino mulso petroselinū solū. Hijs uero qui lapides in renibus habent quos digerant admiscenda sunt, qualia sunt saxifraga. Utilis autem est & hæc simplex confecta potio, quæ fit cum uino & cum melle, si ei addatur modicum piperis & rutæ. Semper igitur, ut dictum est, oportet fugere senem cibos infraxim generātes. Quod si aliqua necessitas facit, ut quæ infraxim generāt edant, mox diacalamentis antidotū accipiant: sin minus, diatrion pipereon. Quod si nec hoc, nec illud inueniēt, de pipere albo factō tenui puluere intinges in obso-

*Senum natura
& dicta.*

C nium & manducabis, & in potione supersparges. Expedi autē in tēpore ipso & cepas, & allia manducare, & uentrem subducere, interdū & theriacam bibendam dare. Interdum enim senes & frequenter congregāt phlegmaticas in stomacho superfluitates, propter naturalē senectutis imbecillitatē. Ideoq; eis danda sunt quæ cibos extenuare possint, ut nulla in eis fiat tarditas digerendi, sed eis quæ humectare ualeāt senectutis siccitatem utantur. De pomis enim omnino sunt prohibendi, & ficis acerbis. Quæ autē maturæ sunt edant. Caricas uero in hyeme manducant. La cte uero quod eas digerat, bene uti debent. Suspecti sint tamen, ne epati inferat passiones, propter serum & phlegmaticam superfluitatē.

† aptum. † Apium & mel, & uinum tenue accipiāt, ut urinam per singulos dies deducere possint. Venter uero hijs si fuerit constrictus, ut secūsus reddatur oleum bibant anteq; cibū accipiāt, aut certe per interualla subducatur & mollis reddatur. Fugere autē oportet senes acres clysteres, ne intestina deficcēt. Mollīāt autē uentrem oleribus, aut alijs assumptis cibis. Similiter & oleo ficis ante sumptis, & oxymellis, & hijs similibus ante acceptis. Hyeme autem caricis & oliuis † sale conditis & coctis, aut damascenis infusis siccis in mulsam bonū habēt mel & abundantius. Non autem sicut solent dari, aloē detur aut pigra, sine aliqua magna necessitate. Vtiq; enim si per singulos dies, aut alio die uētris nō subsequantur officia, nullū medicamen aliud adhibeatur, nisi si nimia fuerit uentris cōstrictio, sufficit dari herbā mercurialem & cinocum in prisana coctas, & terebinthinam ad auellanæ magnitudinē. Sæpius autē & duo aut tria ad auellanæ magnitudinem sunt danda. Cum autem deposuerint uentrem bene, tunc pulmones, & renes, & uiscera omnia purgātur. Optime autē faciunt de caricis pinguibus & cinoco, si auferas ambobus extrinsecus quæ sunt circūposita, & simul tundas multū. Plus autem erunt caricæ, quàm cinocus, & dabis ex eis duos aut tres ad caricarum magnitudinē. Mutare autē oportet hunc usum. Vna enim natura in consuetudine facta contemnere solet. Tempore autē multo in iuuenibus permanet, in senibus autem negligit. Vt autem degeneratur, bene sub calore quæ superflua sunt in eis obseruantur.

DE VIRTUTE VINI.

Vinum. **O** portet autē cognoscere curiosius de sanitate humana & de uini uirtute, & uenerijs actibus, similiter & qualiter expediāt docere. Vinū igitur recalcere facit qui in nobis est calorem naturalem, per quem digestiones in nobis fiunt, & sanguis bonus quo nutrimur ministratur ubiq; utiliter. Propter quod per ægri tudines extenuatos pinguios reddit, facit enim & apertionē acceptorum ciborū, & phlegma extenuat. Cholera autē per urinas expurgat, & animā suauem reddit, mentē & sensum alacriores facit, & uirtutē præstat si mensuratū bibatur. Quod si absq; mensura præsumatur uinū ut inebrientur, ita ut alienent & stomacho grauentur, læduntur mox. Fugere ergo oportet plus à mensura uini potationē, quia nimis ministratū non iam resuscitat calorem, sed extinguit ipsum calorem. Vinum etiā animi uigorem subducit. Per tempora enim multa leuiter oportet bibere propter urinarū curatiōis abundantia, & ut sudoris motionē faciat. Vtilissimū autē est eis uomere mulsā accepta, ut neq; modica ab eo læsio fiat in cōiuiuibentibus, & nō cibo fatientur. Bibens autē intermixtam brassicam coctam māduca & amygdalas. Per hæc enim ebrietas releuatur. Sed & uomentibus nullo modo est nociuū. Optimū autē est absinthiū acceptū ante uini potationem. Vtilissimū enim est quod digerit crapulam. Si autem mordicationē patiuntur de uino, aquam frigidam sorbeant, & postera die absinthium bibāt, & deambulent

Ebrietatē quæ prohibeant.

& deambulent, & fricentur, & balneo utantur, & minus cibo utantur, & inin-
ci recuperabuntur.

D E V E N E R E I S A C T I B V S.

Venus nociua est pectori, & pulmonibus, & capiti, & neruis. Mutat autē
cognitio ad mansuetudinē, ut etiam melancholiam amātis & manīā com-
ponat, & eroton: animositatē minuūt utiq; meretrices. Qui autē utūtur Venere,
cauere oportet nimiam repletionē cibi, & magis uini, & inanitytē post uomitū
factam, & post uentris purgationē factam, & quibus uolūtariē solutus est uen-
ter. Caueant autē & indigestionē post laborem factam, & si cui aliqua accedit
zgritudo, aut certe suspecta est ut accedat. Nam & in autumno Venere commi-
sceri oportet, & nō in alijs temporibus in quibus pestilentia dominatur. Tem-
pus autem utilissimū commixtionē est post cibum, ante somnum: post somnū
enim mox componitur corpus, id est ciborum operatio in sanguinē. Hoc etiā
tempus & ad generandū est utile, propter quod mulier mox addormiscens con-
tinet semen. Ex uenereo igitur actu rarius, & frigidius, & siccus, & imbecillius
fit corpus. Quæ cōspissant scilicet, & calefaciunt, & humectāt, & corroborant,
oportet hijs operibus sociari. Aliqui autē semen multum calidū congregantes
sic urgentur ad uenereos actus, & emanantes nimitū, ipsum corpus imbecille ha-
bent, & stomachum resolutum, & extenuantur, & desiccātur, & cauos faciunt
oculos. Abstinentes igitur à Venere capite grauantur, & indelectabiles fiunt.
Post hæc iterum per somnum semen proijciūt. Oportet igitur quibus nimum
semē abūdat, nihil aliud adhibere, quā ea quæ corrūpunt, hoc est cibos & me-
dicamēta. Hij & post balneū unguantur oleo roseo, & miluio, & omphacino. Me-
lius autē est si impinguetur de cera oleum ut nō decurrat. Addere etiam & suc-
cum aliquē frigidum. Fit autem celerius, si in mortario refundatur, & sic adda-
tur succus, & cum manu misceatur diutissime. Est autē frigidus succus de her-
ba semperuiua factus, aut de uua canina, aut cotilidonibus & psyllio. In æstate
uero aut lactucæ succus, aut lini semen, & in alijs temporibus alia ex alijs. Nam
hæc cocta in aqua & frigidata faciūt succū. Lamina autē plumbi lumbis super-
posita, prohibet somniantibus semen, & herbæ subtus strata quæ frigidæ sunt,
sicut ruta, & summitates teneræ frondiū agni arboris, & mollia folia eius strata:
sed & sementis agni & rutæ comesta. Custodire autē oportet ne nimis fortiter
lumbos infrigidet, ne nimis infrigidatis lædantur renes.

Ne semē pro-
fluat inuitis.

D E A Q V A R V M Q V A L I T A T I B V S.

Oportet autē & aquarū qualitates quæ sunt utiles aut malitiosæ sciri à me-
dicis. Multū autē utiles aquæ sunt in usum nostrū omnes, & magis sunt
in omnibus dietis necessariæ. Scire autē oportet optimā & bonam esse aquam
quæ sine qualitate aliqua est, & in gustu, & in odore, & in potu suauis est, & in
uisu munda & pellucida. Quādo autē bibitur, cito hypocondita transitur deor-
sum quæ talis est, alia melior nō est requirēda. Quæ autē in præcordijs diu resi-
det, & inflat, & grauat præcordia, neq; cito calefit, neq; cito infrigidatur, pessi-
ma est. Sed & ea quæ in ea coquunt grauiā sunt, & malitiosa quæ cocta sunt.
Melius igitur est per experimentū tales iudi care aquas. Qui autē uult per cog-
nitōē agnoscere quæ dicta sunt, hoc modo dijudicet. Quæ enim ad septētrionē
positæ sunt, & à sole auersæ, hæc & graues sunt & malæ, & nō cito feruescūt, aut
infrigidant cito. Quæ autē ad solē surgentē sunt per uenas ministratæ, cito cale-
fiūt, & iterū celerius infrigidant. Hæc autē sperāda est bona esse & optima, quæ
æstate frigida, hyeme autē calida est. Aliqui autē & p. pensa approbauerūt, ut quæ
leuior

Optima aqua
quæ.

C leuior est melior sit. Hoc autem ad hæc pertinet quæ dicta sunt, & laudantur. Solum autem hoc non ab initio cōtemplatum est, ut bona leuior sit. Leuiorem igitur Hippocrates pluuialem dixit esse aquam, & dulciorem, & lucidiorem, & propter quod soli uicinior fuit, leuior & tenuior effecta est, propter quod & imputribilis est, pro quare ab eo omnibus aquis leuior est iudicata. Vnde ab aliis quibus reprehenditur, quare irritent tusses, graues faciant uoces. Pro hoc autem pluuialis aqua æstiuæ leuior est iudicata, quia æstum non facit. Nam in hyeme ubi crySTALLUS & niues abundant, grauâtes sunt. Ex congelatione enim aquarum illud in hijs quod subtile est conspissatur. Bene utiq; . Quæ autem palustres sunt, & malum habent odorem, quæ si coquantur, in melius mutantur, & sic eas bibant, & cū uino mixtas. Quæ stipticæ sunt cum dulci uino, alias autem cum stiptico uino. Nam & colari expedit eas ex paludibus quæ sunt aquæ, cū alica autem uel alphita dari. Colatam autem salis frigidam pustam bibant, & non impetu multo trahant. Quidam autem adinuenerunt, comestis aut potatis malis aquis, ciceris decoctione apozimam ante ut bene bibant, & ipsum cicer comedant. Aliqui autem & caucalidas, ouaq; ipsarum cum aliquo pisce cocta & fœniculo. Aliqui autem & betas & cucurbitas ante manducant, cum sale & uino temperatas.

DE AERIS QUALITATIBVS.

Aër autem sanitosus est & optimus, qui est mundissimus. Morbosus autem est & pessimus nebulosus & turbulentus, de paludibus aut stagnis ascendens, aut si ex alijs aliquibus concauis locis uenenosus surgat. Pessimus est & de quibusdam cloacis purgantibus ciuitates, & ex oleribus aliquibus, & de stercorebus animalium accedunt foetores seu hominum. Similiter autem de fluminibus, aut paludibus, uel stagnis proximis nebulosis existentibus & non resistentibus, & in cauis locis undiq; à montibus circumdatis, & habentibus respiramentis pessimis sint, & omnes lædunt ætates similiter. Iuuant autem secundum qualitatem caloris aut frigoris, aut siccitatis, aut humectationis, diuersitatē aërum non similes habentes in omnibus. Temperata igitur corpora temperatus aër iuuat. Distemperatus uero lædit, quia contrariam habent à se inuicem naturam.

DE BALNEIS.

Balnea. **L**audo quidem in aqua frigida lauantibus. Non existimo autem expedire eis qui cibo repleti sunt, sed eis solū qui sunt acrophagia cibantes, qui uiuunt in labore, & eis quæ expediunt utunt. Sufficiat autem multis opus habentibus ut in frigidentur, amplius in piscinā ingrediantur æstatis tempore iuuenes existētes, & carne repleti, ante calefacti frictione. Sint autem alieni à cōmixtionem mulierū, neq; indigesti, neq; cibo sint repleti, neq; post uomitū, aut post uentris euacuationem uel fusionem sint, neq; uigilijs fatigati lauent. Omnibus autem utilissimū est calidum balneum. Calefacti enim mitigantur, & corpus soluit ciborum, & plethrones malaxat, & pneumata diffundit, & somnum facit, & bene nutrit carnes. Est autem aptissimum omnibus & uiris, & mulieribus, & pueris, & senibus, & idiotis.

DE CIBORVM VIRTUTE.

Oportet autem super hæc & ciborum uirtutes scire, qui sanitatis suæ studet esse sollicitus. Qui enim extenuandi habet uirtutē, & aperit angustas pori transitus, & proijcit quæ infixæ sunt, & glutinosa subtiliat & extenuat pinguiā. Educit autem quæ diu tardantia sunt in uentre, quæ manducantur aut aquosa uel cholericæ superfluitas est, utiq; & magis augmentatum melancholicum sanguinem

Aqua pluuialis.

DE VIRTUTE
 quæ cholericæ sunt
 & glutinosa, & pinguiā
 in dicta nutrima acui
 dens sit. dicitur euchy
 onthipæ. Hæc autē faci
 ut mucus, ut est len
 & quibus autem utiq;
 uentes. Cautior ergo
 pinguiā magis. Quæ
 uirtutem in corpore
 adhibere, sed maiori
 utiq; ab ipso periculo allum
 e quo uolunt tempore. De
 uirtute, hæc autē pascunt
 murem enim in lassa
 uis magis motu bonum
 dicit medicis, qui egrotat
 rem. Ergo talis cibus corp
 nichymus cibus, quem se
 aborum, optimū dicit ma
 gestiois moderatur, quæ
 ut lædunt.

D. ORI
 DIANI DE
 PLICIVM
 AD

NEDE

DIANT
 quæ in lassa
 manducatur,
 quibus, extra
 lenitatis, per

A
 quæ in lassa
 manducatur,
 quibus, extra
 lenitatis, per

A sanguinem componit. Sed oportet prohibere frequenter eius usum, & maxime qui cholericæ sint temperat̃ia: Nisi forte ad eos solum, qui phlegmate, & crudis, & glutinosus, & pinguibus humoribus collectis repleti sunt. Pinguior quidem dieta nutrit etiam abundanter, attamen uentri & epati digestionem si competens sit: & cibus euchymus bonum sanguinem generat, splen autem & epas constipat. Hoc autem faciunt quæ sunt pachychyma, id est quæ pingues nutriunt humores solos, ut est lenticula. Quæ autem glutinosa, quæma dmodum malua. Aliquibus autem utraq; contingit pacimas esse, & glutinosas, sicut sunt ostracotermes. Cautior ergo est quæ extenuat dieta ad custodiam sanitatis eis quæ impinguat magis. Quæ autem non satis nutriunt, uirtutem non imponunt, neque fortitudinem in corpore. Vnde oportet ea quæ multum nutrimentum præstant adhibere, sed mediocriter quando causam indigentiam aliquis sentit. Maxime utiq; absque periculo assumitur illis, qui exercitantur competenter, & dormiunt in quo uolunt tempore. Omnes autem qui non possunt propter exercitationem dormire, fugiant pachychymos cibos, pigri autem neque ad istos cibos accedant. Maximum enim malum in sanitatis custodia omnino pigritia. Quemadmodum mediocris magis motio bonum est, ita inter spissos & tenues cibos, optimus hominibus mediocris, qui generat sanguinem secundum constitutionem competentem. Ergo talis cibus corporibus nostris ministrandus est, laxibilis enim est cacochymus cibus, quem semper oportet fugere. Custodienda est autem uarietas ciborum, optimum & magnum est ut de contrarijs uirtutibus copulentur, & digestionem moderentur, quia & ea si non digeruntur, quæ assumuntur, competenter lædunt.

Pigritia.

D. ORIBASII SAR-

DIANI DE VIRTUTE SIM-
PLICIUM MEDICAMENTORVM
AD EVNAPIVM LI-
BER II,

MEDIA INTER CALIDA
& frigida.

DIANTVS, asparagus, miachantinus, brion, & splenion, glicirizæ succus, oleum dulce, cera, faba, castanæ nucleus qui manducatur, licius, lotus, uel ros quo caligarij utuntur, aut triphilus, citriæ cortex, ptereus, id est, filicis radices, lentiscus, lenticula, terra cymolia, & terra samia, catinia & litargirus.

QVAE SINT QVAE
calefaciant.

AGni folia & semē mediocriter, agalaphis semē & folia, amigdala dulcis, anagallides utriq; andragnis, tiles aut cincus agrestis, uua matura semen, lenticula, liquiriciæ radix, oliuæ fructus maturus, fermētum, oringium, resinæ omnis succus siccus, squinoantus, cochleæ uistæ, aut cineres earū; caulis id est brassica, dactylorum fructus, ripus, coclim, calcucracamenon aut cnicus, cyrocrambi, butrachij radix, & tota herba, pulegium, lauri folia, magis baccæ, minus

C minus autē cortex eius radices, diptamnus, pseudodiptamnus, elelis fagus, erisimus, lana usta, zinziber, tapfia, cardamomus, capilli usti, brionia radices, aristolochia radices, asphodeli radices, daucus, catmedaphnis, dragon tea radices, oleum raphaninū, cicer, ixus, id est uiscus, caucalidis, libisticus, ferula semen, sagapinus, satyrion, sion, sinon, storax, piper, lysinon, ypiricon, alis, sulphur, sanguis, cholera, urina, sputum, carnes serpentium, adipēs, salmoriades de falsis piscibus.

QVAE SINT QVAE PRIMO
gradu calefaciant.

A Loēs, antimifaron, absinthium, ladanum, lini semen, folium spicae nardi, nardus celtica, uinum dulce, id est mustum, serum, triticum, ficus sicca.

QVAE SINT QVAE SECUNDO
gradu calefaciant.

O lei feces, anethum uiride aut minus, artemisia, balsamū, elaphobus, calamus aromaticus, crocus libanotus, mastiche, mel, uinum, picula, melisphilon, prassium, propoleus, cucumeris agrestis succus, scandix, squilla, scolimbis, pastinacae sylvaticae radix, smyrnis, terebinthi cortex & folia & fructus, foenogracum, cameleontis utriusque radices, camipiteas, ocimus.

QVAE SINT QVAE TERTIO
gradu calefaciant.

A Brotanum & magis ustum, egyri flores, id est populi & resina, acorus, amomum, amaracus, ameus ustus, annifus, arciothidus, asari radices, herba sabina, ellebori utriusque, epithymus, menta, calamentis, thymus, calamus, fraxini cortex usta, caceus, cassia, citria utraque, cimici semen, conifia, cuminum, libanotum, allium, foeniculum, gitter, men, radix rutae syluestris, rododaphnis, uinum uetus, origani omnes, opopanax, petroselinum, ruta, raphanus, samfucus, smyrnion, hyssopus, galbanum, camitria.

QVAE SINT QVAE QVARTO
gradu calefaciant.

A Darcis, ampilon, prasson, id est porrum sylvaticum, euphorbiū, citria, oleum, costum, cepulla, lipidion, sinapis, allium, struthij radix, tithymali succus, caustica sunt omnia haec.

QVAE SINT QVAE INFRIGI
dent mediocriter.

G Ramen mediocriter, elxine, id est, uitrigo, mediocriter atque stipseus, gapij mitreus, cataplasma omne, balauktion, rubi folia & comae, & immaturus fructus ipsius, & flores, bromus mitreus, brion maritimus, glaucion mediocriter, dorignion nimis, calami fraginati folia mediocriter, conion nimis, licinus quae in petris est, papaueres omnes, moleas fructus & folia, oliuarum comae & immaturus fructus, oleum myrtite, sisaminum oleum, balaninū oleum, elxine quae & perdition, uel uitrigo dicitur, mediocriter, elimofiu folia, id est uiolae & cortices eius propter dulcedinem, persicus fructus, citri carnes, amantite sufficienter, omphacii succus sufficienter, amilustriceus mediocriter, oleum roseū mediocriter, pathus de palestra, succus crudus siccus, tribuli utriusque, dactylorū comae succus, gessamia terra mediocriter, cimolia terra, cotis acutatio, mollidina mediocriter, plumbum, psimithiū, scandix mediocriter, caseus mollis & recens.

QVAE

A QVAE INFRIGIDENT PRIMO GRADV.

A Catia non lota, atriplex absq; stipseus, sigarta, milium, hordeum, platanus, ramnus, intuba.

INFRIGIDANTIA SECVNDO gradu.

A Catia lota, plantago, bletum, galla asiana, cucurbita, melones, malum peponis, uua canina de hortis, lenticula de super aqua, ficus uirides, adueri maritimus, psylli semen.

INFRIGIDANTIA TERTIO GRADV.

S Emperuius uterq; portulata, mandragora, cidria cidonica, polygonium, flos uua, cimæ, iusquiami & flores, & semen album habens.

INFRIGIDANTIA QVARTO GRADV.

Opium thebaicum.

DESICCANTIA ABSQVE mordicatione.

A Caliphis semen & folia, fex olei, anagallides, utraq; plantago, bromus olei dulcis cum ratione lauatus, omnibus magis tritici fermētum, extrahit de profundo & digerit, lupinus in poris fortiter, salicis folia, & plus cum aliquo stiptico, Alij autē & succos ex eis faciunt, & sine mordicatione desiccantium habēt medicamen in plurima utile. Nihil enim plus utilissimum est, & sine mordicatione desiccās, & stipticum modice medicamē. Nuces, lepus ustus leptomeris est, melius est centaurea tenuis modice fortis, cerasia gummi, liliū, fabæ cortex, id est babulia superposita, cupressi omnia, ciperi radice nodus in aqua infusus, nymphæ radices, ireus satis, pēraphili radices, polypodiū, myrina, sarcocula, stybis, tracacanti terra omnis, cathmia, asia petra & flos ipsius infusus carnes remittit, pompholix frequenter lotus, calx uiua extincta & lauata fortiter, ouorum albumen tenue. Similis autem naturæ est & uitellus eorum.

SIMPLICITER DESICCANTIA.

A Gni folia & semen, graminis radices mediocriter, adiantus, id est herba capillaris, semperuiua utraq; populi flores & resina ipsius, sambucus, ebulus, amarantus, reuma desiccant potata. Brionia radices, egyros sicca folia, de pyris cataplasma impositum mediocriter, aristolochia, asparagus achantinus, aspastū, asphodeli radices, & magis usta, aut cinis ipsarum, balauftion, sinapis, rubi non maturus fructus, bulbus cataplasmatum, pionia radices, lauri folia uehementer, & magis baccæ, roboris omnia loca, & ficus, oleum cyprinū, laurinum, dadinum, elimus cataplasmatum, eringion, ifatis quàm Gothi uisdi lem uocant, tinctores herbam uitrum, salicis cortex aut cinis fortiter, canopi semen, cardamomum, caucolis, daucus, cinis conia & magis de ficu, cinis de brassica usta: hæc enim fortius faciunt, desiccant enim cineres. Crinon, id est lilij folia & radix linina de sup petra, lucerna omnis, lotus, nymphæ radix, omphacium, platani cortex & pilæ mediocriter, polypodiū, amilū, sal, nitrum, gypsus ustus, magis cathmia oēs, & omnia metallica & lapidosa, & terrestria uel usta de furno, testæ ostrearum, cribami, id est leporis coagulū & stercus omne. De anseribus uero inutilis est ex nimia acredine, Ripus, carnes serpentium, capita fardinarum ustarum, cornu ceruinū & caprinum ustum, castorei ossa cōbusta nimis, capilli usti, ossa sippia, lana usta, gambari usti cinis, garum sufficienter, salmoria.

O DESICCANTIA

Gothi.

Aristolochia, plantago sicca, asphodeli radix, & magis usta cinis, balsamus, rubi radix, herba fabina satis, liquirizæ radix, diptamnus, dragōtex radix, oleū uetus, oleū cicinū, elapholus, euphorbiū, fermētū, salicis opes, calamētis, calamus, aromaticus, calami fragmitis cortex usta, cassia, cappasion, costus, citrix oleū, cocimeleas, gumen, mastice, gitter, opium cyrenaicū, opobalsamū, ruta passa, pistienæ fructus, propuleus, terebinthina, oleū roseum, sagapinū, samfucus, sylois, calx uiua, hyssopus, salis flos, nitrum alcioniū, arsenicon ustum, gypsus ustus, sulphur, cathmia, pumex affios, asæ petræ flores, melanetria, mifeus, calcanū, chryfocolla, scandex, ficus, adeps leonis, & pardī, & irenis multum extenuat, castoreū, ossa sippiæ & lana usta. Hycinan Afri uocāt beluā similās leonē. Hoc *Hycinan* animal timet canis, ita ut si eum inuenerit ut ouem sic comedat. Vnde fugiunt cum canes, & in domibus se abscondunt. Quod si dentem eius habeat homo secum, non eum canes latrant.

IMPINGVANTIA HVMECTANDO.

Plantaginis radices, balauftion, zigasta, zinziber, cepe, cucumeres, lipidus, omnes rores, stiperia.

STIPTICA ET CONFORTATIVA.

Cassia, galla asiana, omphacium, tigadus, dactyla, absinthium.

QVAE DIGERANT MITIGANDO.

A Momus, uua domestica, cera, ladanus, glutites, crocus, libanotus, spica ægyptia, mastice, oleum roseum, myrrha, storax, galbanum aut alica, butyrum, hyssopus, adeps porcīnus.

QVAE PVS FACIANT.

B Quæ calidæ fomentum adhibitum, hydroleum tepidum, oleum calidū, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps porcīnus & uitulīnus, butyrū, libanotus, pices, resina.

QVAE MALAXENT.

MAlaxat caprinus scus & adeps pullinus, & anserinus, & hircīnus, & taurinus, medulla ceruina & uitulina, amoniacus, storax, galbanum, bdellium, oleum sicyonium, & liliacium, & oleum dulce, anthemis, euiscī radices, cucumeris agrestis radix, & maluæ agrestis folia, & de arbore maluæ, mastice, cera, terebinthina, colophonā, opopanax, ripēs de statuis, stercus humanum, butyrum.

INDVRANTIA.

Semperuiua, porcacla, psyllion, lenticula, & desuper aqua quæ in stagnis generatur, uua canina. Indurat autem quæ sicca fuerit herba, & humectat ea ipsa si abundanter in usu sit, & euacuat ea aut coagulat. Ea quæ calefiūt, me diocriter resoluere oportet, & malaxare de supradictis.

QVAE HVMORES EXTRAHANT PER OS.

Peretrum, lappacium, capparīs, ficus maturæ, dadinus, mel, papauer, absinthium, origanum, raphanus, uua sine semine & caciūs, sinapis, helleborus albus, elaterius, thymus, sal, omphacium, anisus, piper, coconidius, daphnidis, balsamus, animonis, amoniacus, storax, fex sicca usta.

QVAE SINT QVAE PER NARES educant.

Elaterius, betæ succus, cyclamini cortex de radicibus, mel, thilaspheus, conidius, anagallis, animonis, helleborus albus, omphacium, prassij, ederæ folia mollia.

O z QV AB

C QVAE DE OCVLIS EDVCANT LA-
chrymas uel humores.

MEl, hyssopus, oleum uetus, anagallis, oleum laurinum, oleum nardinū, cassia, costum, opium, sagapinum, daucus, apium, malogranata, amygdala, prassiu, helleborus albus, animonis, ruta, castoreum, litus emathitis, anserinus adeps, fel, smyrna, calcitheus, sulphur, stipteria, sciftis, ossa sippiæ, & cortex libanotus, squilla, amoniacus, & sine omnibus alijs omphacion.

QVAE PER AVRES EDVCANT.

MEl, piper, bouis fel aut tauri, mercurialis, linogustis herbæ succus, caparis radices, cocconidiū, bdellium, cassia, galbanus, helleborus albus, omphaciū. QVAE CONSTIPATA RELAXENT

& purgent.

ANagyrops, folia sicca & radicis ipsius cortex, agaricus, agaliphis semē, amygdala amara & arbor ipsa, adiantus, asari radices, pulegium, dragonteia, daucus, gentianæ radix, sinapis, cicer nasutus, eupatorium sine calefactione, thymus, caricæ pingues, calamentis, cassia, coccimeleas, gummi, gitter, ruta, cucumeris, melones, spondilion semē & radix, stycas, camitrius, & quæcunq; alia in se continent amaritudinem qualitatis.

QVAE EXTRAHANT.

CApræ stercus ustum & nō ustū, & ostracodernion, & omnia de ostreis & de sippijs ossa, ecinonī utriq; usti, aut cinis eorum, serum de lacte, mel, brionia radix, amygdala dulcis, & ipsa arbor, anagallidis, amniones omnes, aristolochia longa, plantaginis folia & magis succus, ireus, asparagus, miacanthinus, staphisagria, asphodeli radices, atraphis semen, absinthij succus, bulbus superpositus, hellebori utriq; elxine quæ & perdicion, salicis opes, calamifragmiti radix cum folijs sufficienter sine acredine, centaurea minor, & succus eius, brassicæ, critmon, ordeum mediocriter, lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ caro, lapsami cataplasmati, licinon de petris, uiola alba, omniamion, platani cortex, de radicibus mediocriter, porrum cataplasmatum, propuleus mediocriter, ptoleæ & folia, & cortex, & radix, ptisanæ, terebinthinæ plus a mastice, sagapinus mediocriter, cucumeris, melones omnes, cucumeris agrestis radix, smyrna, beta, titimali cortex, camipiteus, alcionia, omnis terracia & samia mediocriter & cretica, cathmia, pumex ustus & non ustus, lithargyrus mediocriter, ismeris terra de furno, cornu ceruinum & caprinum ustum.

VRINAS MOVENTIA.

APium, petroselinum, fœniculum, daucus, smyrnion, anisi semen, asarus, acoron, asparagus, basilicon, & oximyrsinon, bdellium, brionia, terebinthina, calamus aromaticus, careus, carpesia, caucalis, costum, cymīnū, cyperi radices, liuisticū, mion, spica nardi, celtica, ruta, polion, silis, cucumeris, melo, pones, scandix, alliu, pastinaca, squinoantū, thermentū, carpus, absinthiu, herba sabina, sanguinē per urinas deducit, eritrodani radix, id est rubea, urinam pingue & multam & utiq; sanguineā educit, capinus cholera per urinam educit multā, orobus, amplius assumptus sanguinē per urinam educit male olentem. Si quis eum in uino coctum bibat, male olentes sanat urinas, & mulsa, & oximel, & uinum tenue, & aquosum.

QVAE PER VRINAS DE SPLENE EDVCANT.

Titimali semen, caragium, gitter, cyminum, thymus, ampilon, acria radix, capparis radices, scolopendriion, cithisus, dragonteia, aristolochia radix, origanum.

A origanum, polion, colochintida agrestis, brionia, ciclaminus, porcacla, scorpi-
on maritimus extensus suffocatus in uino, ipsa infusione uini potata.

QVAE PER VRINAS DR EPA
te educant.

A Gni sperma, dauci folia, foeniculum, balsamum, capnion, anisus, dacty-
lorum ossa, lauri folia, absinthium, smyrnion, anagallis, menta, enancij
opes, sylphiū, eringion, trithion, decoctio, asarus.

QVAE PER VRINAS DE RENIBVS
educant humores.

A Pij semen, piper, pastinaca, porrus, cnicus, brionia radice cortex, gra-
men, ossa sippia, sulphur & cicer albus.

QVAE PER VRINAM DEDVCANT
de thorace humores, quæ adaperiunt omnia.

Nucleus pineus totus uiridis, pituinis, butyrum, castoreum super carbo-
nes suffumigatum, & in os tractum intrinsecus cum spiritu. Iuuat autē
maxime & pulmones & cerebrū humida & frigida existēte distemperātia: Spi-
ca nardi capitis & thoracis reuma desiccatur: educit autē ex pulmonibus in electua-
rio data & in catapotijs cnicī semen, daucus, papauer niger, thymus, raphani
succus, sinapis, anisus, sisanus, erisimus, squilla, orobus, cucumeris semen, pi-
per, ruta, nardus, sulphur, polion, aron, dragontea, costum, sulphur, smyrnis,
lauri baccæ, interiora capparis radice, cortex, amygdala amara, pionia, castore-
um, abrotanū, sthorax, bdellion, sylphiū, uua passa sine semine, nucleus pineus,
omphacion, aristolochia, galbanū, prassion, eringij radices.

RENES PURGANTIA QVAE
abscindunt omnia.

Plantaginis sicca radice & folia & semen eius, asparagus, miacantinus,
licides, id est pionia radice, cicer, amygdala plus.

QVAE RAREFACIANT CORP
pus, uel cutem.

Camimola, euistus, cucumeris agrestis radice, oleū uetus, abrotanū ustum.

QVAE ADAPERIANT ET ORA FACIANT.

Omnia quæ sunt acra, animonis herba omnis, fel taurinum, allium, cepe,
irini & amaracini olei feces.

CONDENSANTIA CVTEM CORPORIS.

Aqua frigida, semperuiua, porcacla, tribulus uiridis, psyllion, lenticula
quæ super stagnantes nascitur aquas, & ut simpliciter dicam, quæcuncq;
infrigidare possunt, & non desiccare.

PVTREFACIENTIA CARNES, ET ADVRENTIA.

A Vripigmentū, sandaraca, chrysocolla, pitis campi, cidria, gitter, hellebo-
rus niger.

QVAE PURGENT VVLNERA.

Elaterius, cucumeris agrestis radice, oca, mandragora, siue petrae asia flos,
& de ostreis omnia usta purgant quæ carnis supercrescunt ulceri medio-
criter, aut similiter utraq; usta cū toto corpore: sed & ematit lapidis puluis tri-
tus tenuissime, & uiolæ folia, & faba, & lipidis calcus, & chrysocolla.

QVAE CICATRICENT.

Stipteria, galla asiana, omphacius, calcuci caumenon, & maxime lotus, ma-
logranati cortices sicca, scoria plumbi, lithargyrus, molipdinis, id est plum-
bum

C bum uustum, cochlearū testa omnia, purphira, uistrum, pumices, specularē ustrū, psimithium, pompolix, spondilion, chryfocola, stimeus ustrus, defrigis, sarcocula. Hæc omnia prædicta utiq; si aspergantur uulneribus cicatricant.

MORDICATIONES FACIENTIA.

C Alcantum ustrum, cathmia, lapidis calcus & ferri aciarij ferrugo. Sed & eius, & calx uiua si urantur & assentur, sine mordicatione inducunt cicatricem.

QVAE VL CERENT.

R Vbi canini folia, beta, allium, pulegium, hyssopus, origanum, sippia, asphodeli radix, appij semen, & quæcunq; sunt falsa & acra & amara.

QVAE ADVRENT.

C Antaridæ, defrigis, fex ustra, aceti, animonis, dactyli flores, allium, cinis ficis, nitrum assum, calcucicaumenum, stipteria, cyricus, testa ustra, capita sardinarum ustrarum, auripigmentum, caciurus, staphisagria, cocconidium, porretri radix, sinapis, calx si quidem asbistus, id est calx uiua non extincta. Nam si extincta est, scaras facit, diuturna autem minus calefaciunt: calefaciunt enim & consumunt carnes.

QVAE EVOCENT ET EDVCANT.

A Nimonis omnes, anagallides utriq; diptamnus, cicer, tapsia, terræ molum, narcissi radix, propuleus fortiter, fermentum, stercora omnia, saganinum, opium quirinaicum, opium miconum, psilphiū, radix eius, asparagi semen & uirgultorū ipsius succus fortiter, resina, terebinthina magis de alijs resinis, sulphur, stercus boum, & magis quādo herbas comedunt, calamentis cataplasmata, costum, lolium, herbum, euiscus fortiter extrahit.

QVAE SINT DIAPHORITICA.

A Brotanum ustrum, agaricus, adiantus, ægilops, acalifis semen & folia nimis, sambucus, ebulus, antimis, anisi semen, aristolochiæ radix, asphodeli radix & magis ustra, aut cinis eius, atrifex, bulbus, herba sabina, brionia, & splagnon, daucus herba, euiscus, oleum dulce uetus, oleum raphaninum, tapsia, calamus fragmiti cortex ustra nimis, brassica, lilij folia & radix, cithisii folia, ladanus, linogustis, malua agrestis, mastice, cia, mel persici, cimæ & folia, rosa, laurus, caprofici, opobalsamū, opium quirinaicū nimium, paliuri folia & radix, ruta, picula, prassion, thermentis, roseum oleum, sordes de statuis, patus, samfucus, cucumeris agrestis radix, smyrna, ficus ea quæ acriora sunt, erimion, magis beta quæ sine calore est, & fortior est alba beta, galbanus, sal ustrus, & magis salis flos aut nitrum, alcionia omnis, gessamia, iusquiamus, careus mollis, acidum lac mediocriter, nitrum, butyrum, coaguli omnes, stercus omne, hyssopus mediocriter, carnes serpentium fortiter, adeps leoninus omnibus plus & magis ossa eius ustra, lana ustra de utrisq; illis aut cinis eius.

REPRIMENTIA.

O Liua agrestis, rosa, lentiscus, apium, semperuiua, papauer, cithisus, aloes, acaliphes, gigarta, id est uux semen, pira, crocus, euiscus, thermentum, balanum, iusquiamus, cissus, id est edera, nymphæa, dactyli, uitella ouorum assa, paliurus, hiporis, id est cauda caballina, radix cyperi, euantis, brassica discocta, coagulū leporis, spongia ustra, ramnus. Multa quidem sunt & alia stiptica, quæ omnibus sunt cognita.

QVAE

A QVAE LAC GENERENT.

ERuca, fœniculum, anetum. Dico autem herbam uiridem adhuc & humidam. Smyrnion similiter & apium, sifanus, cucumeris semen, caciurus, smyrna, polypodium, cerebrũ, succus fœniculi, brionix radix, critmon, cyminum.

QVAE CONSTRICTA EDVCANT MENSTRVA.

POtata igitur herba sabina, menireus, ruta, calamentis, pulegiũ, dipramnus, asarus, id est, bacida, costum, cassia, aristolochia. Dabis unamquancq; herbam cum tritici decoctione, aut fœniculi cocti cum aqua, aut ptisanix succis. Caplasma uero impones de pulegio, gitter, smyrna hordei infusi succo expresso, foricis fimo, pocacla, adipe anserino, ptelox arboris folijs, cera, sulphure, taurocolla. Iterũ apponuntur in pissaria seuum ceruinum recens, simul & adeps anserinus, fex sicca usta, fel taurinum, sal, oleum, cyperum, aphronitrum, sthorax, absinthium, artemisia, samfucus, helleborus niger, coccomidium, herba mercurialis, cyminum, fœnograecum, uua passa, exollata citria.

GENERANTIA SEMEN ET MOVENTIA LIBIDINEM.

DE cibis quæ nutriunt & inflant. De medicamentis autem ea quæ spumam mouent & calefaciunt. Bulbi igitur, cicer, & faba, & ficus comesti multum semen faciunt, cynicus & satyrion, medicamenta. Cibi autem simul & medicamenta sunt, lini semen, & eruca, & hijs similia.

CONSVMENTIA ET REPRIMENTIA SEMEN.

Qvicunq; infrigidare possunt cibi, uel medicamenta impinguantia & desiccantia & condensantia, hæc reprimunt semen, qualia sunt lactuca & bleti, atriplex, cucurbita, mora, melo, pepones, cucumeris. Quæ autem desiccant principalem uirtutẽ, & non permittunt generari semen: utiq; quæ calida natura sunt, quemadmodum est ruta. Si autem non sint calida multũ magis nymphaea.

AD ELECTIONEM SIMPLICIUM MEDICAMENTORVM.

AGaricus melior est, membrana neruosa habens recta. Acaciam existima esse modico rubeam boni odoris.

Aloës eligenda est pinguis, & non lapidea, sed lucida, subrubea, facilis ad resoluendum, epati similis, cito humectans, abundantem habens amaritudinem. Nigra autem & quæ uix ducitur, bona non est.

Amoniæ autem thimiamatus, qui sine lignis est & libanotizat in glebis mundus, densus, nullum habens odorem, & suauis odore est, & gustu amaro.

Amonius autem eligendus est recens & albus & subrubeus existens, non maturus, aut spissus. Resolutus autem & diffusus, semiplenus, similis botro, grauis nimis & boni odoris, absque apertione & acer in gustu, simplex in colore & non uarius. Adulterant autem eum aliqui amonio admixto.

Aspastum autem bonum est quod graue est, & cum flammeo colore, subrubeum, spissum, boni odoris, subamaricans in gustu. Aspastum autem bonũ est purpuræ simile, flagrans luore, citatũ in odore graui. Nigrũ autẽ malũ est, adulteratur enim pice mixta absinthio. Melius enim est in Ponto & in Cappadocia natum. Adulteratur autẽ succus eius fecibus olei, id est, amurca cocta cõmixta.

Bdellion optimũ est, qd̄ gustu amaro est, tauri collo simile, & pingue in pfundo, & bene molle, absq; ligni mixtura & sordibus odoratum simile thimiamatis unice. Helleborus niger eligendus est boni nutrimenti, non satis interioris habens, acer in gustu & sordidus: Talis autem est, qui in Helicone, Parnasso & Italia nascitur. Euphorbium eligendum est, quod perlucidum est, & acre.

Erisicus bonus est prasino colore intrinsecus, extrinsecus autem subrubeus, nihil in se habens asperum, aut fursureum: Colligitur autem de quercu arbore,

O 4 quæ

C quæ folia habet similia melario, & pyro, & ex alijs arboribus.

Icrocolla bona est alba, & subpinguis, & non scabiosa, & cito se resoluens.

Calamus aromaticus optimus est rubeus, spissus, geniculas habens, & in multas scissuras uadit cum frangitur, repleti araneis, fistula subalba: In masticatione uero glutinosus & stipticus est, & subamarus.

Cardamomum optimum est de Armenia comizonon: Eligitur autem quod non facile frangitur.

Cassia eligenda est quæ rubea est, boni coloris, corallio similis, tenuis, nitida, ualde longa & pinguis in fistulis, & in gustu dipticis & stiptica cum igne multo, uelut aromatum similis odore. Cera optima est pontica.

Ladanus utilis est qui bene olet, subuiridis, bene mollis, pinguis, absque participatione sablonis arenosus: Talis autem est in Cypro factus.

Gluten, quam aluxirocollam uocant, optima est rodiasis: Est autem alba perlucida. Nigra autem quæ est nitro similis, perlucida sine lignis: Ita & alba resinosa & pinguis inutilis est.

Costum optimum est arabicum, album & leue, & habens proprietatem odoris. Secundum autem est indicum, quod & leue est sicut ferula. Tertium est siriacum colore pixode, repercuiens in odore: Optimum est quod recens est & album, & plenum est omnino, spissum, siccum, gustu sine mordicatione, ignitum. Adulteratur autem radicibus enulæ mixtis: Certa autem cognitio eius est, quia neque ignita in gustu est enula, neque bonum costi odorem, neque uirtutem & repercussionem costi repræsentat.

Crocus optimus est coricius regionalis, recens & bono colore, modicam subalbedinem habens, ætate in longitudine non se frangens.

D Crocomagma autem fit ex crocino mero, aromaton expressum & fictum. Est autem hoc bonum quod bene olet. Catafmyrnon, graue, nigrum, sine lignis.

Cyperum optimum est quod graue est & spissum nimis, & difficile frangitur, asperum, longum, bene olens, cum quadam acredine. Iumelinum optimum est.

Libanus præcedit masculus: Rotundus autem albus intus, pinguis. Adulteratur autem ex pituina resina.

Glumen facile cognoscitur, quod gummi non exardescit: Suffumigatum enim resinam in fumo spargit.

Libani cortex differt, quod plenus est & pinguis, odoratus, recens, leuis, nitidus, & licet leprodis aut membrana habens: Adulteratur autem mixta cortice pini, aut piceæ. Probat autem ignis: suffumigantes non accenduntur. Libanotus autem accenditur cum odore suaui.

Malana trifolia bona sunt, quod dicitur folium, si sit recens & subalbidum in ipsa nigredine, & non facile se frangit, sed integer est, repercuiens odorem, & permanet odor nardi similis & in gustu neque falsedine.

Mellilotus optimus est atticus, & qui in cigico nascitur coricizon, & boni odoris est. Papaueris succus, id est, opium, optimus est spissus, & grauis in odore, somnum faciens, amarus in gustu. Facile soluitur in aqua, nitidus, albus, non asper, neque thromboidis, id est, neque conglomeratus in resolutione, neque indurefcit in sole positus, incensus, & ad lucernam accensus terrestris flammam mittit. Adulterant autem eum glaucium miscentes, aut gummi, aut lactucæ agrestis succos. Si glaucium admixtum habet, crocizat in resolutione. Si autem lactucæ agrestis succus miscetur, odorem non habet similem, & asper est. Quod si gummi mixtum est sine uirtute imbecillus est & perlucidus.

Medulla optima est ceruina, post uitulina, deinde taurina, & post has caprina &

DI VIAT
 el medicina. Bona
 obus cum sanguinem
 fusa aqua, & cum
 olea in duplo se re
 negatam in mor
 illigunt. Saucem re
 pulli, ac asferis adipe
 Nolis taciis bona
 uia nimis, & cyperu
 gsta, & linguam diti
 negolitur ex abum
 Omphacii eligunt
 Ouz bona est de cre
 Panacis radices meli
 pira in gustu, & oron
 Quopponi dicitur am
 nis, & cito se frange
 Piper longum eligunt
 fraxea, & grano mai
 Peucedanum optim
 Polio quod rectum
 Resina recitatur
 Smyrna prima est tra
 nes uero que uocatur di
 nitas, habens colorem
 lous uam, & colorem pi
 dicitur in smyrna bon
 maia, & ex dicitur, que
 us subtilis, & manar
 nio, ex se humorem mi
 Terebinthina autem re
 Tracacatum lactu
 cida & leuis, & tenuis
 Iniquam autem uide
 uitem non inueniunt
 Galbanus optima est
 dicitur de lamia & ferula
 Agnus eligenda est leni
 Arleucon optimi est pi
 alara pilotidus nigra po
 Peucedanis longa uita
 uis eligendus est
 uitem in lingua
 Sappaninum est thi
 meum dicitur, & pelluc
 de. Inicum optimum
 Cadia optima botrio
 uiciodi color uero rupa
 uicidus concolor uulcus

Ana & ueruecina. Bona autem est aestate collecta, aut autumnus: Alijs enim temporibus cum sanguine mixta est. Curatur autem medulla recens malaxata superfusa aqua, & sic cum linteo colas similiter & lauas, donec aqua munda fiat: Postea in duplici uase remittes & leuabis cum penna supernatantes sordes, & purgatam mittes in mortario, & cum se gelauerit repones in testeo uase subrafo diligenter. Si autem non curatam reponere uolueris, sic facies omnia, sicut de pulli, aut anferis adipibus fit.

Nardus tacijs bona est, leuis, recens. Policonus rubeus colore cum odore suauis nimis, & cyperum similat in odore, modicam habens spicam, amarus in gustu, & linguam desiccatur permanente odore. Venditur autem infusus, quod cognoscitur ex albumine, & spica.

Omphaciū eligas rubeū & bene tritum, stipticū ualde, & mordicans linguā.

Onix bona est de eretra gummi similis, subalba, rubra, pinguis.

Panacis radices meliores sunt, sicca, & alba, & recta, & non comesta, & ignita in gustu, & aromaticant.

Opopanax differt, amarior est in gustu, interior alba, exterior crocizans, pinguis, lenis, & cito se frangens, & cito se soluens, & graui odore est.

Piper longus eligitur, qui grauis est & plenior, & niger, recens & non furaceus, & grano maiori.

Peucedanum optimum est quod fuerit grauiori odore, calefaciens gustu.

Polio quod rectum fuerit utilissimum est.

Resina terebinthina utilis est quae lucet, uitro similis colore, & bono odore.

B Smyrna prima est troclites, minea, subuiridis, & perlucida existens. Amas meas uero quae uocatur eligitur recens, leuis, uno colore omnino, & rupta intrinsecus, habens colorem unicum. Item & amara est, & bene olet subacrum. Grauis autem & colorem picis habens, inutilis est.

Stactys autem smyrna bona est, quae boni odoris est, & nitida, & non est mixta oleo. Stirax differt, quae est rubea, & pinguior, & resinosa, thrombos habens subalbos, permanens in bono odore quamplurimo, & cum eam malaxas, emittit ex se humorem mellis similem.

Terebinthina autem resina bona est, quae perlucida est colore, & odorata est.

Tracacantum lachryma radice excisa existens: Differt enim quae est perlucida & leuis, & tenuis, & munda, & subalbida.

Insciamus autem utilis est in usu, qui album habet florem, & semen album. Si autem non inuenitur talis, uteris flauo: Nigrum uero reprobare oportet.

Galbanus optima est libano similis, condrodīs, & munda, sine lignis, habens aliquid de semine & ferulā mixtā, non grauis, quae neque nimis sit humida, neque sicca.

Agnus eligenda est lenis, & colore non aequali, & sine lapide, & odore bono.

Arsenicon optimum est placidum, auro simile, picis squamas similes habens. Gifara pilotidis nigra prouidenda est.

Peucedanis longa inferenda est pellucida.

Defrigis eligendus est qui est in gustu aramenti, Stipticus & desiccatiuus est multum in lingua.

Sulphur optimum est thinapiron, id est, quod ignem non est expertum. Flammeum est colore, & pellucidum, & non est lapidosum: Accensum autem uiride. Indicum uero optimum est cianoide.

Cadinia optima est botriodīs, quae uocatur grauis: Media habet epiphona botriodi colore cinereo rupta deintus, inter fros & lotus. Secunda autem est extrinsecus cinizosa: Intrinsecus autem diarefes similans onycem lapidem.

Pumex

C Pumex perquirenda est leuis, & non multum uacua, scissa, & non lapide mixta, adhuc magis & alba.

Lithargyrus optimus est chrysites qui uocatur, & qui pellucet.

Lapis acius eligendus est pumicis similem colorem habens, inflatus & leuis.

Lapis emathites optimus est, qui bene teritur. Durus autem, solidus, inutilis.

Lapis Gabatis perquirendus est qui cito apprehendit, & in odore aspaltizat.

Magnes autē lapis optimus est, qui ferrū trahit, & colore est cianeus, spissus.

Melanteria differt, thiciocus, ualde æqualis, munda, & in tinctura nigra, cito uirtutem habet causticam, similem ireus multum.

Sinopitis optimus est grauis & spissus, epatizofus, similans lapidē suo colore.

Misi assumendus est cyprinus, chrysophanes, durus, & in tritura chylizon.

Sic est causticus, aut calcitheus siue prorica confectione.

Molipidina bona est, quæ est lithargyroidis, flaua, sublucida, & rubea cum teritur. Lauata uero & uista habet simile lithargyro.

Nitrum eligendum est leue, & roseo colore, aut album colore in tritura.

Aphronitrum optimum est, quod uidetur leuissimum & placidum, facile teritur, & in porphyrum est spumosum.

Pompholix optima est Cypria: In aceto autem infusa, decurrit.

Sandaraca prouidenda est prouincialis, & rubea, bene florens, munda, & cinnaborifans colore. Adhuc autem sulphurea, & opophoran habens.

Schimeus optimus est lucidus & relucens, in fractura terrestris, aut pinguis, facile se frangens.

D Stipteria optima est sciftis, recens & alba nimis, & sine lapide.

Icore prouidenda est Aegyptia, & cum frangitur nigrior uidetur, fenestras multas habens, & subpinguis est, & substiptica: fex adhibenda est maxime de uino Italico ueteri, aut simili huius.

Calcucicaumenus uetus bonus est, rubeus, & in tritura cinnabari similis, lauatur sicut cathimia, quarta uice in die mutata aqua.

DE MENSURA CERÆ ET OLEI.

E A uero quæ dicuntur acopa unguenta si uolueris facere, quartam partem mittes ceræ in oleum. Si autem uolueris in fracturis humidum cerotum facere, duplum mittes ceræ. Si autem medicamen emplastri uolueris facere, æquali penso ceram & oleum mittes.

DE MENSURIS ET PENSIS.

Amphora. Talica amphora habet sextarios XLVIII. Sextarius habet libram I & Sertarius. VIII. Sextarius mellis pensat libras II & 2 XI IIII. Congius habet 55 Congius. VI. Sextarius habet heminas duas, cyathos duodecim: Olei pensat librā I & Hemina. 5. Hemina habet cyathos VI. Vncia habet 2 VIII. Olca habet 2 III. Vncia. Drachma habet siliquas XVIII. Obolus pensat siliquas III. Oxibaphum Olca. in mensura est hemina quarta pars. In pensa habet 2 XII, quod est uncia una. Drachma. Cyathus pensat I & 5. Cheme maius habet Cyathos quatuor. Cheme Obolus. minus habet cyathos duos. Mystron maius, cyathos habet tres. Digiti pleni leuant 2 II. Cyathus Aegyptius, id est, faba Aegyptia, pensat obolos 4, quod est solidus medius. Alexandrinus autem obolos III, id est, siliquas IX. Eli-micus obolos duos, id est, siliquas 6. Nux auellanæ magnitudinis pensat obo- los 6. Nucis autem maioris magnitudo pensat drachmas VI. Cochlear uero pensat drachmas 4. Drachma habet obolos 6. Obolus habet siliquas 3. Scrupulus. Vncia habet obolos 48. Scrupulus habet obolos 2. Ilarium est drachma di- midia, id est, scrupulus & semis.

AD COPTA

AD COPTARIA PLATISMATA.

A
conficienda.

Quæ coptaria uocantur platismata, si mediocriter uolueris facere medicamentum poloticon, id est, quod cicatricem ulceribus insanabilibus possit inducere, quartam partem mites ceræ cum metallicis speciebus. Si autem fortius medicamentum facere uolueris, tertiam scilicet partem de cera malaxata in sole, aut ad ignem, aut in aqua calida commiscebis cum metallicis speciebus.

DE COCTIONIBVS EMPLASTORUM
ex Antilio autore.

Mittenda sunt sic medicamenta in coctionibus medicamentorum: Lithargyrum cum oleo coquitur. Oportet autem tritum & cretum lithargyrum iterum cum oleo in mortario teri, ut molle fiat & lene, postea sic coquatur ad ignem lenem. Sine intermissione autem agitabis ab initio, ut non se inflet ebulliens ne foras exeat, & cum proximū fit coctioni, ut non solum amolentum sit, ut iam non coinquinet digitos, sed etiam mutetur ex fordibus ad colorem rubeum nimium bene floescens, lipidus. Calcum autem coques non ab initio missum, sed medio iam cocto emplastro: Mensura autem coctionis, si satis modice mittitur, tenet colorem, & rubeum fit emplastrum. Sori autem & defrigis, mittuntur uero & hæc mediæ decoctionis mensuræ: Mensura autem defrigis quemadmodum & limpium continet colorem. Sori uero nullam habet mensuram. Hæc omnia amolentum præbent emplastrum.

B Calcitheus autem coquitur simpliciter, & mensuratim coquitur rubicundus, ut dactylis simile fiat emplastrum, calcanti flos similiter calcij. Mensura autem eorum communis est in coctione. Calcantum ergo mittitur in mediâ coctione. Cocta uero frigida terantur, & faciet colorem emplastrum. Miseum autem quando uis mites. Propriam autem mensuram nullam habet.

Arsenicus autem & sandaracis mittuntur effecta coctione. Plumbum uero combustum in mediâ coctione mittitur. Psimithiū mittitur in albis emplastris & magis albescunt. In nigro autem ab initio, quia diu coctum amplius nigrum efficitur. Iu uero in uiridibus emplastris mittitur post coctionem. In quibus autem non in initio mittitur in olla, sed cum aceto tritum & manente in mortario, supermittuntur alia quæ cocta sunt. In nigris autem emplastris, mediâ cocta coctione Iu mittitur. In profopo autem emplastro ab initio mox coquitur Iu. Superpensum igitur in coctione, primo quidem nigrum superadducere oportet. Profopum rubeum fit colore. Stipteria mittitur quamplurime post coctionem. Propriæ uero coctionis nullam habet mensuram. Sinopidis uero transacta coctione mittitur. Cathmia & pompholix mittuntur in initio. Sal & nitrum mittuntur circa mediâ coctionem. Sulphur peracta coctione mittitur. Coctio autem eius nigrescere facit emplastrum. Terra omnis uel lapides mitti conuenit perfecta coctione quamplurime. Pumicem quoque & conchylia usta conuenit imperfecta coctione mittere: Oleum siquidem in initio non mittitur. Resina & pix liquida absque constitutione facit esse emplastrum. Oportet ergo post constitutionem in olla coctum sic mittere oleum. Cætera autem alia in mediâ mittenda sunt coctione. Oleum autem irinum coctionem portat. Cyprinū autem & roseum minus. Alia autem ex toto olea omnino non suffe runt coctionem, propter quod perfecta coctione mittuntur. Cera non est coquenda; Proprietas eius sola incenditur, neque cum resina liquida, aut pice liquida sine constitutione

C constitutione manet. Sed mittitur cum oleo mundo, aut cum aliquibus metallicis coquitur, aut cum resina aut pice ante cocta, & prima coctione aliorum quae immittenda sunt, primo ceram mittes, & postea resina frixa mittitur post ceram: Nam liquidam ante omnes alias species eam solam coques, sed non nimis, & sic mittes alias omnes species. Piculam mittes ante omnes mensuras, liquida quidem coquenda est, ut consistat, sicca autem maxime cum aceto coquitur, ut nullo modo bulliscat, leuet, aut infletur. Aspaltum coquitur missum ab initio. Non oportet autem teri id, asperitatem habens in colore. Similiter autem si teratur fortiter, & coquatur in aceto, non agitabis, ut nullo modo bulliscat aut leuet. Propuleum malaxari oportet & coqui. Sub coctione autem nullo modo ardeat. Amoniacum in media coctione mittendum est. Oportet autem si possibile est ut subtiliter teratur, & sic superaspargatur. Si uero non potest, cum humore aliquo terendum est. Si autem ad sanguinolenta uulnera fiat emplastrum, cum aceto aut cum uino teratur. Si autem mollia loca sunt, qualis est anus, cum aqua. Sic mollientes eum habeant infrigidatum, ut non ebulliscat.

Opoponax mittitur multum postea post amoniacum. Omnino autem modicum bulliat. Oportet autem & hoc ante teri cum uino aut cum aceto. Galbanum bullire nullo modo fert. Sed quando amolentum fit emplastrum, id est, quando iam non coinquinat digitos, leuas ab igne, & malaxatum eum mittes.

Amolenta
emplastra.

D Sagapinum uero contundis in pila, & molle factum commalaxa cum emplastro adproximatum igni. Aloë superasparges post decoctionem, & sic commisces. Opium myconum infundes ante unam diem in aqua modica, & ita teres in mortario, & sic postea id super emplastrum mittes. Tapsum superasparges nouissime. Bdellium tritum superasparge post cum ab igne tuleris emplastrum. Quod si pingue esse uideatur, & non potest teri, similiter quo modo sagapinum tundes in pila, & facies emplastro simile, & sic commalaxabis cum emplastro post coctionem. Libanotum & mannis tritos post coctionem superasparges. Smyrna trita cum modico mellis, aut cum aceto, aut cum aqua, si humidum fuerit emplastrum, sic liquida emplastro liquido supermittes perfecta iam coctione, mittes conuenienter coctum. Semen autem, & radices, & herbae, nihil bullitioni conueniunt. Tritas ergo in mortario superfundes, quae soluta, aut liquida sunt.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-

DIANI ARCHIATRI IULIANI

CAESARIS, DE CONFECTIONE

CIBORVM AD EVNAPI-

VM LIBER III.

QVAE SINT QVAE EXTENVENT IN CIBIS.

ALLIUM, cepe, cardamomus, porrū, sinapis, piper, smyr-
nion, peretrum, origanū, calamentis, hyssopus, sisimbrium,
pulegiū, thymus, satiregia uiridis ministrata: sicca enim iam
ut medicamen danda est, & non est ut cibus. Vniuersaliter au-
tem omnes siccores fortiores sunt uiridibus, & ea quæ in col-
lium locis, & nō in aquosis, sed in siccis nascuntur & in cam-
pis, quàm quæ in hortis nascunt, aut paludibus, fortiora sunt.

Hæc igitur omnimodo oportet medicū scire quæ prædicta sunt. Deinde autē
sunt quæ sequentur, eruca, apium, petroselinū, ocimus, raphanus, brassica, beta,
colimbus, eringius, acaliphis semen, foeniculū, coriandrū, ruta, anethum, libisti-
cum, cyminum, cappar, & thermentū, & carpus, carei semen, anifus, sinonus,
ameus, daucus, silis, tardillus, & omnes quæ sunt boni odoris & acres, & calidæ
sunt apertissime. Fortiter autem desiccantes sunt & extenuantes, rutæ semen, &
canabis, & tus in farma codis. Ceteræ enim sementes mediocriter extenuant in
cibis sumptæ. Leuiore ergo sunt de hordeo. Secundi sunt de tritico panes in fur-
no cocti. Alia uero abstinerentenda sunt, præterquam post longum tempus:
Pisum aut lenticula gustanda est non ad saturitatem, qui per rationem uult exte-
nuari per dietam. Similiter & pisces aspratiles, & ex montibus aues minutas, &
B quæ in montibus nutriuntur, animalia siccores & calidiora sunt quæ sunt tem-
perantia, & carnes eorum minus phlegmaticæ sunt uel glutinosæ, qualia sunt
stutis, merulus, turdus: perdices sunt comedendæ, & quæ in turribus nutriuntur
& uiuunt aues, & hæc quæ in uuis per uites degunt, & palumbes per turres com-
morantes meliores sunt domesticis. Et uniuersa quæ exercitantur, hijs quæ mi-
nus exercitantur, & ea quæ sicca esca utuntur hijs quæ humida, & ea quæ mun-
dum aërem possident, hijs quæ in nebuloso & humido degunt, melius extenu-
ant. Piscibus autem aspratilibus utantur, quales sunt iudilus & ficitus coctiuus,
merolus, scarus: & ut simpliciter dicam, omnia quæcunq; macerata & molles
sunt carnes: Quæ autē duras & glutinosas habēt carnes, prohibenda sunt omni-
no. Molles enim unisci carnes, sed macerata. Aspratiles sunt treclæ macerata,
non autem molles. Hæc ergo habent utriq; cognitionis de omnium animan-
tium carnibus, de mollibus & pratyris, id est, duris, hoc attendes intellectu, quod
uteris quæ sint ad saturitatem si comedantur. Aliorum autem nihil aliud est ab-
stinendum omnimodis: nihil aliud nisi hoc solum comedatur aliquando ad ho-
rum amissionē, cum obseruatione nimietatis ciborū saturitate, qualia sunt oni-
sci & stredas pelagarum piscium. Licet ad præsens non sint aspratiles pisces, &
maxime hij qui cum sinape comedunt, quemadmodum scorpina est. Sunt au-
tem quædam genera animantium, quibus sunt quidem alia genera, quorū dictæ
sunt cognitiones. Sed de hijs absq; mensura utriq; custodiri oportet. Ex quibus
est anguilla & alia plurima, quæ sunt molles carnes habētes, qualis est cumbrus
molles carnes habens, propter quod glutinosa est & phlegmatica nimis, & no-
P cūa

Ciuia, qui extenuandi dieta uti opus habent. Vtilis autem ad hæc est turpidon, aut secalidon, aut strada sola utere aliquando, & hæc expediunt. Non autem piscibus aspratilibus inuentis ipsa uirtute sunt buglossa & siptace: gallinas quæ exercentur non prohibeo manducare, & columbas, & turtures, & maxime quæ in montanis degunt locis. Oportet autem non recentia, sed macerata uno die uel biduo, aut amplius, offerantur omnia quæ duras habent carnes. Insalati uero pisces multum extenuant uel subtiliant. Eligere igitur & hoc conuenit, & ea quæ sunt molles habentes carnes. Pelagicus autem insalatus uetandus est. Adhuc etiam & porcinæ similiter carnes sunt gustandæ omnibus cautius. Pomorum autem minus lædunt, quæ uentrem molliunt: Molliora autem magis comedenda sunt quam sicca, quia tardius digeruntur. Ex quibus nihil ad satietatem est edendum: & quæ cunctæ sunt austera & stiptica, pessima sunt talia accepta in cibis: Proprie autem in omnibus sunt ficus, & nucis pistacia, & amygdalæ subamaræ. Oliuas autem nec laudo, nec uitupero: Dulces uero non solum cibi, sed & potiones, præter mel solum, multum tenuem consistentem generant humorem. Vinum autem sit album & subtile, quo extenuari possint pingues humores, & purgari corpus. Sed & lactis serum ad subtiliandum est utilissimum, & maxime ad hæc utilissimum est oxymelle.

Q V A E S I N T Q V A E I M P I N

guant & replent.

PAnis non leuatus, id est, azymus, aut non bene confectus, pachychymus est: sed & qui uocatur tragus, id est, farris grossa, & de sapa, & similia pemmata, & lagana, & hydria, & omne azymum de tritico pemma, & quæ ex hoc ipso sunt, scilicet conficiuntur dulcia. Est autem & similia scilicet & alica, multum pachychyma. Amulus uero mediocriter & bulbi sunt pachychyma, & calidi, & lentiuscula, & faba fresca, sisami semen, & resimi semen, & quæ uocatur melochia, theurilis, sipia, & polypi, qui pelagici sunt pisces, nimis sunt pachychymæ ostrea & cyricis, & porphyra, oxymelopedes, pectines, pennæ, & omnia ut simpliciter dicam, quæ sunt ostrea, coderinæ, anguillæ, cochleæ, ceruina raro, caprina, aprina, bouina, leporina, epar, renes, testiculi, cerebrum, medulla spinalis, ubera hœdina, lingua mediocriter, lac quo coctum plus fuerit à caseo omne recens & lac acidum: Minus uero acidum lac, quod ad ignem coquitur, & oua quæ ad perfectam coquuntur duritiam. Plus tamen assa adhuc: magis uero frixa sunt pachychyma, dactyli, castanæ, albi, rapæ, amanitæ, fungorum radix, terræ tuffora, nuclei pini, ficus non maturæ, citri caro, melones qui plus comederit, uinum dulce, sanguis pinguis ex hoc generatur, & magis adhuc quod uocatur gyrium & defretum: Similiter & quod pingue & nigrum est uinum.

Q V A E S I N T M E D I A M A T E R I A I N T E R

ea quæ extenuant & impinguant.

Media sunt materia, gallorum pullorum, gallinarum, phasianorum carnes, & perdidicum, & columbarum, actagenum, & turturum, merula, turdus, & minorum auium carnes omnium. Adhuc etiam aspratiles pisces circa littus & in pelago consistentes, gouus, murena, & boglassa, & omnes, ut simpliciter dicam, qui non glutinant aliqua, aut male olent, uel bromosi sunt dum eduntur, olera syluestria, aut intiba. Hoc enim commune genus est quamplurime. Quæ autem secundum species uniuscuiusque eorum proprium possident nomen apud Athenienses, qualia sunt lactucæ, codrilles, & gingidria, & alia permulta huius generis sunt, qualis est asparagus, macantinus, & gamedapnis, asparagus, & de brionia. Vinum uero rubeum & dulce & placidum, qualia sunt ariusium, & lesbium, & falerite, & admolite.

A admolite. Vtilem enim talia uina sanguinem faciunt, & mediocriter pinguem.

QVAE SINT QVAE GLVTINOSVM

humorem generant.

Triticum quod grauius est & spissum, & in profundo rubeum est, glutinosos humores generat. Quod autem leuius est & rarum & albu intrinsecus, istud tale minus glutinosos humores generat. Simila autē & alica multū glutinosos generant humores in neruis & cauis locis membrorū, & callus porcinus, & tota caro, & agnina caro, & sesami semen, & bulbi, & dactyli pingues.

QVAE SINT QVAE CRVDOS HV

mores generant.

Dactyli uirides crudi crudos generant humores residentes, ut calefaciant comprehensos à rigore, & rapa, quando amplius repletus fuerit cibo uenter, & ostragodermon, quæ duras habent carnes amittentes carnis humores, sal sedineta multa coctione & quæ malitia uocantur, pollipodes, sipix, & quæ hijs similia sunt omnia, qualia sunt in mari cete, animalium uenter, intestina, uulua quadrupedum, & duriores adenæ indigestæ, lac acidum, panis calidus, uua quæ intus tenetur & tarde in secessu deponitur.

QVAE FRIGIDOS HVMORES GENERENT.

Qui satis succo cucumeris replentur, frigidum congregare humorem contingit, & non facile ostendi potest in sanguinem utilem transmutari. Venter enim & intestina, & uulua quadrupedum animalium, lac acidum, boleti, melatum, quod nondum ex maturis malis factum est, bulbi.

QVAE GENERENT PHLEGMA.

B Phlegmaticū generant humorem ex animalibus quæ neruosa sunt, cerebrū, pulmo, medulla spinalis, adenæ, indigestio, & agnorū caro, boleti, amanita, & carnis ostragodarmon, & melatum non ex maturis malis factum.

QVAE CHOLERICVM HVMOREM GENERENT.

Cerratatis, cennaræ succus tenuis, pirroculum, id est, amara generat cholera. Vtilius enim est qui eum coquunt & sic edunt, & mel facile echolotæ, id est, in cholericum uertitur humorē, quibus corpus & natura est calida. Omnes enim dulcis succi materix in rubea mutantur cholera, similiter & uinum dulce.

QVAE MELANCHOLICVM HV

morem generent.

Caro bouina, caprina, & magis hircina, & taurina. Adhuc autem magis asinina, & camelina, & uulpina, & canina, & leporina, & porcina insalata caro, uel ex alijs animalibus uiscera: Splenem autem dico. Ex maritimis uero, tinnis & balenis, coccicas, iulios, & ex pelagicis ceti. Omnes cochleæ, brassicæ, cimæ, arborū cimæ, de salicibus, & aut aceto, & sale conditæ, & lentisco, & thermantino, & rubo, & canino rubo, & cardus, & lenticula, melanchoratonem cibum, & cum hoc furfuraceus panis, & de spelra, & ex aliorū pessimorum seminum, seu molles casei & uetusti, uinum pingue, & nigrum.

QVAE SINT PERITHOMATICA,

quæ abundantiam humorum faciunt.

Abundantiam humorum facit anser, præter ascellas, uiscera, medulla spinalis, cerebrum, & quæ in paludibus & stagnis degunt, cicer, faba uiridis, faba Aegyptia, porcelli, ouium caro, & omni genere animalium pigre uiuentium, & ex piscibus qui sunt fluuiales & in limo nutriti, & omnia quæ pelagica sunt in mari animalia uiuentia.

P 2 QVAE

C QVAE SINT APERICTA, QVAE
absq; humorum abundantia nutriunt.

Ceruicales animalium caudæ, alæ, & agrestium animalium caro, & qui in
siccis locis nutriuntur uel degunt.

QVAE MULTVM NUTRIMENTVM
dent in corpore.

Politron, erasson, porcorum domesticorum carnes, omnium curuorum animan-
tium cerebrum, testiculi, cor, medullæ spinales, & omnes medullæ, & alæ
anserum, & magis gallorum, & omnium gallinarum, uel omnium auium, uentres
& cochlea, magisq; ostragoderma, qualia sunt duras habentes carnes, quæ di-
cuntur quimia, porphyra, cirices, & pacori carnes, & hijs similia, multum præ-
stant nutrimentum. Astracipagori carnes, & hijs similia, quæ malacia Græci uo-
cant, polypodis, sapia, & eutedis, & hijs similia: scumbrus, narcis, turpido, pasti-
naca mediocriter, Bati autem, & renis, & liolimati magis, streclæ & gobij minus
nutriunt. Lac uero pinguius magis, humidius minus nutrit. Panis autem minus
nutrit siligineus: Deinde qui de similia fit. Tertio loco sincomedes cocti & triti-
cum simulari alica, faba, carni imponit habitudinem, non constrictam & spissam
carnem relaxat, & humidam facit: Magis cicer, quam faba nutrit: Magis phasio-
lus, & pisum, & scenogracus, plus dolici, quos Bolustri phasiolos uirides uocant,
nutriunt, Apiso, non minus lupini nutritiles sunt. Castanea, lenticula, dulces da-
ctyli, & uua dulcis & pinguis, balani, rapæ, quas honidas Græci dicunt. Bulbi
multum nutritiles, & magis discocti, mel dispumatum utilius facit anatosin, &
nutrimentum præstat, & mulsæ bene cocta, & omne uinum secundum rationem
nutriunt pinguiore. Quæ enim rubra & pinguia sunt, hæc sanguinem multum
generant, & ad hæc utilia sunt. Post hæc nigra & pinguia, & striptica supra me-
moratis minus nutriunt. Album autem uinum, & spissum, aut pingue, & austerum,
omnibus minus nutriunt. Alba uero & tenuia, omnia autem quæ sunt pinguia
si bene digerantur, & sanguinem faciunt, & pollytropa sunt.

QVAE MINVS NUTRIMENTVM
præstant.

Minus nutrimentum præstant in corpore quæ sunt in animalibus, id est, ex-
trema membrorum, uulua, uenter, intestina, cauda, aures, pinguedo, se-
uum: omne genus pullorum minus nutrit, & paruum nutrimentum præstat, ad com-
parationem generis animalium terrestrium. Senum animalium carnes minus nu-
trimenta præstant hijs quæ iuuenia sunt. Piscium autem ad sanguinem nutrimen-
ta minora sunt, ut neq; nutriant abundanter, & citius digerantur. De ostragoder-
mis uero quæ mollibus sunt carnibus, qualia sunt ostrea, olygotropa sunt. Pa-
nes uero minus nutriunt de hordeo qui conficiuntur. Ex hoc olygotrophis sunt
omnes qui de hordeo fiunt. De alphita hijs similis panis, & furfuribus, cibarij
omnes, & lota amila, & miga de alphita hordei, auenæ, milij, & magis panicij o-
rizæ uiridis, papaueris semine, ormena, siccamina, canini rubi fructus, arcuitidus,
myrta, amygdala, pistatia mala, persica armenica, oliuæ, & maxime acerbæ, auel-
lanæ & magis nuces syriacæ, corna, pruna, mora, rubi, præcocia, capparidis, & ma-
xime insalata thermento omnia, brassica, beta, lappacium, porcacla, uua canina,
raphanus, sinapis, cardamonus, peretrum, asparagi omnes, staphilinus, daucus,
cepe, allium, porrum, ampelon, prafon. Cruda quidem nullo modo nutrimen-
tum præstant: cocta autem bis aut ter, modicum nutriunt: malogranata olygo-
tropa sunt. Pyra autem & maxime maiora, habent aliquod nutrimentum. Cu-
curbitæ

DI CONREC
l'ubir minus nutrim
odica sunt olygotropha
ila poma, olygotropha
dunt. Minus autem hijs
Omnia hanc cibo uten
quandis ponit coctio
præstat uero Prusa
QVAE

E Vchymatosu
per omnium alio
animalibus mor ut mul
lenia, phasiana, & de ge
mores exhi mltum, per
gunt limos, & maxime q
hercor, & de coquis huc
decumant. Cautus ergo es
ex mani in humilibus, quæ
succis in uuantate multa
gunt, quemadmodum o
gulle, considerate de in
hæc autem de odore, & g
finau, & humore lapore
Et quidem pingues sunt in
lois & aliquibus qualis est
gouitæ autem facilius er
omne aut qui in eia can
resist. Carochymus autem
pina, & uarus, & idio credu
tem ex eis optum sunt ex
de conualidum. Hac ma
per quod de euchymos
digeruntur, quæ languini
motatos, id est, bonos huc
na recens caro, non insala
nem data, & maxime qui
uulua porcus, & post pe
mentum, & parcellus te
guitem pluri. Vber eue
ueros extrema partes, & o
ndant simile nutrimentu
uolunt pedes porci, g
maxime ciborum & di
tam uuluaq; membri
Dicitur autem mu
cans mendant quam de
hæc uulua, ueterinus est
carochymus, hanc uua

A turbita minus nutriunt, & olygotrophæ sunt. Vux austeræ, & non pingues, medicæ sunt olygotrophæ, phalioli, pisum, lateriarchi, & ficus non similiter, ut alia poma, olygotropha sunt. Fungidas igitur carnes faciunt. Similiter uux faciunt. Minus autem hijs ficus nutriunt, & fluxam & infusam carnem faciunt. Omnia hæc in cibo utentibus pharmacodis alicuius habet qualitatem nimiam, quando deponit coctionem, quæ siue cocta siue assa, modicum nutrimentum præstat corpori. Prius autem nullum præstat nutrimentum.

QVÆ SINT EYCHYMA, ID EST,
quæ sint boni succi.

Eychyma bonos succos Græci appellat: Boni succi sunt lactis, ex omnibus penè omnium aliorum ciborum. Utilissimū enim est de bene nutrientibus animalibus mox ut mulgatur potatum, & oua abala & sorbilia optima sunt anserina, phasiana, & de gallinis, & struthionina, & auium. Pisces autem propè omnes eychymi sunt, præter eos qui in paludibus & stagnis & in fluminibus degunt limosi, & maxime quæ de ciuitate in fluminibus aquæ fluunt, quæ purgant stercora, & de coquinis sordidis per cloacas in balneis uel fullonibus lauantibus decurrunt. Cautius ergo ex hijs semper adhibendi sunt pisces, qui admiscetur ex mari in fluminibus, quales sunt cephalus, pelagici, & saxatiles: etenim in bonis succis in suauitate multa præcedunt aliorum. Si autem aliqui in utraq; aqua degunt, quemadmodum cephalus, laprax, id est, lupus, murena, & carcyn, & anguilla, considerare & interrogare quidem oportet prius unde sint capti: Post hæc autem & odore, & gustu cognitionem eorū facere: etenim mali sapore insuaui, & lutulento sapore sunt, quia tali cibo utuntur in aqua putrida & mala.

B Et quidem pingues sunt multo plus alijs & cito putrescunt, & de quibus sunt locis, & aliquibus qualis est cibus, & ubi nutriuntur, oportet cognoscere. Cognoscuntur autem facilius ex odore & gustu, quemadmodum strecla. Pessimiores sunt enim qui in esca caneros comedunt, & aliorū uero carnes quæ duriores sunt. Cacochymus autem & tharsus, & scrumbus, & epatus, & boglossa, & psitta, & saurus. Mediocres sunt apolo, farcon, & duras carnes habentes: Cibi autem ex eis optimi sunt exercitantibus, & imbecilibus, & qui ex agritudine tarde conualescunt. Hæc macerata, & molles cibi ad sanitatem sunt utilissimi, propter quod & eychymotati omnibus sunt carnes eorum piscium, quando bene digeruntur, quia sanguinē utilem & expedientem generant, & maxime eychymotatos, id est, bonos succos ad replendum in membris sanguinem facit porcina recens caro, non insalata. Optima est hæc caro ad suauitatem, & ad digestionem data, & maxime qui media sunt ætate, hoc est, porcastrina. Peior enim est uetustus porcus, & post partum scropha mox cōmixta. Humectant enim supra mensuram, & porcellus tener similiter phlegmaticū & humidum generat sanguinem plurimū. Vber eychymum est. Epar, & uenter, & intestina, & uulua, & omnes extremæ partes, & cutis carnes, minus eychyma sunt. Adenæ digestæ bene dant simile nutrimentū. Proximum in carne cor non est cacochymum. Meliores sunt pedes porcini, gruma, & tota auris. Secundum quod possibile est carnes in uirtute ciborum desunt porcorum, in quantum extremæ sunt partes porcine uniuscuiusq; membri. Peius autē est secundum ipsum animal cerebrum.

De uolatilibus autem multo meliores sunt in campis, syluestris auis nutritæ *Volatilia.* carnes meliores sunt quàm domesticæ eychymo terræ. Panis uero mundus & bene confectus, eychymus est, alica, ptisanæ bene coctæ, faba, castanæ nō sunt cacochyma, ficus matura, uua matura appensa sine querela est, carica amatos

C quidem citata facta euchyma est: Residens autē in uentre diu cacochyma fit, & pediculos generat. Cum cibus autem non cōmixta, optimus fit cibus. Quicumque autem cum aliquibus alijs cibus manducant ficus aut caricas, non paruo læduntur. Intuba trita xesin sanguinem generant, & post hæc intuba & uinum odoratum euchymum est. Euchymotaton autem est falernum, & magis quod plus dulcius est, quale est ar uisum, & rubeum cymolita.

Q V A E S I N T C A C O C H Y M A
in cibus.

Non una species est cacochymia: Alia enim sunt frigidiora, alia cholericā, alia melancholica. Omnia hæc sunt quæ sunt in cibus cacochyma. Suadeo quoque ut bene digestus aliquis accipiat in cibus. Latet enim in multo tempore pessimus in uenis humor collectus ex cacochymis cibus. Ex ipsa igitur occasione modica in putredinem totum conuertit sanguinem, & febres malitiosas operatur uel excitat. Est autem cacochyma ouium caro, & caprarum similiter, & cum acredine. Hircorū autem peiores carnes sunt, deinde autem ueruecum aut arietum, ita & taurorum. In omnibus autem hijs castratorū meliores sunt. Senum uero carnes pessimæ sunt. Leporis uero carnes sanguinem quidem generant: Meliores sunt autem ad bonos succos faciendos à bouinis carnibus & ouinis. Cacochyma autem nihil minus eorū est, quàm ceruini renes: amplius enim cacochymi sunt de saginatis animalibus testiculi, præter gallorum, cerebrum, medulla spinalis, callus, splen. Minus autem sunt porcina uiscera omnibus aliorū animalium. Oua frixa, caseum uetustum, boletos & alios fungos, qui cautiores sunt non comedunt ex hijs aliquod. Lenticula, spelta, auena, & panis ex ipsis factus, non est euchymus: Cicer & far, quemadmodum & auena, & spelta. Melius est enim milium nigrū, & hijs similia. Non sunt euchyma, aranea, piscis, mustela, scorpio, & dracotrecla, acermia, clauci, & quæcunq; alia in mari animalia grandia. Omnia cacochyma sunt quæ non sanguinem nutriunt, sed cholera, aut phlegma. Et de montibus frumenta quæ sunt, omnia cacochyma sunt: Ficus autem minus illorum de montibus pomis. Caricæ autem si multum comedantur, non satis utilem sanguinem generant, unde eis pediculi multum nascuntur. Malata non de maturis malis facta, & pira antequam maturescant, & terebinthi fructus cacochymus est, cinirada, id est, cardum, & magis quando duriores sint cucumeres: melones uero minus. Cucurbitæ hijs meliores sunt, si non in uentre corrumpantur, nam multū cacochymæ. Ex oleribus autem nihil fit euchymon, sed media sunt inter cacochymon & euchymon, lactuca, & intuba, & post hæc malua, & sic atriplex, & porcacla, & bletus, & lappaciū. Radices autē olerum, quæ sunt acria, cacochyma sunt, qualia sunt cepe, porrum, allium, raphanus, & daucus. Media uero sunt inter euchyma & cacochyma aaron & rapæ, quas nappos appellant, cariota, ocymus. Cacochymotaton autē est rapa cruda, brassica, bulbi non bene cocti. Cepe, allium, & porrū, ampiloprassa cocta facta, cacochymiam deponunt. Nouissime autem pessima et cacochyma sunt omnia, quæ syluatica sunt olera, qualia sunt lactuca, condrilis, scandix, gingida, intuba, cycomon. Vinum autem spissum & pingue, & non bene olens, sed insuaue & austerrum, cacochymon & peruersum est, quale est quod in maioribus lagenis reponitur. Quod autem in paruis, neq; euchymum est, neq; cacochymum, sed medium est. Cacochymos autem uocant, qui non bonos succos, qui sanguinem nutriant, faciunt, sed humores. Euchymos dicunt, qui bonos succos, unde sanguis fit, generant.

Lepores.

Fungi.

D

Cacochyma.

Euchyma.

Q V A E

DI CONPECT
Q V A E

Enne digerunt pane
Dnari, palinaca, & o
geni quodpedi. Meli
nis, & columbari pulli, &
gallina, & secundum
Pellina aut. Quæ macer
imiliter nutrit, & galli
gerendi uillimilina, c
Hædori carnes quon ca
pori, & ea animalia dige
humidis. De pomis autē
facile bis cocti. Quæ pal
quando nō corrumpuntur
igestione esse idonei est, q
Q V A E T A R D E
Nigesta uero sunt cap
ad digestionē idonea
hæc arietū, deinde taurin
& porci cōsumuntur. Indi
res, cauda, renes, & omnia
de maioribus animalibus
uero, stratus, & paruos
nas. Amplius aut paruo di
Filiis enim in stramine si
ipso digerunt facile, neq; alio
igestioles sunt. Loc uolū in
reni. Cæcus uerū non, nec
ex coctibus uero meliores si
qs habet carnes indigesta
hijs similia, polipi, sepia, th
est molles habentes carnes, q
omnes scorpj, ragonia, d
q; similes aquila. Oua di
na, uel si ex eis panis fiat, fa
Lenticula bis cocta, solum
tate, uero idonea, & uolū
dicinale est, si qui uinum
druodū & alia multa de acti
uolūliberud, palinaca, ta
ræpæ lactucas & intubas
aucti, & omnes aque.

Q V A E

D
cum amponantur,
uolūliberud, palinaca, ta
ræpæ lactucas & intubas
aucti, & omnes aque.

A QVAE SINT QVAE BENE
digerantur in cibus.

Bene digeruntur panes bene confecti, & pisces aspratiles omnes, guphur
narci, pastinaca, & omne genus auium, gallinarū carnes cōparandæ sunt *Gallina.*
generi quadrupedū. Melius & bene digestibiles sunt maxime pdicis, & attage-
nis, & columbarū pulli, & phasianorū. Alæ anserū bene digeruntur, & maxime
gallinarū, & secundū totū. Optima autē sunt quæ pinguiā sunt, & recētia dabis:
Pessima autē quæ macra sunt & seniora. Saginata uero de sero lactis, anseris epar
similiter nutrit, & gallorū testes bene digerūtur. Extremæ porcorū partes ad di-
gerendū utilissimæ sunt, de bubus, iuenci & uituli meliores sunt ad digerendū. *Bovina caro.*
Hædorū carnes quàm caprarū bimarū, & hæ digestibiliores sunt maioribus ca-
pris, & ea animalia digestibilia sunt quæ in siccis locis nutrita sunt, q̄ quæ in
humidīs. De pomis autē digestibiliores sunt nuces auellanis. Bulbi digeruntur
facile bis cocti. Oua apala & forbilia, lactucæ, intubæ, maluæ, cucurbitæ elixæ,
quando nō corrumpuntur: digestibilius est dulce uinū austero: optimū autē ad
digestionē esse sciendū est, quod ad bibendum fuerit suaue.

QVAE TARDE DIGERANTVR IN CIBIS.

Indigesta uero sunt caprina, bubula, ceruina: pessima autē est hircorū caro
ad digestionē: deinde autē arietū, pessima autē & indigesta hircorū caro, post *Hirci.*
hæc arietū, deinde taurina, & de senioribus animalibus omnia indigesta sunt,
& porci cū senuerint. Indigesti sunt uentres eorū, intestina, uulua, cor, epar, au-
res, cauda, renes, & omnia uiscera indigesta sunt, cerebrū, medulla spinalis, &
de maioribus animalibus testiculi omnes, sanguis. Anser præter alas, merulus,
B turdus, sturnus, & paruularū auium dura est caro, & magis adhuc turdorum &
anatis. Amplius autē pauo & cygnus, & uētres ex omnibus auibus digesti sunt:
Fallunt enim in struthione & mergo, quasi digestibili medicamine: Neq̄ enim
ipsa digerunt tā facile, neq̄ aliorū ciborū est medicinalis digestio. Cochlex in-
digestibiles sunt. Lac acidū indigestibile est, & maxime hijs qui frigidū habent
uentrē. Caseus uetustus & recēs, maxime uero ille qui de lacte acido factus est. *Casfi.*
Ex cochleis uero meliores sunt porphyra, & cirices. Ostrearū pelles, & quæ du-
ras habēt carnes indigestæ sunt. Astacus, paburus, carcini, carabi, scylla, & alia
hijs similia, polypi, sepiæ, thetides, uel quæ à Græcis uocantur malacofernia, id
est molles habētes carnes, qualia sunt butilio, bater, medracōtes, cocci, gargalæ,
omnes scorpij, tragorita, cleorphi, id est acernia, glauci, gengines, congrī, fra-
gri similes aquilæ. Oua elixa, assa, frixa, triticū elixum, oriza, alphita, far, aue-
na, uel si ex eis panis fiat, faba uiridis, cicer, phasoli, miliū nigrū, & hijs similia.
Lenticula bis cocta, sisamus, erisimus, castanea, glādes, mala, pyra, ficus nō ma-
tura, uua acidonica, & austera, dactyli omnes, corna, citriū quidē specialiter me-
dicinale est, si quis utatur hoc q̄ de foris est, propter digestionē faciendā, quē
admodū & alia multa de acribus, qualia sunt ocymus, rapa cruda & subcruda,
bulbi subcrudi, pastinaca, daucus, cariota, & omnes radices olerū, & omnia ole-
ra præter lactucas & intubas. Vinū pingue & nouellū indigestū est. Indigestæ
autem sunt & omnes aquæ.

QVAE SINT IN CIBIS APTA
stomacho.

Dactyli austeri, mala cidonia, oliuæ cum sale conditæ, utiliores sunt si
cum aceto cōponantur, uux austeræ si cū ipsis folijs appendantur, nuces
auellanæ magis, & multo plus si cum ficis comedantur: De spinis omnia quæ
P 4 nascuntur,

C nascuntur, mediocriter sunt cacoſto macha, id est apta stomacho: quod est ſco-
libis, id est paſtinaca agreſtis, adraſtilis, leuca, dipſacis, tragaganta, cnicus, adra-
ſtis quā alij cumaras, alij cardas uocāt: arij radix cocta, gingidio ſimilis eſt ſcan-
dici: nimis eſt enim aptus ſtomacho coctus ſi edatur, diutius autem coctum nō
ſuſtinet ſtomachus, napi, raphanus, rapa, cardamum, peretrum, aſparagus, baſi-
liſcus, & eleus, & oximerſinus, & camædaphni, oxus, achātis, & brionia & bul-
bi, ad apertionē uentris faciunt, id eſt faſtidium tollunt, caparis inſalata, & citri
quod extrinſecus eſt, id eſt cortex eius cōfortat inter medicaminis partes aſſum-
ptus. Vinum auſterum confortat ſtomachum & uentrem, & maxime diſtempe-
rantiam calidam paſſum, & in medicamentis, abſinthium & aloë ponimus.

QVAE SINT QVAE NON SVNT
apta stomacho.

Arcioides mordicationem faciūt stomacho, & magis cetrides & ſuceus
amarāthi, agni ſemen, & beta cacoſtomacha eſt, ita ut & mordicationē
faciat quando amplius comēſta fuerit, lappacium ſimiliter euchymum eſt, rapa
subcruda, bletus, atriplex cum aceto, & liquamine, & oleo accepta, ſcœnogra-
cum euertit ſtomachum, & ſiſamus ſimiliter: lac uero qui frigidā habēt uentris
temperantiā aceſcit ſi manducauerint. Qui autē calidam habēt uentris diſtem-
perantiā aceſcit, id eſt carbunculū patiunt: Propter hoc ergo merito & eis nocet
qui feбриunt: amplius autē ſi lac cū melle mixtum accipiāt. Melones nō bene di-
geſti cholericā paſſionē faciunt. Solent enim ſi anteq̄ corrūpantur & uomitū
excitēt uſuſus multū manducari, & nō euchyma ſuper māducent, & ſic mouet
omnino uomitū. Sed & melo & pepones ſimiliter faciūt. Cerebrū uero omne
cacoſtomachū eſt, quemadmodū & oſſorum medulla. Vinum nigrum & au-
ſterum facile in ſtomacho aceſcit, & uomicā excitat: pingue uero & nouellū,
quemadmodū & in medicaminibus abrotanum eriſon, & aſphronitrum.

QVAE CAPVT LAEDANT.

Sicamina, id eſt mora, & de rubo mora, capitis dolores excitat, poma arcioti-
dis & citridis, canabi ſemē, men radices, dactyli omnes, eruca, ſcœnogra-
cū, lini ſemē, uinū rubeū & auſterū capitis dolores facit, & intellectū tangit, & ma-
gis nigrū & auſterū, & qd̄ odoratū eſt, capitis excitat dolores. Quod autē aquo-
ſum eſt, qd̄ Hippocrates albū uocat, neq̄ capitis dolorē facit, neruos lædit uel
tangit, & minus nutrit, & mitigat capitis dolores, qui ex humorū abundantiā in
uentre cōſtituti generant capitis dolores. Lac inutile eſt capiti, præter illud quod
bregma habet forte. Vua uero quæ in aceto fuerit miſſa, inutilis eſt capiti.

QVAE IN CIBIS NON INFLENT.

CYminū, libiſticū, agni ſperma & radix, canabi ſemen, & faba fracta, bulbi
cexcocti & cōditi cū oleo, & liquamē. Datur & cū aceto & mel diſpumatū.
Oxymel autē inflatiōes eiicit: Panes hordeacei ſi cōſpergant, & ſic cōficiant mi-
nus inflant: media autē ſine inflatione ſunt phaſioli, piſum, laterina, races, & cice-
ris ſunt genera.

QVAE IN CIBIS INFLENT.

Piſum, phaſiolus, lathirus, faba, lētricula, farnū, cicer, lupi, phaſioli uirides, mi-
liū & hijs ſimilia. De faba autē farina inflat magis, quā ſi integra coquat,
aut alio modo cocta ſumat: Maza de alphiſta facta inflationē generat: cōſperſa
autē & cōtuſa quā plurime magis p̄ uentrē deducit, & maxime ſi mel accipi-
at. Opij oēs, id eſt ſucci, & maxime cyrenaicus, ſylphij opes, & radix, & ficus ſi
in uentre tardauerint, uentofitatem faciunt, propter quod cito exeunt. Quæ
autem bene maturæ ſunt prope nec lædunt. Similiter & caricæ uirides, & da-
ctyli faciunt inflationem, quemadmodum & fici, & rapa cruda, lac facile in
uentre

DI CONECT
inflationem faciunt
de tarde digestionem
est per membris transmutat
operon uentofitatem cur
nem faci. QVAE
necian
P̄ uentrē proſiciunt de
as, faba, cicer, & ma
la. Capparis subdilat h
ci phlegma coſtituit, &
tur autē capparis huc c
ant̄ alios omnes cibos ac
intra uia exiſtente ſoluit
terui lappacium ac alijs
dices & bulbi uentofitatem
Propter quod dicit aſparagus
preſertim cum ſapa ſunt. Qu
exeruant ex corporibus p
ter, deſcripta acerbior ſub
dit pingues humores. Me
quæ ſunt in renibus, ſi co
dunt humores unde dicit re
ſes humores. Amygdala
re & pulmone ſpazmatica h
loſandum eſt, & purgati
uerrim. Rapanus lepore
Me uentofitatem exci
propter quod dicit miſſa ſpazmat
oſtendit. & pinguis uentofitatem
tum eſt uentofitatem exci
pinguis uentofitatem. Vi
teruæ & uentofitatem cum a
nem faciēs, confortando hu
Dulce autē uinum in ac
gelis per pleuromonias &
COS
Lac quod multū ſeruat
copore. Illud uero lac
eſt dicit periculofitatem q̄ co
generatio. Intra uentofitatem
uentofitatem faciūt pollui,
uentofitatem omniū dulcia
omnium eſtibus in duri
neq̄ uentofitatem ſunt cū eis
canceribus nō minus
tumore uentofitatem uiscera, &
to enim uentofitatem cū hum
eſt in thorace p̄ uentū & gluti

A uentre inflationem facit; bulbi crudi, mel non bene dispumatum, dulce uinum inflat, & tarde digestionem facit, dulce autem simul & austere, neq; anadosin, id est per membra transmittitur, neq; digeritur, sed amplius manens in uentre superiori uentositatem cum spiritus abundantia generat, & mustum inflationem facit. **QVAE SINT IN CIBIS QVAE PRO-**

ijciant, & extenuent, & aperiant constipata.

P Tisanæ proijciunt & expellunt, sœnogræcum, melones, pepones, uux dulces, faba, cicer, & maxime qui niger est in renibus lapides frangit manifeste. Capparis subtiliat humores, & maxime condita proijcit in uentrem, & educit phlegma consistens, & de splene & epate constipatos humores extrahit. Datatur autē capparis ad hæc cum oxymelle, aut cū oxylio, id est cum aceto & oleo, ante alios omnes cibos acceptus. Betarum succus proiectorius est, & in epate infraxin existentē soluit, & magis quando cū sinapi & aceto māducatur, similiter ut lappacium, acaliphis extenuandi habet uirtutē. In cenara & asphodeli radices, & bulbi uirtutē habent extenuatoriam, & laxatiuæ sunt locis constipatis. Propter quod & asparagos, & asphodelos ictericis aliqui ut magnū adiutoriū præstandū cum sapa dant. Cepe, allia, & porri, & ampelopraffon proijciunt, & extenuant ex corporibus pingues & glutinosos humores. Cocta autē bis, aut ter, deposita acedine subtiliant crudos humores. Serum de lacte subtiles reddit pingues humores. Multum ficus proijciunt, propter quod sablanosa multū quæ sunt in renibus, si comedantur expurgant. Caricæ uero extenuat & incidunt humores: unde & renes purgant. Arciotides purgat pingues, & glutinosos humores. Amygdalæ uero expellunt & purgant uiscerū loca, & de thorace & pulmone sputamēta humida operādo purgant. Pistacia utilia sunt ad confortandum epar, & purgandū ea quæ in ipso cōstipata sunt, per decoctionē humorum. Raphanus leptomeris est, id est extenuatoria habet partem uirtutis.

Mel maximā extenuandi habet uirtutem: Natura enim calidū & siccum est, propter quod & mulsæ sputamina educit. Oxymel extenuat omnia quæ glutinosa sunt, & pinguiā facilius ab alijs educit, & uiscera sine molestia purgat: Multum etiā iuuat in thorace & in pulmone natas passiones, quæ fiunt ex humorū pinguiū cōgregatione. Vinū tenue utilissimū est. Si autē frigidi sunt humores, tenue & uetus uinū cum acedine; Albū uero utile est de pulmonibus educationem faciēs, confortādo humores, & humectādo, & extenuando mediocriter. Dulce autē uinum in acutis passionibus ad sputa mouenda utile est, & iam digestis peripleumoniacis & pleureticis passionibus.

CONSTIPANTIA IN CIBIS.

L Ac quod multū serum habet sine periculo accipitur, utiq; semper eo uti oportet, illud uero lac quod serum modicū habet, & caseū plus habet, inutile est & periculosum hijs quibus eo multū & frequēter utunt; lædit igitur renes, lapides ibi generādo. Infraxin uero in epate facit, & præparat passionē. Caricæ epati & spleni phlegmonē faciūt pessimū, quēadmodū & ficus, nō secundū suā uirtutē, sed cōmuni ratione omnium dulcium: omnia enim dulcia lædūt splen & epar, obclusis enim eorū meatibus in duritiā uertunt. Hæc autē secūdū seipsa nihil adiuuamēti neq; ad lædendū fiunt cū eis admisceat quæ subtiliāt, & incidūt, & purgāt medicamentis: in quibus nō minus medicamē est mulsæ. Sed nō utilis est hijs quibus in tumore leuata sunt uiscera, & indurata, & tumentia, & phlegmonē habētia, Cito enim mel in cholericū humorē transfertur. Papaueris uero semē retentoriū est in thorace pinguiū & glutinosorū humorū, Dactyli infractici sunt, & magis constipant

Ciceris nigri natura.

Beta.

Cepe.

Pinguedo lactis.

Caricæ.

Arciotides.

Amygdalæ.

Raphanus.

Lac quale edendum.

Dulcia omnia obsunt epati & spleni.

Papaueri

constipant

Constipant uirides. Omnia enim quæcunq; de itria & similia cōficiuntur, & infracta sunt, & splenē maiorē faciunt, & lapides in renibus nutriūt. Similiter & farina tritici cū lacte, & omne far inutile est quibus epar infraxin patitur, & quibus in renibus lapides fiunt. Vinum dulce infraxin facit, & tumores uiscerum augmentat.

QVAE SINT IN CIBIS QVAE
poros grauent.

OMnia quæ de itria & similia sunt, bradipora sunt, faba frixa, & panis mundus, lenticulæ corticibus sublati, cerebellū, medulla spinalis, epar, nux, triticū coctum, oua cocta dura, & magis affa, & adhuc magis frixa, lupini, phasioli, pisum, sesamum, erysimus, balani, mala, pyra nondū matura, corna, uinum dulce & austerū, & nigrum, & pingue, & sine dulcedine, & nouellū, id est mustum, & omnes aquæ grauant poros, quod Græci bradipora dicunt.

QVAE SINT EVSTHARTA, ID EST
quæ facile corrumpuntur.

Persica armenica & præcocia, & omnes æstiuales cibi qui humida sunt tēperantia, cōtingit ut corrumpātur in uentre, quādo non occurrit cito pertransire: propter quod ante ea manducari oportet alijs cibis. Sic enim ea cito transmittit uenter ante alios cibos. Impediunt enim postea retardata, & tūc corrumpunt secum & alios quos inueniunt cibos.

QVAE SINT DISPARTA, ID EST
quæ intus corrumpuntur difficile.

Porphyre. **P**ruas cochleas, & porphyras, id est unde purpura tinguit à Tyrijs, & quæcunq; sunt alia, quæ ostracoderma uocātur, & duras habēt carnes, damus **D**hijs quibus corrumpitur cibus in uentre, in aqua bona coquentes duabus aut tribus uicibus, rursus mutantes in aliam mundam aquā, quando iam aqua falsa esse uidetur, & astacus & paracorus, & cancrus, & carabus, & caredis, & alia hijs similia quæ habent carnes, quæ tamen facile corrumpuntur, similia sunt eis qui duras habent carnes, quas ostracoderma uocant.

QVAE SINT QVAE VENTREM
educant in cibis.

Lenticula, & brassica, & maritima penē omnia quæ à Græcis ostracoderma uel cochleæ uocātur, cōmixtam habēt naturā de cōtrarijs uirtutibus. Ea ergo, quæ in eis firmiora sunt in uniuscuiusq; corpore, bradipora sunt & staltica, id est cōstringūt uentrē. Humor autē eorū irritat uentrem ad excernendum. Si quis ergo excoquat lenticulā aut brassicam, aut maritima animalia, de quibus dictū est, si cōdiant, ubi cocta sunt, ius cū oleo & garo & pipere, & postea ipsum ius des bibere quantū uult, uidebis mollitū ex ipsa portione uentrē, & stercora purgare. Et maritimi irini, & cochlearū omnium iuscella, & uetusti & diurni galli educunt uentrē: Brassica autē si uolumus ut educat uentrē, imponitur cacabis, & cū una aqua fuerit cocta, in qua utiq; coctione si mittatur oleum & liquamē, & accipiatur, educit uentrē. Oportet enim nō satis excocta esse holera, ut succū suum secū habeāt: Nā si coquātur bis aut tertio mutata aqua, cōstringūt, si cū oleo & aceto comedātur: panes etiā triticeī educūt uentrē, propter quod in uentre multū sunt peritomaci, & quia furfuribus repulsi uā uirtutē participant, fœnogræci succus coctus & cum melle datus, utilissimus est: deducit enim ex intestinis per uentrē omnes pessimos humores simul cū stercore: modicū autē esse oportet mellis, ut nō facere possit intestinorū mordicationē: Oliuæ cum sale cōditæ educūt uentrē, si ante cibū cū liquamine assumant, quæ admodum

A dūm & ostracodermōn uel cochlearū succus epipasticus, id est deductorius est uentris, propter quod multū condiūt ea ex oleo & liquamine & uino, & factō suscello utuntur, ut facilius educat uentrem: lac aquosum deducit magis uentrem quā quod pingue est, serum autem lactis fortiter uentrem deducit: mittere autē in serum oportet mellis tantum, ut suaue sit ad bibendum, & non subuertat stomachum, & secundum hunc modum & salem quantum non acari-
 rizet in gustu. Si autem magis educere uolueris uentrem, amplius mittes sa-
 lem tritum de nimis. Iuuenum animalū caro facilius exit per uentrem, & quæ
 extrema sunt in ipsis. Similiter ceruina. De piscibus marcite & tricon exeūt me-
 diocriter, & malacia mediocriter. De holeribus beta, & lappacium, urtica, acali-
 phis, quæ dicitur anicus. Caseus recens cum melle acceptus. Atriplex quæ di-
 citur semen eius tritum & potatum choleram educit, & ideo purgat ictericos:
 bletus, cucurbita, melones, ficus, carica, pepones, uux dulces, & maxime recen-
 tes. Sicamina munda ante cibos sumpta exeunt citius per uentrem, & cibos
 secum deducunt, & si malos inueniūt humores in uentre, corrumpuntur cito:
 coloquintida similiter facit. Recentes autē nuces secessus utiles faciunt: sed &
 sicca nuges, si ante infundant in aquā, & sic edantur, similiter operantur uiridi-
 bus nucibus. Cocta mala humida deducūt, sicca uero mulsā infusa, & si ampli-
 us mel habuerint, satis molliūt uentrē. Vtiq; & si sola ea comedant, & superbi-
 batur mulsā, manifestū est quia expeditius uentrē deducunt. Post acceptiōē
 uero expectandū est aliquot horis, & nō mox prandendū est: mora, cerasia, præ-
 cocia persica, & omnia quæ humida uel aquosa sunt natura, & quæcunq; sine
 qualitate aliqua in gustu uel odore sunt, utilius & citius ad inferiora per uentrē
B disponunt. Sin minus, nec uentrē mouent, nec cōstringuntur. Interdū enim con-
 stringitur uenter, & de mulsā solet cōstringi, quādo anadosin fecerit, id est in
 uenis trahitur, & cū sanguinē corpori ministrat, & propterea non deducit uen-
 trem, sed admixta cibis anadosin facit, si uentrē nō faciat secundū. Quod si non
 cōtingat ut anadosin faciat, cito irritat secessus uentris habēs in se acedinē. So-
 lum autē mel si non coquatur dulcedo ipsa bene educit uentrē. Si autē modice,
 aut ullo modo coquatur mulsā, educere uidetur prius quā anadosin faciat.
 Oxymel autē radit quæ sunt infirmiora intestinorū, uinū dulce aliquantū adiu-
 uat uentrē ad excernendū. Sapa deducit uentrē, & oua recentia cum multo ga-
 roleo, id est cum liquamine & oleo mixto, si in primo ante cibum sorbeantur,
 deducūt uentrē. **QVAE SINT MEDIE PURGATIVA**
 & malactica uentris.

L Inogustis, id est herba mercurialis, aut per se data sola, aut cum alijs holeri-
 bus cōmixta prius & cocta & in cibo sumpta, si primo, aut postea ipsum
 ius sorbeatur, soluit uentrē. Sed & polypodij similiter semē pistū, quantū unū
 cochleare est, aut in prifana, uel cū gallina coctus succus eius, purgat nigrā cho-
 leram. Aut acaliphis semē, aut onicij semē tufum cū mulsā, aut in succo gallinæ
 datum, & si admisceas amygdalas, & nitrum, & anisum, & mel, & caricas, me-
 lius facies. **QVAE SINT IN CIBIS QVAE**
 uentrem cōstringant.

D Actyli austeri, uux austeræ, sycamina, rubi mora, & rubi canini fructus,
 magis autē myrta syluestris, cocci mala & pruna. Melata quidē de ma-
 lis stipticis facta cōstringunt uentrē: Acida autē melata, pinguē inuenientia
 humorem in uentre, extenuant eum & educunt, & propterea humectant ster-
 cora, Mundum autem inuenientia uentrem, cōstringunt magis eum. Quæ
 autem

C autem ex dulcibus malis melata fiunt, sine aliqua acredine, anadosin faciunt magis, & cum acredine exeunt. Aquosa autem mala, & pyra, & sine sapore, in sua uia sunt, & nihil iuuaminis habent. Quae enim de malis dicta sunt, haec de malogra-
natis, & pyris dicere credendum est. Lac uero si serum eius decoquitur, ut con-
sumatur, nullo modo deducit uentrem. Cocclaton autem, quod fit de ardentibus
lapidibus, aut laminis ferri immixtis, donec serum consummatum deficiat,
constringit uentrem. Datur enim hijs qui ex acredine humorum mordicationem
consolatione uentris patiuntur. Cocclaton autem non solum fit de lapidibus,
sed & de ferro cyclico factum, id est rotundis massulis ignitis, ut de lapidibus fit.
Caseus ergo fit in uentre facile, & sic cocto lacte, propter quod admiscenda sunt
ei mel & sal. Magis enim sine periculo est, si aquam mittens constringatur, &
non mireris si serum consumatur, & iterum aqua supermittatur. Non enim hu-
mectionem feri fugimus, sed acredinem ipsius per quam soluitur uenter. Ca-
rides carabi, & hijs similia quaecumque sunt maritima, quae Graeci mala contracon
uocant, minus quidem ab ostracodermon habent. Igitur & hijs si salsedine
in coctura amiserint aquam, quemadmodum & ostracodermon, caro constricti-
ua fit uentris. Sed & lenticula, & brassica bis cocta facta, & ex se humore amissa
constrictiua fiunt uentris & desiccatiua. Volens ergo humorem uentris desic-
care, cum mediocriter uidetur esse cocta brassica, primum aquam effundes, &
mox in aqua calida remittes, & iterum coques donec bene discocta sit. Oportet
autem cum mutas aquam, neque aerem, neque aquam frigidam tangere, quod bis
erit coquendum. Quod si ad aerem frigidum aut aquam proximetur, quamuis
diu coquatur, non excoquetur. Nam si de lente auferas corticem, perdet stipti-
cam uirtutem, & similiter desiccatur uentris reuma. Si autem tundas eam, & bis
coquas, effusa prima aqua, & sic cum modico salis aut liquaminis condias, &
mittens aliquid de constrictiuis uentris speciebus, donec gustus suauis sit, uti-
lissimum facies medicamen. Simul & cibus alphita cum uino austero potatus
desiccatur uentrem. Oryza constringit uentrem, & elimon, siue nigrum milium,
caro leporina, uinum austerum & nigrum absque dulcedine, & rubeum, & auste-
rum uinum.

QVAE CALEFACIANT IN CIBIS.

Calefacit frumentum elixum, & qui ex eo fiunt panes, spelta, auena, sceno-
gracum, arcotides, dactyli dulces, mala dulcia, sisamus, erisimus: & cale-
faciunt & sitim generant, canapi semen, uuae dulces, propterea & sitim faciunt,
uuae magis molles, mediocriter, apium, smyrnion, eruci, raphanus, rapa, napi,
cardamus, peretrum acre est & calidum, pastinaca, daucus, cariota: calefacit ma-
nifeste & cepe, allium, porrum, ampelon prafon nimis est acris, cocta in dua-
bus aquis aut tribus amittit acredinem, caseus uetus calidus est, propter quod
& sitim facit, uinum dulce mediocriter calidum est, propterea sitim facit, rube-
um autem calidius est nigro, flauum uero calidius est ualde, ita cirrum, ita eris-
trum seu dulce, album omnibus est minus calidum, inueteratum autem mi-
nus calet.

QVAE INFRIGIDENT IN CIBIS.

Hordeum quouis modo in usu adhibeatur infrigidat in cibis, milium, pa-
nicium, tubera, cucurbitae elixae, melones, cucumeres, coccimela, syco-
morae austerae & acidae, uuae austerae, malata de malis stipticis frigidum habent
& terrestrem humorem, acidonia autem mala frigidum habent humorem, &
peraquosum. Hoc de pyris & malogranatis existimandum est, uel aliorum
arborum

in agna dactylis
sunt porcati ampli
sautem amplis ali
mo. Inuenerunt eos.
est autem album pap
em ali quod acredin
sorum non ma
sunt. Vinum album
uitem album & aut
dat autem & acris
infrigidat & lade in
frigidum pens lauat.

Erucis & cano
L. peretrum uitem
autem brassicae & rapha
erucis est & conuulsi
& omnia quae conuulsi
desiccatur, id est fructu
in cibo utatur, desicca
tur, & sic comedantur
sunt. humores su
la sunt. Quae autem in co
sunt autem quae non ha
beant conuulsiuam
la uel placent humido
adde hinc quae uentrem
repletum. alia quae sunt.

Uuae, cocurbitae
nides, coccimela
omnino, infrigidant
in tubo hoc ipsum pra
uicium & acris aqua
rem arborum fructus, &
ta. Si peperis semen
frigidum, calidum autem

Uuae, cocurbitae
uicium, sine odore
tuba, hinc duritiam
inueniuntur aqua
conuulsiuam, & sic
uuae hinc sine odore
pra. Admodum est
infrigidum. Lactem dicitur
autem uero quod in ma

A arborum fructibus, qui stiptici sunt, aut acidi, & maxime qui reponuntur. Stiptici igitur dactyli frigidum habent succum. Lactuca, intuba mediocriter frigida sunt; porrae amplius, papaueris semen, hoc & supra serum est frigidum. Si autem amplius assumatur, cataphoriticum est, id est nimis grauantur somno. Iuuat autem eos, quibus ex capite tenue in praecordijs fluit reuma. Melius est autem album papauer. Myrthus frigida est, sed non simul & stiptica: habet enim aliquid acredinis in se. Vicia canina penes frigus stipticum habet. Atque aquosum uinum non manifeste calefacit, propter quod sine periculo febricitantibus datur: Vinum album & austerum minus secundum alia uina calefacit: uinum autem album & austerum & pingue & nouellum aperte infrigidat, infrigidat autem & acetum: Tenuius igitur est, & lumbos & neruos amplius alijs locis infrigidat & laedit, in alto eos dissoluendo: medius autem est inter calidum & frigidum panis lauatus, amilus uinosa, suauis.

Vinū dilutū.

Acetum.

QVAE DESICCANT IN CIBIS.

Lenticula & camoris, id est brassica similiter adinuicem desiccant, & propterea uisum obtundunt, praeter si humidiores oculos esse contingat: minus autem brassica asparagus desiccant: omnibus autem oleribus caulibus ipsius siccior est: est contrarium autem raphani & rapae, & napi, & cardamomus, & peretrum, & omnia quaecumque acris sunt, paragoriorum esse similia contingit. Alphita desiccant, id est fructiua, agni sperma, herbus coctus si quis saepius cum aqua in cibo utatur, desiccantius fit: meliores sunt enim albi, & si assentur aut frigentur, & sic comedantur, sicciorum cibum praestant. Qui autem in aqua ante elixantur, humidiores sunt. Quaecumque autem in cacabo cum iure coadiuntur, media sunt. Quae autem in conditura habent abundantius uinum aut liquamen, sicciora sunt hijs quae non habent. Quae autem saram habent simplicem solam, & in leucozomo coquantur, multum praedictis humidiora sunt. Ex aqua autem sola cocta plus sunt humidiora: maxima enim in coctione ciborum fit differentia de hijs quae supermittuntur eis uirtutibus seminum & olerum quae desiccare possunt, alix plus, alix minus.

QVAE HUMECTENT IN CIBIS.

Ptisanæ, cucurbitæ elixæ, melones, melo, pepones, cucumeres, nuges uirides, coccimela, sicomera, sicamia, si non corrumpantur humectant omnino, infrigidant autem, sed non omnino, nisi frigida edantur. Lactuca, & intuba hoc ipsum praestant. Non imbecilliores sunt porrae. Maluæ autem & bletus & atriplex aquosiora aliorum olerum sunt. Humidi igitur sunt & aliorum arborum fructus, & maxime qui non reponuntur. Humectant etiam lactucae, & papaueris semen, & faba uiridis, & ciceris uirides. Aqua humida est & frigida, calefacta autem humectat & calefacit.

AD SORBITIONES COQUENDAS.

Ptisanæ competenter conficiuntur, quando minus in bullitione inflatae fuerint, sine odore sint: hoc illis proficit, qui post aegritudinem fastidium habent, siue duritiam uentris patiuntur: ea ratione, ut mittas in heminam ptisanæ decem heminas aquae, & ad mollem ignem positas diutius agitando coquas, donec succifluant, & sic mittes mel & acetum, quando minus in bullitione inflatae fuerint sine odore, & post haec ad molles ignes donec multum suscipiat. Admiscendum est autem eis in illo tempore acetum, quando iam non inflatur. Coctis autem diligenter sic mitti oportet salem tenuissimum non multum: ante uero pro sapore in initio mox oleum si mittatur in coctione nihil nocet. Sed

Ptisana.

Q & si

- C** & si porrorū modice mittatur, & anethi, & hoc ipsum mox in initio. Lenticula autem si cum ptisana bene coquatur, ita ut amplius ptisanæ mittantur, & condiantur saturegia, & pulegio, & cū coctæ fuerint edantur, bonus autē & suavis est cibus. Est etiam cibus de cucurbitis cum sardinis uel in catera in patella confectus, suavis est autē cibus. Qui autem infirmiores sunt ad continendū, & nō possunt suscipere pinguiorē aquam, facies de pane infuso optimo & coques, & cum spissauerit, & factus fuerit, sorbitio multa uirtute manet. Cōficitur autē sic, panis quā calidissimus frangitur, & infunditur, & tritus cū aqua diligenter coquitur cū aqua, & facta sorbitione datur. Itē febrientibus oportet hordeū non in pila tundere, sed grana ipsa expressa extendere in latitudinē, & coquere in aqua. Prius enim tepidā mittere & effundere, & iterū aliā superfundere aquā. Coque utiq; bene ita ut una hemina hordei in decem heminis aquæ coquat. Coquatur ergo quousq; hordeū crepat. Inde deponat & coletur, & dabis biberi, si cholericus humor dominatur. Quod si nō est cholericus humor, addes portioni mel, & sic dabis: hoc & uentrem secundū reddet, & urinam prouocabit, & nutriet bene. Datur autē & sic in alphita, hordeū fricatur, quod glaucanin uocant. Oportet autē anteq; maceretur frica re leuiter quæ uista est paleam, & infusum coques. Ventre enim magis malaxat illa coctione superiore. Coques utiq; & omnē penē cibū similiter qualēcunq; existimaueris propriū infu mantis esse. Quæ autē subtrita sunt, spissa quidē infusione uidentur esse, & si cocta, & fortiter subfricata. Quod utiq; penē omnis cibus similiter in danda portione. Item panem siccū aut recentem infusum in aqua teres bene & colabis in linteo, & admiscebis ei, ut albus non uideatur, ex pane oua cū cucumeris semine frixo, aut amygdalis, aut nucleis pini singulas, aut binas species uel totas. Cui addes modicum anisi, aut seminis fœniculi. Febrientibus quidē in mulla dabis. Sine febribus uero uinū superfundes. Miliū autē lene fricatum maxime & desiccātū expedit utiq; cortice sublato, quibus uenter ex agridine cholera effusione laborat, uel quibus subtilis aut multus secessus est. Oportet autem aqua soluere farinam, uel siccosta in mortario trita, oxibaphon scilicet uini in aquæ oxibaphis decē, & colans per linteū, superfundes uinū austerū modice, & sic coquēs dabis forbere. Oportet autē addere nuces cū membranis suis quæ intrinsecus habent in coctione succi. Item auena digestibilior est omnibus leguminibus, & sorbitio ex ea utilissima est. Coquetur quemadmodū de hordeo, auenæ hemina una, in aquæ heminis decem.

Auenæ.

QVAE PRO OLEO MITTI OPORTET
in sorbitionibus.

Pro oleo, præter in lenticulā, cucumeris semen crudū & tostum ad ignē, & tritum & colatum miscebis in ptisanis, & cæteris sorbitionibus, aut nuces, aut auellanas, aut amygdalas. Quibus autē uenter fluens molestas, mittes papaueris albi semen, leuiter frixum, ita ut robustus fiat. Mitti autē oportet ad uentris fluxū & castaneas cū mediana sua cortice, & magnifice iuuant: Mittes malogranatū cū fructibus suis subtritu lente, & aceto utant hī quibus nimium sicantur corpora.

CONFECTIO CIBORVM.

- Simila.** **C**oquitur similia hac ratione. Vna pars in decē cotylis aquæ, cū oleo medio, cri & anetho. Sed lauabis similia pridie ante. Item panem frigidū infundes in aqua calida, & frequēter mutabis aquā. Infundes autē de pane partē interiorē. Mensura autē lauati panis nō propter solam suauitatē fit ut aqua toties mutetur, sed ut facilius euentetur, ut digeratur, uel quod infermentatum in se habet

ter amittat. Item de
in feci, & trita sic co
in aqua multa qu
ine oleo. Frangi de es
in mortari, & terū ce
quens in aqua agitab
ratur. Melius autē
ner. Dantur uero h

MVisa nō lita
ratur. Expedit
& illis aqua multa de
Conficitur autē mel
tos ignes est coquēda
Sic mor ab igne cessat
in cholera, cæteri pane
is & quibus præcordia
DE PO

Febrientibus qui
qua modicatio
mura, spicis habent
ergo astantis tempore
colocunt, aut mala cito
in uentris aqua quæ e
rit uentris aqua. Nam si
datur in aqua uino, & est
fuerit autē & cogita
uiliam habentia uocantur
DE LACT

Quic potentes
ra, & uentris pl
ue multigrit, ita ut a cib
Nam si laborauerit, ne
triter, & congelandum
soluit illud, & deinde
masse pinguib; bene
remanent ducunt in ue
lericum reuocant. Sic fu
um, coctū dabis hoc. C
um ut pars quædamp
alio magis coques, &
tempore coquere a
si lapideis cum pen
tibus de melle labijs
purgans. uentrem ex
tempore. Alia efficitur
ac aqua quæ si datus a c

A habet amittat. Item de ptisanis uero mittes unam partē, & panis partes quinde-
cim siccī, & trita sic coques donec nimis efficiatur subtile & tritum. Coques au-
tem in aqua munda quamplurimū ut se colligat, & mittes modicum salis, & sit
sine oleo. Fit autē & ex maluis sorbitio: folia malua tenera cocta sine uino teres
in mortario, & iterū coques in aqua, & sic mittes salem & oleū. Oua autem co-
quens in aqua, agitabis incessanter ea. Nō enim cōspissantur cōmota, neque du-
rantur. Melius autē est in pusta ea coqui. Omnino enim magis humida perma-
nent. Dantur uero his, quibus nimium siccantur corpora.

DE MULSA.

Mulsa nō satis cholericis utilis est. Cholera enim ex ea amplius augmen-
tatur. Expediit igitur aquosam mulsam bibere, qui tali sunt natura. Sed
& illis aquatissima danda est, quibus infirma uiscera sunt, id est epar aut splen.
Conficitur autē mulsā, ut habeat aquae partes v IIII, & mellis I, & sic ad len-
tos ignes est coquēda. Cui spuma quam facit semper est auferenda cū penna,
& mox ab igne cessandū cum fuerit despumata. Dabis autē phlegmaticis, me-
lancholicis, catarrū patientibus, & quibus uenter constrictus est. Cholericis ue-
ro & quibus praecordia sunt in tumore, contraria est.

DE POTIONIBVS QVAE INFIR-
mis expediunt.

Febrientibus quidem utilis est mulsā, aut oxymel, uel aqua quae absq; ali-
qua mordicatione cōficitur. Si uentris turbatio in febris fuerit uel uo-
mica, stipticas habens species. Sin minus cōstrictio, lenes & dulces. Infundes
ergo aestatis tempore dulces. Mala incisa tenuiter infundes in aqua donec bene
colorētur, aut mala citonia matura incisa similiter infundes. Dabis autē cholera
uomentibus aquā quae ex malis fit citonicis. Ad uentris uero solutionē ex py-
ris conficis aquā. Nam stiptica & dulcis est. Myrthae igitur mollia folia infun-
duntur in dulci uino, & efficitur uinū absq; mordicatione, & lenis est potio. In-
funduntur autē & gīgarta, id est uuae sementes siccae. Haec autē coctio utilis est
nullam habens acridinem, neq; in gustu acidonica potio efficitur.

DE LACTIS POTIONE, RVFVS AVTOR.

Qui lac potaturus est, ab omnibus cibis est abstinentus, donec id dige-
rat, & uentris plenitudinem deponat. Utile etiā est si mane bibatur mox
ut mulgatur, ita ut à cibo is qui biberit abstineatur, & nimio remoueat labor;
Nam si laborauerit, necesse est ut acescat. Sed quiescendum, & deambulandum
leniter, & uigilandum est, & interdum quiescendum. Sic enim faciens qui bibit
soluit illud, & deinde iterum lac bibit, & si & ipsum soluerit, tertio bibat. In pri-
mis ergo purgabit bene, & non multum. Aliud iam non. Quod uero in uentre
remanerit, ducitur in uenas, & nutrit, & iam non purgabit. Quibus autem cho-
lericum reuma est, & sintexis de uentre prouenerit, id est, desiccatio fit membro-
rum, coctū dabis lac. Coques autē hoc modo Mox ut mulges † & post modū † *videntur*
cum, ut pars quaedam per uentrem deducatur, pars autē introducatur. Post hoc *nonnulla de-*
adhuc magis coques, & obserua ne uratur, sed ad mollem ignem coques. Opor-
tet ergo leniter coquere ad ignem, & agitare sine intermissione, & spumam quae
se super colligit cum penna tollere omnino. Mouenda est autem cum ferula ni-
tida & tenui, & de labijs cacabi tolles bromum qui se colligit cum spongia
purgans. Saepius enim ex ipso bromo, qui in ore uasis colligitur, totum lac cor-
rumpitur, & caseus efficitur, ut dictum est. Ergo tamdiu bulliat donec pinguis
fiat aequaliter, & dulcius à crudo fiat.

Q 2 QVIA

QVOD LAC DENTIBVS NOCEAT.

C Lac dentes lædit, si frequenter in usu sit, & gingiuas rodit, hoc infundendo dentes & gingiuas putrescere facit, etiam ut se comedant. Oportet ergo quando edendum est uino cum aqua calida temperato os lauare. Melius etiam est, si & mellis modicum illi addas.

DE AQUIS ELIGENDIS, EX HERODOTO.

Oportet autem aquarum diuersitates scire, quæ sint bonæ, uel quæ malitiôsæ, aut corruptæ sunt. Bona quippe aqua penè ab omnibus in usu humano est cognoscenda. Bona igitur aqua secundum qualitatem suam & in gustu, & in odore, & in sapore suauissima, & uisu munda, & tactu lenis, & leuis esse debet, ut etiam dum potata fuerit à præcordiis uelociter subducat. Si talis inueniatur, non est melior hac ut quæratur aqua. Quæ autem in hypocôndriis diu residet, & uentrem percutiendo grauat & inflat, non est ad usum hæc talis utilis, sed mala erit existimanda: & ea quæ neque calefcit cito, neque infrigidatur. In hac igitur aqua quicquid fuerit coctum, grauioribus cibis effici si sumatur: melius est enim experimèto iudicare tales aquas. Qui autem uoluerit per scientiam eas cognoscere, & per ea quæ ab antiquis dicta sunt iudicare, hæc aquæ quæ ad septentrionalè partem fluunt, & quæ ad solis partem non fluunt, bradiporæ sunt, id est, grauant poros, per quos spiritus uitalis transitum habet, & pessimæ sunt, & non cito calefcunt, & cum tardius fuerint calefactæ, iterum tardius infrigidantur. Solis uero cursus quæcumque penetrauerit loca, quæ à parte sunt Libyæ, quæ surgunt aquæ colatæ sunt & limpidae, & cito calefcunt, & cito infrigidantur. Istæ sperandæ sunt bonæ aquæ esse, Bona autem est quæ æstate frigida est, & hyeme calida. Nonnulli autem ex pondere & leuitate existimant iudicare, & meliorem dicunt quæ leuior est. Nam quisquis iudicare de aquis uult, absque penso poterit iudicare. Leuem quippe Hippocrates dixit aquam pluuialem, quæ est dulcis, lucida, & subtilis. Quia adducitur aqua in aëre, & propter ardorem leuior & subtilior efficitur. Nam in aëre non ex dulcibus solis aquis, sed & ex mari adducitur in aëre, propter quod pluuiæ alix cito putrescunt, alix non facile putrescunt. Non ergo existimet aliquis malam aquam esse quæ cito putrescit. Quod enim cito mutatur magis uirtutis est quam malitiæ. At quæ cum habeat conditiones bonarum aquarum, utique imputribilis sit, optima existimanda est esse. Si qua ergo cito putrescit, aqua bona existimanda est ipsa mutatione: Nam quædam aquæ faciunt uitia in gutture, & tussis mouent, & raucitatem & grauedinem, & gutturosos faciunt. Pluuiæ igitur aquæ in æstate ex tonitruis & tæpestatibus utiles sunt. Aquæ autem quæ ex crystallis sunt, & niuibus gelatæ, pessimæ sunt. Quæ enim se gelauerit aqua, amissa subtilitate sua, efficitur spissa & fimsa, & qui ea utitur, in quibus locis in-

Facile putrescitia non sunt deteriora.

D sederit, generat passiones, maxime tamen in musculis gulæ residens, facit brachochocilas, id est gutturosos. Sed & tussis excitat, & raucitatem facit. De paludibus uero aquæ coquendæ sunt, & sic potandæ. Sed cum cocta fuerit, mixta cum uino bibatur. Quæ autem stipticæ sunt aquæ, dulci uino temperantur, interdum etiam & colandæ sunt. Quæ autem salæ sunt sapore, cum stiptico temperantur. Quæ autem nimium frigidæ sunt, post cibum bibi debent, & non defubito uel cum impetu, neque patentem satis ore. Quidam enim adinueniunt per cibum & potum aquas malas posse uitari, id est ciceris coctam aquam antea bibant, & ipsum cicer edant. Caulididæ autem similiter cum piscibus cocta, sed & foeniculum similiter coctum. Qui autem betas & cucurbitas antequam bibant cum sale & uino temperatas edunt, ab aquis malignis non læduntur.

D. ORIBASII AR-

CHIATRI IULIANI CAESARIS,

IN MEDICINAE COMPENDI-

VM AD EUSTATHIUM FI-

LIVM PRAEFATIO.

X I V S S I O N E domini Iuliani Diui Augusti colle-
 cti sunt ex omni regione Archiatri, ex quibus elegit opti-
 mos & probatos medicos numero LXXII, inter quos &
 mea est electa paruitas, ut diuersis antiquorū autorū libris in
 unū cōgregatis, ea quæ utiliora in curationibus posita erant
 ad sanitatem hominū, in paruis uoluminibus omnia conti-
 nerentur. Quo facto in LXXII libris à nobis comprehen-
 sa sunt. Ex quibus libris, dulcissime fili Eustathi, Synopsiton tibi fieri sperasti,
 considerans, quia nō inutile sit tibi peregre ambulanti, sed & alijs qui nō negli-
 gunt discere medicinam. Qui prolixius laborando à doctore uiuo sermone au-
 dierunt, ad exercendam artem Synopsiton habebunt ad facilitatem actionum
 repetendarum, propter hoc quod compendiose, & ueraci doctrina à nobis sunt
 comprehensa, recapitulantes sibi in memoriam reuocabunt quæ legerant, &
 discere uolentibus medicinam, & legentibus frequentius cum usu proficere
 potest. Scripsimus enim sola experimētata adiutoria ad præsens, quæ facile in-
 ueniri possunt, & ea quæ cara sunt, aut difficilius inueniuntur in omnibus con-
 secta. Quæ utilia sunt tradimus adiutoria, quæ medicis in usu fuisse probau-
 mus, & dietam competentem facere solent. Chirurgiæ autem commemoratio
 nem nullam facientes, quia difficilius est ad faciendū, & magis in apozimis re-
 cusanda est. Vfus autem ipsius quàm plurima excogitat ferramentorum gene-
 ra, quæ nullo modo euporista sunt, quemadmodū in fracturis sæpius, & in lu-
 xatis articulis. Horum autem uel quæcūq; possunt solis manibus recta fieri,
 & in locum suum reuocari, utiliter ab hijs fiunt, qui doctrinam & usum ab
 ineunte discunt ætate, & athleticam exercent artem. Hæc ergo, & quæcūq;
 talia sunt, ea manibus operari possunt, & ad sanitatē melius ab hijs
 qui à pueritia discunt fiunt. Propter quod hijs permittuntur
 hæc urgente causa fieri absq; dilatione, ad sanandum
 in medicaminibus, & dieta, sicut à me
 dicenda sunt.

LXXII me-
dici Iuliani
Cæsaris.

LXXII libri
Oribasij.

exploratorij

Chirurgia.

Q 3

D. ORIBASII

A citatas exercitationes; ut pectus magis quam manus aut crura fatigetur. Sic autem spina, aut thorax, aut pulmo. Exerceri autem oportet donec in tumorem leuetur corpus, & subrubeum fiat, ex ipsa præparatum motione, & mediocriter & bene fiat ordinatum. Hoc autem & cum sudores uideris cum calido uapore esse permixtos, pausandum est tunc & cessandum ab exercitatione. Quando in aliquo, quæ prædicta sunt apparuerint signa, & uideris tumorem cadere, qui se subleuauerat, qui iam in tumorem fuerat redactus, mox conuenit pausare. Similiter enim & colorem ruboris marcescere: etenim & cum motus est utique cessare iterum uidetur, mox erit pausandum, & si ex sudoribus fit aliquid, aut secundum multitudinem, aut secundum qualitatem mutationis. Si enim modice frigidior fiat, pausandum est, & perfundendum oleo. Curatur ab hinc, & post hæc caput therapeutica fricatione inunges, ut consueti sunt ab infantia facere.

DE GENERIBVS FRICATIONVM EX GALENO.

EX forti confricatione soluitur corpus, de modica uero fricatione constringitur. Ideoque si soluta sunt membra, fortiter sunt confricanda. Quæ autem constricta sunt corpora, leuius sunt confricanda: Modica uero fricatio nutrit corpora, fortis autem desiccatur & extenuat. Ideoque ubi euacuare uoluerimus aut extenuare, forti utemur fricatione. Vbi uero macies est in corpore, media utemur fricatione: Quibus nec nutrire nec extenuare opus est, leni fricatione utemur.

Hijs tribus differentijs secundum qualitatem fricationum mutatis, tereno numero coniunctionum faciunt nouem mutationes.

Item alio modo Celsus fricationem Hippocratis dicit, si uehemens sit, indurare corpus: si leuis, mollire: si multa, minuere: si modica, implere. *Celsus libro 2, capite 14.*

B Sequitur ergo ut tunc utendum sit, cum aut stringendum sit corpus quod lene est, aut molliendum quod induruit, aut digerendum in eo quod copia nocet, aut alendum id quod tenue est & infirmum. Quas tamen species si curiosus existimet, quod iam ad medicum non pertinet, facile intelliget omnes ex una causa pendere quas demit. Hoc ergo certum est, quia neque lenis, sed quantum possibile est, ad successiones utraque custodienda sunt, quia multifricatio extenuat, & media secundum qualitatem fricationum transmutantur, & nouem faciunt mutationes.

DE VOCIFERATIONIBVS EX GALENO,

& ex Pado, id est, Attalo ex uociferationibus.

Siquidem uox bona, id est, lenis & dulcis, nihil præstat corpori ad sanitatem. Grauis autem & in magnitudinis sono uox utilissima est. Ergo huic studendum est. Hæc enim multum aërem in corpore constitutum cum aspiratione adducta distendit thoracem, & uentrem, & diuersos in corpore meatus aperit, & tollit inflationem uentositatis, propter quod omnis fit in corpore digestio, clamantes & loquentes, uel diu legentes, multum expuentes, etiam sudores subsequuntur. Intendentes enim lectionibus largiorem uiam reddunt spiritui, & sensum augmentant. Ideo ubi multum spuitur, & mucci sequuntur, ut facilius officium uentris efficiatur, hijs legere uel clamare expedit quibus cerebrum humectum est. Siccis uero contrarium propter subtilitatem. Contingit enim multum superflua expuentem, & saliuas currentes, & muccos, & phlegma euacuationem facit & consumitur. Qui autem calefactionem plus habent, propter frigus ut melius digerant competens fit adiutorium secundum spirationis officium. Oportet igitur hos legere sæpius, ut aperiantur membra omnia, & diffusus humor per membra rarefactus distendatur per arteriam, & omnis exitus spiritalis ex graui uociferatione loquelæ uox sonitum præstat. Vti autem oportet uocis officio, neque sine causa, neque inconsiderate, sed neque prauè corrupteque plenè humoribus repletis,

Q 4 neq;

C neq; in magnas & manifestas stomachi indigestiones uocis exercitio perueniatur, ne multa anadosis ex indigestionis ipsius uapore in corpore efficiatur.

DE VENEREO ACTU EX RVFO.

Veneri actus iuuamina sunt ista, ut qui multum sunt repleti humoribus euacuentur, & leuiore praestentur corpore, & augmententur, ut uiriles appareant in corpore. Si uero frequens sit, intellectum animi dissoluit; nam iracundos temperat & mites facit, propter quod melancholicis magis quam alijs sanitas utilissima est, & expediens comixtio Veneris. Componuntur autem ex hijs ad integrum sensum, & si ex alio modo insaniant, & hijs qui ex phlegmate aegrotant optima est Venus, & hijs qui crassi sunt corpore, si non repleti cibo misceant. Hijs autem per somnum frequentius euacuat liberantur. Natura autem haec expediens est ad uenerios actus, quae calida est, & multiplex, ad luxuriam acta, & nimium cibante se, aut qui sicca & frigida sunt natura, & aetate non senes. Tempus autem autunnum. Oportet autem dietam esse humidam & calidam. Sit autem labor mediocris & cibus. Quae admodum mediocres labores expediunt, tantum & ipsa libidine hortantur ad hoc opus ad cuiusdam habitudinis consuetudinem praestandam. Oportet autem & super haec cibos amplius accipere, qualia sunt de piscibus, polypodis, uel alia quae irritant. Ex oleribus autem mollia olera, maxime autem orminum, & erofinum, & erucam, & rapa. Et haec ut medicamenta assumenda sunt. Sicut & legumina prinson, & faba, & cicer, & lenticula, & phasioli, & pisum pruritum uentositatis replentia, & largus cibus. Ruta igitur quia uentositatem componit uel spargit, propterea comixtiones obtundit & reprimit. Magnifice autem laudo eius mensuram sanitatis uentositate repletis, sanguineo procedente humore ad luxuriam, & plenitudine recensa, ruta si abstineat. Custodienda ergo est indigestio, & ebrietas, & penuria. Malum enim in hijs superfluitatibus Veneri admisceri, uel ante exercitium & balneum. Utile autem est post cibos commisceri, non satis cibo repletis & potu: Nam fortitudini sic expedit, quia frigidus factus minor efficitur. Ex labore autem fatigato pessima est Veneris admixtio: pro qua re post laborem cauenda est, uel post uomitum factum similiter, aut post catarticum acceptum, aut post fluxum uentris exinde subito factum, & qui per multa dierum tempora deficcantur, uel hijs quibus sunt proluxae libidines, nec hoc laudo, sed iubeo ut amplius resistent, & maxime hijs, qui aegritudines corporis frequentius incurrunt.

DE PHEBOTOMIA EX GALENO.

Non solum hijs qui repleti sunt sanguine, uel abundant uirtute, quos Graeci *ἰσχυροὶ* appellant, phlebotomum dicimus expedire, uerum etiam & hijs quibus absque plenitudine inflammationes quaedam oriuntur in corpore, phlebotomus est adhibendus, uel hijs qui percutiunt, uel quolibet modo extrinsecus sic percussis, ut intrinsecus sanguine collecto per constrictionem laedant. Sed & si dolor grauis accedat, aut defectio alicuius membri accedat, ex quo magna credat posse generari passio, phlebotomandi sunt omnino nulla existente plenitudine. Contemplari autem oportet tempus, & aetatem, & uirtutem, ut ex hijs phlebotomus abhiberi possit omnibus pro ratione plenitudinis, quando haec in aliquibus apparet, in hijs qui consueti sunt phlebotomo uti, uel hijs qui non sunt usi phlebotomia, cum nulla fuerit spes in magna passione. Sciendum autem est uniuersaliter de phlebotomia, in omnibus magnis passionibus necessariam esse phlebotomiam, & confestim adhibemus. Qui autem nihil tale patiunt, & totas membrorum partes inculpabiles habent, duobus modis euacuationibus componunt: Si enim in dieta obseruanda incontinentes sunt, phlebotomo curent. Quod si dietam obseruare possunt, salutare absque phlebotomo consistuntur remedium, id est, per frictionem multam, & balnearum frequentes usus, & exercitationes, & uectationes, & deambulationes. Adhuc etiam & unctioes diaphoreticas,

Melancholicis
Venus prodest.

Veneri quae
natura conueniat.

Prouocantia
Venerem.

Ruta obest
Veneri.

D

Quae phlebotomantibus
sunt consideranda.

... ea quae uelociter
... duplicem, si alii
... sanguinis plentia
... in eo languore
... intermissio. Melan-
... uentositatem in p
... est generat a con
... uentum, & spissum
... inflammatione nigra
... & catartics quae me
... res homines, aut
... aut ebrietas uulgo
... dum autem sit aliquid a
... Quae per sanguis
... homines, eos phlebotom
... in primo uere conuenit
... os, haec autem fre
... mandus est, maxime

His quibus eade
... uentis differre
... primis minor est fac
... & uentis est facienda
... Quando autem ex cal
... ferent, & euacuantur
... phlebotomiam ut
... trahit. Ne uentis per
... autem qui euacuantur
... quae haec, & uentis

Magnitudo reg
... botomia. His
... mentata autem uirtu
... quantum minuitur uir
... minus plentis. Quoru
... & non sunt alii, & nec
... amplius euacuant. Qui
... etiam habent modum, &
... igitur ratione nec p
... Post XVIII autem
... uentis, aut temp
... phlebotomari deb
... autem p
... uentis, ad ad
... LXX uentis, si uirtu
... Comandis uentis au
... uentis sit, si p
... & uentis

Ariticas, eas quæ uelociter plenitudinem corporis euacuare possunt. Quod si hæc utiq; displiceant, & aliqua sanguinis plenitudo esse perspiciatur, ut sit melancholici sanguinis plenitudo, tunc omnino necesse est uti phlebotomo. Sin uero spissus in eo sanguis dominatur ex melancholia, continuo phlebotomandus est sine intermissione. Melancholix autē abundantia hijs signis agnoscitur: Grauitas cū *Melancholia unde deprehendi possit.* tensione sentitur in præcordijs uel thorace, & omnis pars quæ super umbilicum est, grauior est à consuetudine. Vrina uero multa & pinguis est. Sedimen autem turbidum, & spissum, & pingue habet. Sed & exanthimata, id est, pustulæ cum inflammatione nigræ apparent cum dolore. Hos tales confestim phlebotomabis, & catarticis quæ melancholicū deducāt humorem purgabis. Crudi autē existentes humores, antequā incipiant generare ægritudines, caute sunt euacuandi. Iam autē febrientes nullo modo. Quod si aliquis est cōprehensus ægritudine, nondum autē sit aliqua accidentia, hunc phlebotomari oportet in initio primi ueris. Qui autē per singulos annos in ætate ægrotare consueuerūt de plenitudine passionis, eos phlebotomari oportet primo uere ingrediente. Similiter autem & qui in primo uere consuetus est ægrotare, ingrediente primo uere est phlebotomandus. In ætate autem frequenter ægrotans, primo uere deficiente mox phlebotomandus est, maxime antequam incipiat ætatis.

D E A P O P H O R E S I E X G A L E N O .

His quibus euacuatio multa necessaria est fieri, & uirtus non est fortis, conuenit differri euacuationem, uel dilatari, & si causa urgeat ut auferatur, in primis minor est facienda euacuatio, & apophoresin, si necesse sit fieri, secundo & tertio est facienda, quemadmodum exigit plenitudo indigestorū humorum. **B** Quando autem ex calore sanguis multū exardescit, & acutam desubito excitat febrem, & euacuari est opus, & si oportet euacuetur usq; ad angustiam, contemplan- do fortitudinem uirtutis, sicut in quodam scio me cotylas sex sanguinis detraxisse. Mox etiam per noctem non me piget uisitare & incidere uenas. Conuenit enim qui euacuantur pulsum eis tenere currente adhuc sanguine, ut nō eum aliquid lateat, ne subita angustia mors proueniat.

D E M E N S V R A S A N G U I N I S T O L / lendi ex Galeno.

Magnitudo ægritudinis, & fortitudo uirtutis plena est contemplatio phlebotomix. Hijs ergo augmentatis multa euacuatio fieri potest. Non augmentata autem uirtute, sed diminuta, in tanta quantitate euacuatio fieri debet, in quantum minuitur uirtus. Contemplandum est etiā post hæc, qualis sit natura hominis ipsius. Quorū enim magnæ sunt uenæ, & corpore macri sunt mediocriter, & non sunt albi, & neq; fluxas & molles carnes habet, uel delicatas, hos securus amplius euacuas. Qui autem è contrario sunt, parcendo euacuas eos: sanguinē enim habent modicū, & nimium euacuantes facilius deficiunt. Secundum hanc igitur rationē neq; pueri phlebotomandi sunt ante annos XIII ætatem habentes. Post XIII autem annos si congregata sit multitudo sanguinis, & tempus sit primi ueris, aut temperatus sit loci aer, & pueri abundans sanguine fuerit natura, phlebotomari debet, & adhuc magis, si passio uehementis superuenerit. Euacuabis ergo plerunq; usq; unā heminā in primis. Quod si tibi uideatur eum uirtutem habere fortē, adaugebis in apophoresi mediā heminā. Hijs uero qui iam LXX annos gerūt, si uirtute sunt fortes, & phlebotomari sunt consueti, phlebotomari debent. Attendere autē oportet currentē sanguinē, quali colore uel constitutione sit, si pinguis est, aut tenuis, & maxime quando inflammationis causa sanguis detrahatur.

Pueri nō sunt phlebotomandi.

QVALES

C QVALES VENAE IN SINGVLIS PASSIONIBUS SINT INCIDENDAE PER LOCA EX GALENO.

Antispasis fit, quando ex ipsa parte quae infirmatur proxima patienti loco inciditur uena. Splenem patienti de sinistra manu secus digitum minor incidenda est uena, aut de sinistro brachio, quae est cubito proxima. Pleureticis autem ex ipsa parte quae dolet, sanguis est auferendus. Ad oculorum uero dolores iuuat magnifice, si ex ipsa parte quae plus dolet de brachio capitalis incidatur uena. Tres enim uenae sunt in brachio, quae phlebotomantur necessariè: Vna quae est proxima cubito, quae anterior uocatur. Alia est media, quae matricalis dicitur. Tertia est superior, quae uocatur capitalis; nam anterior phlebotomatur quando cunctae sub ceruicibus surgunt passiones. Inferior ergo quae est, quam Graeci endon uocant, haec quae in inferioribus partibus membra sunt posita: in collo si laesa sunt loca phlebotomus adhibetur. Capitalis autem phlebotomatur, si circa caput, aut faciem passio generetur. Media uero utriusque partibus expediens est. Sub media igitur uena neruus subiacet coniunctus: sub inferiore uena arteria subiacet coniuncta, & ideo caute phlebotomandae sunt. Capitalis uero uena omnino sine periculo inciditur, si semel fuerit percussa: sed cum bis aut ter incidatur, contingit ut dolores in ea incisione consurgant, & sint multo tempore: Hoc enim patientibus ideo fit, quia uix de semel inciditur: sed bis aut tertio percussa dolorem facit. Semel autem percussa, neque inflammationem, neque dolorem facit. Propter quod oportet eam sine timore incidere, cum multa cautela. Secundum autem hunc modum, quae inferiores sunt uenae in talis uel plantis tanguntur in passionibus quae circa foemora, aut uesciam, uel in matrice fiunt, uel in renibus. Oportet autem in incipiente inflammatione antispasin facere. In diuturna autem inflammatione ex ipsis quae patiuntur locis est tollendus de proximo sanguis. In quibus autem corporibus nihil patitur membrum, auferendus est sanguis primo uere intrante.

Tres uena in brachio.

Capitalis uena.

Media uena.

D Omnis uena aequaliter media est incidenda, & hoc omnibus utilissimum est.

QVALE TEMPVS VTILE SIT AD SANGUINEM TOLLENDUM EX GALENO.

In omni die uel tempore phlebotomus adhiberi potest, & in nocte, contemplatione adhibita. Febrientes uero in declinatione phlebotomabis, decedente particulari commotione. Illis uero qui sine febre sunt, & hoc opus habent adiutorio, ex magnitudine passionum, in quibus phlebotomari opus habent, non aliqua urgente aut prohibente causa, optimum est matutino tempore phlebotomum adhiberi, ut post somnum una hora uigilans sit, uel duabus, aut plus. Et post balneum utilis est phlebotomus, uel antequam tollant deambulent. Aliquibus autem agentibus consuetas actiones non impedit post haec phlebotomari. Apophoresis autem tempus est si post unam horam fiat. Quod si bis euacuare uolumus, in ipsa die facimus, quibus antispasis utique, si altera die fiat apophoresis, utilissimus est.

DE ARTERIIS INCIDENDIS EX GALENO.

Arterias incidunt medici in temporibus propter reuma oculorum, quod cum calidis lachrymis & uentositate spiritus prouenit. De retro autem post aures scotomaticis fiunt, & hijs maxime, qui diuturnos capitis dolores cum calore uentositatis in arterijs patiuntur, etiam & in alijs passionibus circa caput accidentibus diuturnis. Aliqui autem arteriotomia utuntur de retro post aures. Alios autem incisuras arteriarum piget facere, propter nimiam effusionem sanguinis, & quia diuisio ipsa in cicatrice solet ante orismam facere,

A D E C U C U R B I T A R V M V S V E X G A L E N O .

Ventosa igitur neque in initio passionis, neque plethuricis existentibus uti *Cucurbitæ,* les sunt, sed antea totum euacuetur corpus, ut nullus iam supercurrat humor in ipso loco, tunc imponi oportet uentosas, & mouere cum uolentia, & foras trahendo euellere. Cum cautela autem uentosa secus mamillas sunt imponenda: Affixa enim uentosa iuxta mamillas nimis caro mollis ducta intumescit, & repleta uentosa difficile euellitur. Quod si hoc euenerit, spongiam calidam super uentosam oportet imponi. Sic enim largari potest. Quod si largata non fuerit, pertundenda est.

D E C A R A X A T I O N E T I B I A R V M
ex Apollonio.

Vena incisa sæpius in anno utile non est existimandum, quia simul cum *Misio sanguinis.* multo sanguine uitalis emanat spiritus. Hoc igitur diminuto frequentius, totum in frigidatur corpus, & omnis naturalis operatio deteriorata consumitur. Tentavi ergo ego, non in proprijs locis quæ patiebantur, sed tantum in tibijs auferre sanguinem per caraxationem, quam probaui utilissimum esse adiutorium ad sanitatem conseruandam, & ad reparationem totius corporis cum fuerit facta. Iuuat autem hæc incaraxatio in oculis diuturna facta reumatica passione, & ad capitis omnes quæ fiunt passiones iuuat, & thoracis, & synanchis, & constipationes omnium locorum factas dissoluit. Oportet etiam & per ipsa loca patientibus fieri incaraxationes.

D E S A N G U I S U G I S E X A N T I L I O .

Sanguifugas enim oportet abhiberi, ita ut abstineatur die una, & modicum *Sanguifuge.* sanguinem in esca accipiant. Quando uero imponendæ sunt, ante cum nigro lauabis, & ipsa loca linies sanguine, aut fomentabis. Sanguifugas autem in aqua mittes tepida munda, & cum spongia deterges omnem bromum ex ipsis, & sic eas impones, & superpones spongiam, ut plene cadant. Quod si se ab ulcere non dimiserint, salem super os earum pones aut cinerem, & mox cadent, & cum ceciderint, fomentabis cum spongia loca. Quod si sanguis multum fluxerit, gallæ ustæ, aut spongiæ nouæ infusæ in picula exusta puluerem super sparges, & superpones chartam in aceto infusam.

D E C A T A R T I C I S E X G A L E N O .

Sana corpora habentibus superfluum est dari catarticum: etenim strophis & doloribus nimis affliguntur, & difficile fit purgatio, & adhuc citius angustias patiuntur hi qui sani sunt. Aegrotantes autem si minime uacuentur, nocet: unde antecedere oportet, ut intrante primum uere purgentur epileptici, astmatici, phlegmatici, artetici. Qui autem calida natura sunt multum, quod amarum cholera deponat dabis. Oportet autem ante extenuare, & incidere pingues & glutinosos humores, & poros per quos isti percurrunt & trahuntur: & ut ad catarticum aperiantur, hæc utiliter fiant omnia. In initio igitur orodes, id est, sero similes & adhuc tenues humores si fuerint, expetenda est digestio. Quod si pingues & glutinosi sunt, quales sunt phlegma & melancholicus humor. In ægri tudinibus autem diuturnis semper digestio expectanda est. In acutis autem passionibus cum urgent, etiam in initio possibile est catarticum dari, cum cautela multa, motis humoribus existentibus largis uel fluentibus. Sin autem alicubi in uno defixi sint loco, aliquo alio adiutorio oportet mouere, & neque catarticum dare priusquam digestionem faciat, & in quolibet tempore determinatio fiat. Purgatiua autem medicamina non sustinens stomachus, admixtio inuenta est bene

bene

C bene olentibus seminibus uel herbis, ut non sola, neque pura uirtus eorum tangat stomachum, & uomicam exciter.

QVAE SINT QVAE PURGANT VENTREM in usu, ex Galeno.

Helleborus niger purgat uentris cholericum & phlegmaticum humorem. Datur autem mixta scamonia. Si autem mitius uolueris purgare, hellebori sufficit trita radix sicca, & supersparsa in dulci uino, aut in oxymelle, quantum pensus est 2 II. Sed & cum lenticula cocta, aut cum ptisana, aut cum iure gallinae sorbere dabis; Si autem cum scamonia miscueris, scamoniae obolum 1 cum 21 hellebori admiscebis aniso, & petroselino, & dauco, propter suauitatis gratiam.

DE CNIDIO COCCO.

Cnidius coccus autem purgat phlegma & choleram, & aquosos multum humores. Est quidem ignitus, & acute purgat. Dabis autem grana numero xxx. Si autem mitius uolueris purgare, dabis grana XXI purgata, & quae intrinsecus sunt trita cum melle, & alphita in mulla bibere dabis. Melius autem facies si cum uino bibat: Vbi enim biberit, modicum olei sorbeat, ut non incendat gulam. Accipiantur autem & cum melle cocto trita grana XX, aut quomodo purgare uolueris.

DE LINEO COSTEO, IDEST, herba mercuriali.

Herbae mercurialis folia molliter cocta, & comesta stercora sufficenter deponunt, sed minus. Plus uero deponit, si decoctionis eius bibatur cum uino temperatum.

DE POLYPODIO.

D Polypodium uero educit phlegma & cholera, & aquosos humores. Dabis autem radices penso 2 II incisas, non tritas. Trita autem cum mulla aut aqua maliciosa non est, & cum sardinis incisam minutatim dabis manducare ante prandium. Purgat autem & in ptisanis cocta, & cum iure gallinae radix cocta.

DE SICYONIA, IDEST COLOQVINTIDA

Coloquintida purgat phlegma & choleram, dantur autem penso 2 III interiora ipsius in mulla. Mitius autem purgare uolentibus dabis 2 II Semen igitur sicyoniae proiciens, implebis id de uino dulci cum lanugine sua, & calefacies in cineribus ita ut bulliat, donec bene calefiat, hoc dabis bibere quibus non uis deducere fortiter uentre. Dabis autem hijs quibus cutis exanthimatis liuida fit, & impetigines habet.

DE ALOE.

Aloe autem acutum quidem non est catarticum, stomacho autem aptissimum. Dandum enim usque ad 2 II cum mulla bibendum. Educit autem phlegma & choleram. Optimum autem est, ut etiam per singulos dies sic accipiat, antequam dormitum quis uadat. Deducit autem cibos non corrumpendo, & stercora cum humoribus educit: unde nec sitim facit, & accepta esca bona efficitur: unde si teratur, & cum succo brassicae facias catapotia ad magnitudinem ciceris aut fabae, & exinde accipiantur duae aut tres post coenam, purgat uentre. Vtiliora autem sunt, si cum resina terebinthina, aut larice fiant catapotia de aloë aut cum melle cocto: melius est si scamonia admisceatur, in drachma scilicet una de aloë, de scamonia scrupulus unus.

DE EPITHYMO.

Epithymus nigram choleram purgat & phlegma, dabis autem sic: Teres epithymum & tricocinabis, & dabis cum uino dulci penso 2 III, & adhuc amplius

Amplius & cum melle salis admiscebis cochlearium medium. Expediſt autē hijs quibus uentofitas eſt, & qui hypocondriaci ſunt, uel indigeſti ſunt, & quibus epar grauatur, uel hijs qui difficile ſuſpirant.

D E A G A R I C O.

Agaricus purgat phlegma & choleram, ſed nō acute. Dabitur autem penſo ʒ ii cum ſapa, aut mulſa, aut oxymelle. Datur etiā hoc modo confeſtus per ſingulos meſes, aut poſt decem ut ſatis dies. De agarico → viii cū acetī cochlearijs duobus fortiter, & admiscebis mellis deſpumati ÷ iiij, & cum calida aqua dabis bibendum, dextro ſtante uento, facit autem podagricis & arteticis. Deponit enim ſpiſſos humores: Accipitur etiā & ſic agaricus, ſcrupulos iiij, ex eo ſoluens cum aqua, addes laticis cochlearium unum, & cum calida aqua dabis mane bibere, & ieiunet uſque horam ſextam.

D E E V P H O R B I O.

Evphorbium purgat aquoſos humores, ſapius & cholericos aquoſos. Eſt etiā acutiſſimum & ignitiſſimū: facit autem ad hydropicos & cholericos, & quibus frigidiffimus eſt uenter expediſt. Alijs autem omnibus turbationem fortem facit cum ſiti. Pro qua re miſceri oportet ſeminibus bene olentibus. Datur cum mulſa penſo trioboli unius.

D E C N I C O.

Cnicus purgat phlegma & choleram, nō quidem fortiter. Oportet autem ſemen teri cum aqua, & exprimi ex eo ſuccum, & miſceri cum uino & iure gallinæ, & ſorberi. Si autē aniſus, & mel, & amygdalæ ſimul admisceantur, **B** ad ictericos ſient catapotia expediſtia: Datur enim penſo ʒ iiij ſufficienter.

D E S C A M O N I A.

Scamonia autem nullo horum catarticoꝝ minor eſt, neque hac aliquid ſeꝝorum acutiꝝ eſt, neque in uirtute fortius. Eſt autem cardialga, id eſt, ſtomacho faciens dolores cum morſu. Habet etiā & malum odorem, & ſtomacho eſt odibilis & indelectabilis, & nimiam excitat ſitim. Pro qua re nec malum eſt. Aliqui uero aloē ei admisceſtes dant. Quidam autem thymi comas & ſalem. Alij uero ſementes bene olentes admisceſtes. Deducit autem choleram rubeam & phlegma fortiter. Pura autem datur penſo ʒ i. Si autem amplius bibatur, uomitum mouet.

V T N O N V O M A T Q U I S

catarticum.

Quod ſi catartico accepto uomitus fiat, apium intinges in aceto, & dabis maſticandum, ſed & oliuas albas in ſale conditas maſticet, & ſalis acinū teneat in ore. Hac ergo prohibent uomitum fieri. Adhuc etiā & coriandrum odoratum & pulegium, & calamentis. Melius eſt autem requieſcere modice in lecto, & tepefaciat uentrem, & extremos pedes. Quod ſi mox deambulare uoluerit, multus uomitus, & ſtomachi dolor, & uertigines capitis accedent. Cum autem in compositionem ſolutionis uenter coeperit uenire, tunc iam ut deambulet iubendum eſt, & lente ſubmouere ſe debet. Hoc enim magis irritatur uenter, quā ſi acute uel cum impetu ambulet. Veniente ergo euacuatione uentris, ſubleuet ſe, & requieſcat uigilans: magis enim confluet. Tunc etiā ſorbeat paulatim cum aceto modicum aquæ calidæ: etenim mordicationes in uentre delauabit, & euacuationes inuitabit. Qui autem nō purgantur mulſam ſorbeant, & nitrum tritum cum aqua dabis. Melius autem faciet, ſi balanum ſupponas de ſale & nitro confeſtum.

R A D V O M I

C AD VOMICAM MOVEDAM EX RVFO.

VT facile quis uomat, multa consequenter solent euenire, ut bene habeat, modo ut dixi facile possit moueri. Vomica etenim phlegma euacuat, & caput leue reddit. Nam cum animositate manducantes, indigesti fiunt, & uinū multum accipientes læduntur. Prohibenda sunt igitur quæ dicta sunt hijs qui uomere uolunt, & ea accipere quæ stiptica sunt, & licca, sed quæ quidem dulciosa & humida debent esse, & quæ acris sunt. Videtur autem in hijs cum raphanis bene probabilis esse & eruca, & salsamenta. Vteris & origano uiridi, & cepis modice, & porris. Iuuant autem hæc ad uomicam faciendam. Ex leguminibus autem ptisanæ mel habentes, & de fabis farina, & abundantius carnes earum. Vnde non solum succos earum accipiant, sed & tota grana simul glutiant, neque mastificentur, & satis debent uomere. In coctione autem mollia omnia sint. Ceruum est autem, quod & uinum dulce eligendum est, istud enim supernatat, & repidum est bibendum. Oportet autem & amygdalas in melle intinctas comedere, & quæcunque sunt dulcia gustanda sunt. Tunc & melonis, & cucumeris semina infusa & trita cum melle offerenda sunt. Sed & radix cucumeris trita cum melle detur. Qui autem fortiter uoluerit uomere, narcissi bulbos coquens in aqua, eandem aquam temperatam cum uino hortaris ut bibat, & post hæc uomicam prouocabis, intingens digitos in oleū irinū, & sic uomicam irritabis. Is uero qui uomere habet, non cesset, uel intermittat donec omnia peruomat, tunc os lauet, & faciem fomentet cum pulsa aquosa, hoc enim dentibus expedit, & leuius caput efficitur.

D AD VOMICAM DE RAPHANIS, AVT cum helleboro faciendam, ex Philomino.

VOmicam facies ter aut quater post cibum. Ieiunus autem facies ex raphanis semel aut bis. Sint autem raphani acres nimis, id est, radices recentes ex fossa, & incidantur in petala tenuissima, & ante duas aut tres horas priusquam accipiantur in oxymelle infundantur. Postea autem dabis ad comedendum, quousque ad satietatem sufficere possint raphani manducando, & sorbeat sapius de oxymelle. Post hæc usque ad horas duas deambulet. Tertia uero hora accipiat ad bibendum de aqua tepida multum, quantum potuerit, & sic digitis, aut peninis in os missis, irritanda est uomica, ita ut digito, aut penna in oleo cibario, aut oleo irino infundas. Conficiuntur autem raphani alio modo cum helleboro albo sic: Hellebori albi drachmæ III in raphanis inferuntur. Ante enim pungitur cum calamo ipse raphanus, & sic postea in ipsis foraminibus hellebori mittuntur radices. Aliter autem immitti non possint, propterea quia molles sint radices hellebori, & una sic permaneant nocte. Alia uero die proiectis radicibus hellebori, raphanum ut supra incisum & infusum in oxymelle similiter ad edendum dabis, & uomicam facies. Oxymel uero facies sic, in quo raphanos dare debet bis. Mellis cyathum unum, aquæ cyathos duos, aceti cyathos duos, aceti cyathos tres coques ad medietatem.

DE CLYSTERIBVS EX RVFO.

Inectiones quæ cum clystere fiunt, sunt leues uel molles, sunt acres. *Lenes clysteres.* Apalæ autem & lenes sunt, aqua tepida & oleo mixta. Quæ sunt necessaria ut prouocent uentrem causa stercoris in synochis febribus, & causis malitiosis, & hijs qui sunt ex diuturna ægritudine detenti, ut recuperentur & infundantur. *Acres.* uero sunt quæ cum melle, & sale, & de apozima colocintidæ, & centaureæ, & nitro fiunt. Hæc profunt colum, uel ilium, uel ischiam patientibus, ad soluendum uentrem

A uentrem, & ad infraxin epatis, siue ad mœstificationē capitis, & non solum squibala, sed & phlegma educunt. Ventositatem igitur patientibus, calidæ, qui absq̃ uentositate sunt, tepidæ iniiciendæ sunt, & paulatim exprimendum est. Fœno-græci uero decoctione utimur ad mulierū causas, uel qui delicati sunt corpore. Melius uero maxime ad eos utimur, qui siccitatē corporis patiuntur. Lini seminis, aut apozimam iniicimus, quibus mordicationes fiunt in intestinis. De furfuribus autem iniectiones fiunt, sed & de alica, uel pane, aut farre quædam ex se nutrimenta participant, & ideo sæpius cum euacuationes squibalorū, tum nutrimenta corpori præstant & adiuuant. Ad ulcera uero intestinorū quæ non sunt in alto, hæc iniectiones subueniunt. Iuuat autē ad hæc, si prædictis aut cum ptisanæ succis adeps admisceatur porcinus. Betarum autem succos, aut apozimam eis iniicimus, qui tortiones patiuntur intestinorū, aut dolores. Deponit enim squibala & phlegma fortiter, unde & ad epaticos facit, & ad spasmos. Educit autem squibala & diuturnis adaxismis resistit. Adaxismus dicitur mordicatio siue pruritus. Porcaclæ autem succus utilis est ad eos quibus ignitæ aliqua subsequuntur causæ, & quibus uenter squibala dura facit, ita ut meatus de ano nimium extendatur per squibala, & ad erysypilatides passiones, admixtis ei succo, ouo, & oleo, & iniicies ad omnes inflammationes. Hoc ipsum etiā iuuat, quibus strophii fiunt. Ad uentositates uero soluendas, quæ ex frigore nascuntur, facit si coquantur in oleo, ruta, aut cyminum, aut anethum, aut bacca lauri. Iniiciuntur & qui ex frigore febriunt similiter. Magnifice autem iniicitur ad ulcera & inflammationes intestinorum lac, sed & ad tumores intestinorum, & renum, & uesicæ, & matricis: Cui admiscenda sunt confortandi causa & mel, & adeps anserinus, aut porcinus. Hydroleum autem iniicitur ad tensuram extremarū partium stercoreis exeuntis. Similiter & aspaltum, si frigoris causa contingunt dolores, adhibetur. Quod si grandis fuerit infraxis, iniicies cum oleo & aspaltum, siue butyrum. Butyrum autem, quibus ex inflammatione continetur in longaone intestini squibala, & sordida sunt intestini ulcera. Maluæ autem succus, aut decoctio ad diuturnos strophos, & feruores, uel tumores intestinorum, & ani compatiens indignationem adhibetur. Mulsæ autem iniiciatur, quando sine dolore & uitio manent loca intestinorum, stercore instituto molli. Vinum autem & oleum, aut succum ptisanæ miscemus cum iure maluæ & iniicimus, qui opium accipiunt. Vinum autem cum oleo roseo, & uitellis ouorum, aut certe sapa, & oleum tunc iniicitur, quando tenissimum patiuntur in initio. Mulsam uero, aut lenticulæ decoctionem, & mel iniicimus, aut de herbo decoctione similiter, aut ptisanæ succos cum oleo roseo hijs, quibus apostema in stomacho aut colu-
ptum est, iniicimus.

D E M E N S U R A C L Y S T E R I S.

Mensura autem iniectionis sunt heminæ tres, mediæ, duæ: minima, una. Sæpius autem duas iniicimus heminas aut tres, quibus maximæ inflammationes & ulcerationes in intestino sunt longaonis, & reprimit quæ superposita sunt squibala.

D E C L Y S T E R I B V S A C R I B V S.

Clysteribus acribus utimur ad ischiadicos & suspitium patientes, & ut nō ab stomacho sit oppressio uentositatis spiritus.

D E C L Y S T E R E I M A G O G O S O.

Clysteris imagogosus fit de styris, de garo siluri piscis insalati ex aqua maritima. Est autem confectio eius hæc, mellis hemina mediæ, aquæ marinæ

R 2 heminæ

C heminae duae, aut succi salis tres, & aquae dulcis olei, cotylae tres aut quatuor; Admifcent autem aliqui ova duo.

CLYSTERIS AD MORTALES fungos.

Qui fungos adulteros comedunt, iniiciendi sunt de nitro & absinthio & raphani succo, & rutae decoctioni.

CLYSTERIS AD PARALYSIN intestini longaonis.

Ad paralyfin intestini longaonis cum iniicitur, non continet medicamentum. Quod si non contineatur, multi salmoriam iniecerunt. Alij autem salis amoniaci cochlearium minus admifcuerunt iniectiōni. Nos autem gomo & infalatis oliuis albis quantum cyathi sunt sex iniicimus.

DE CLYSTERE AD LUMBRICOS ascaridas.

Quibus autem nocent ascaridae, salmoriam, aut centaureae decoctio iniicitur, aut absinthij, aut lupinorum, aut aloë, aut cydriæ, cum aliquibus praedictis decoctionibus. A me autem experimentatum est, succus meotidos herbae potatus per dies tres, quantum est quarta pars sextarij, & saepius acceptus hijs quibus nocent ascaridae, eos elidet.

CLYSTERIS AD LUMBRICOS.

Qui à lumbricis molestantur, lupinorū decoctionem iniicies, aut bregmiae ex hoc infundes, aut ros, aut salmoriam.

CLYSTERIS AD TENISMVM.

D Quibus delectatio adfellationis frequenter fit, salmoriam modice puram iniicies. Quod si sanguinem fecerit, aut ulcerationē intestini, polygoniae aut plantaginis succum, aut myrtae nigrae in uino decoctae iniicies. Quibus etiam admifcemus aut libanū, aut acatiam, aut hypocistidam, aut psidia, aut stipteria.

CLYSTERIS AD VLCERA intestinorum in dysenteria.

Dysentericis ergo si ulcerata sunt intestina, si sine reumate fuerit, cum lacte uaccino aut caprino admixtas licij 2 II iniicimus, aut gessamia 2 III. Quod si cum reumate multo, aut nimia effusio fuerit, chartae combustae cinerem, aut lentisici usti cinerem, aut diacarton trociscum cum aqua, aut ex decoctione stipticarum specierum iniicies.

DE BALANIS.

Balanis enim utimur saepius propter squibala educenda, ad eos quibus clysteres propter aliquas causas non educunt stercorea. Finguntur autem balani cum sale asfo, & melle cocto, & nitro. De thymo autē cum non cocto melle mixto. Fiunt etiā balani ex resina terebinthina, & nitro; & cocognidium admixtum mediocriter facit, sed inordinationem excitat, propter quod oportet loca ipsa oleo tangere. Adhuc autem & pipertrum, aut piper admifcendum est, & fiet utilis ad paralyticos, & hijs quibus ex frigore hypneomatosis fit. Centaurea autem admifcetur cum pice & cera, & fit utilis ad eos, quibus paralyfin uirga patitur. Infantes autem & granum salis ano impositū iuuat. Fit autem & de fecibus cum nitro balanus, aut cum uua passa, & nitro, & cymino.

AD CAPVT PURGANDVM.

In capite residentes humores per sputum educuntur. Siquidem parua fiat humectatio molesta, piper admifcebis cum mastiche, & dabis ad mastican dum. Si

A dum. Si autem amplius caput uolueris euacuare, peretrum & staphisagrias cum mastiche & liquiritia dabis ad masticandum. Sed & aminonis herbae utriusque radices masticatae phlegma educunt, & capparidis radicis cortice masticata, si est aliqua superfluitas educitur. Aquosa enim superfluitas ex hijs quae dicta sunt detrahitur. Pingue autem & glutinosum phlegma per gargarismum extrahitur, id est, sinapis cum oxymelle aut sapa, & origani, aut hyssopi, eorum decoctio. Ego autem miscui cum oxymelle sinapem: nam gargarismum de sinapi conficies sic: Sinapis ζ I infundes pridie in aceti hemina, & alia die sublatum de aceto teres diligenter, paulatim addendo ipsum acetum, & cum fortiter ad subtilitatem trueris, addes mellis despumati heminam, & simul totum teres, & post haec singula quartaria per tres dies ad gargarizandum dabis. Aut certe hoc modo confectum: De origano, sinapi, liquiritia, peretro, hyssopo, thymo, ireo ana ζ I. Staphisagria ζ I, pulegio ζ I, caricas numero quinque, melle libram unam & semis, aceto ff I & σ . Sapa ff I & σ , coques & dabis ex hoc ad gargarizandum cantarum unum. Si autem per nares purgari oporteat, irritabis cerebrum medicaminibus acerbis, ex quibus aliqua sternutamenta moueantur. Purgat uero per nares anagallidis herbae succus, & utriusque aminonis succus, omnes succi infunduntur in nares, uel immittatur ipsi tantum per se uniuscuiusque succus. Sed & betarum, & cucumeris agrestis succus de folijs in nares missus per se ipsum, & cum betarum decoctione, aut succo ipsius. Pharmia autem, id est, sternutamenta crudis humoribus, qui circa thoracem & pulmones sunt, & capitis continentur partibus, expediunt. Ideoque in linimenta oris fiunt: Ad haec saponem resolues cum succo betae, & in linies palatum & circa uuam, & bene purgabit, hoc irinon dicitur, & cito inuenitur. De gitter autem saepius usi sumus irinon in naribus cum aceto acris trito, aut oleo cum aceto acris usi sumus. Ante unum autem diem infundatur in acetum acre, & sic post tres dies tritum colabis in linteum, & in naribus mittes. Similiter autem & cum oleo infusum, & tritum, uel colatum in naribus mittimus. Cum oleo enim Arcigenes ea usus est in constipatione narium. Cum aceto autem gitter usus est Criton autor.

Arcigenes.
Criton.

DE CYCLAMINO AD ICTERICOS.

Cyclamini succus cum melle ictericos bene purgat aequali mensura. Fit autem irinon puluis hoc modo confectum: Radicum sicci cyclamini puluere ζ I, nitro eretro ζ σ . Quod si pro nitro elaterium mittas, fortiolem facies. Mixtum igitur puluerem cum canna aut fistula insufflabis in nares, & cum miseris, ad se trahit spiritum, & cum in naribus miseris puluerem, sursum deorsumque eum caput ut attendat facias, & sputet humores qui se in ore collegerint: Haec enim purgatio sine molestia fit. Item ad aurium causas, & surdos, hoc modo irinon facies: Cyclamini sicci puluere ζ XXI, ireos ζ III, nitri ζ I. Haec enim euacuant caput, & aures in pristinum reuocant auditum.

IRINON AD CAPUT PURGANDUM.

Gitter ζ I. Salis amoniaci ζ III. Elaterij ζ III, tritis admiscebis oleum sicyonium, aut irinum, aut cyprinum, donec ceroti habeant spissitudinem, & repones medicamen in pyxide cornea, & cum opus fuerit inunge intrinsecus nares, & iube ut spiritum trahat ad se. Hoc autem irinon iuuat eos qui habent diuturnum capitis dolorem, & qui oculorum nimiam habent effusionem, & epilepticos iuuat: Educit enim de capite glutinosos & spissos fortiter humores de cerebro, qui ibidem sunt, & sani fiunt.

R 3 AD MENA

C

Menstrua enim educūt omnia quaecunq; sunt diuritica; Brassicæ radicis decoctio potata, & per se assa radix, & ruta, & aris, antimon, & diptamnus, & eruca semen. Mouet autem menstrua apposita ori matricis ruta trita cum melle, aut anethi radices ustæ, aut cinis earum cum melle, aut porrorum succus, aut allium tritum appositum, aut smyrna trita cum uino, aut leporis coagulatum.

AD SVDOREM PROVOCANDVM.

AD mouendum sudorem est camimola sicca trita cum oleo, si superficies corporis cum eodem fortiter defricetur. Sisileus, peretrū, caciū, anisus, similiter cum oleo adhibiti faciunt. Nitrum assum non satis tenue, tritum cum oleo facit, & alofantus cum cyprino oleo, & opium cyrenaicum aqua resolutū, & in fricatione corporis assumptum, & potatum ad magnitudinem ciceris.

DE AERVM QUALITATE

ex Galeno.

Optimus aër est, si mundissimus est, & non sit in eo odor, neq; ex lacis, aut paludibus ascendens turbulentus, neq; ex aliquibus baratris uenens aurea percurrans appareat, aut ex cloacis quæ purgant ciuitatem. Turbati enim ex hijs aëres pessimi sunt, & qui nebulosi sunt similiter inutiles sunt. Quemadmodum & qui in cauo loco undique montibus altis circumuallatus, nullam iam se excipit auram.

DE FOMENTATIONIBVS EX GALENO.

D

LArgare consueuerunt omnes calefactionum fomentationes cutem corporis, & facile euentari faciunt loca quæ tument, & euentatione facta sanguis extenuatur, & si superfluitas multa quidem fuerit in toto corpore, amplius est ubi calefactus locus soluitur fomentando. Oportet ergo ante fomentationem euacuare totum corpus phlebotomo & catartico. Humidæ quidem calefactiones inflammationes iuuant, si ex cholericō humore sint generatæ. Siccæ autem fomentationes, quæ ex subtili & aquoso sanguine fiunt. Sine mordicatione uero calefactiones, quibus mordicant humores expediunt, mordicantes calefactiones, extenuant pingues & glutinosos humores. Calefacienda autem est hypocondria fomentatione & cataplasmate, sed non semper utile est: nam in hijs solis imbecillitatibus adhibetur, in quibus nulla superfluitas in toto habetur corpore. Alijs autem omnibus mala est in nouissimo: in initio autem adhibita in reumatica passione, quia in eis ut reprimatur stiptica adhiberi oportet, ut reprimatur quod desuper fluit, aut certe conspissatum reuma retineatur pinguis factum: & sic postea tempus esse iam perspiciendum est, ut laxetur quod continetur, & sic euacuetur, & maxime quando in epar, aut uentrem descendis superfluitas, stipticis utere proprie ad hæc loca, & sic postea tempus fiet, ut diaphoritica adhibeantur, ut ea quæ constricta fuerant, relaxata digerantur. Ad hæc autem ex decoctione absinthij in oleo fomentari oportet, aut milino oleo, aut sicyonio, aut mastichino. Simili autem modo & cataplasma compositum ad hæc similem habet uirtutem ex calasticis leptomeris, id est, extenuantium habentibus partes & amaras uel stipticas. Colum autem patientibus, aut aliorum intestinorum, aut in præcordijs musculorum, aut peritono à Græcis nominato, miscenda sunt nullatenus quæ stiptica esse probantur. Quemadmodum neque uesicæ, aut matricis, neque ut dictum est, ubi supercurrit adhuc humor. Adhuc etiam si plenitudo inest superfluitatis in toto corpore. Ventosis autem uti oportet, sed corpore euacuato, & non in initio passionis utimur.

D E

Dilectio que
licem emittit
arum sanæ. Oportet
de sic illas impores
dicunt. Si autem
nam fiet ad sple
suntium cum fer
gues fortiter in ple
atque, nec aliquo
aduratum ad neu
sciros maxime sple
nis, & extrahet sed
origanum, aut cimi
nicis expediens est. N
us iterum coquas cum
nici, & iterum coquas
mata, quæ non facile
tyrum admodum
colitate generatos

LAudio in aqua
commodo ad
si cubo sicur compen
singulis. Amplius in t
que carum linte replent a
mitiore, neq; odorum
mitiores solutio
uæ uapant singulis
culo corporis.

Calidum uero
Celt indigilior
lecta sunt migra
flata sunt relaxat, &
fas sine periculo uiro
D E B

EX cogitatione
ad solendum
concaularum. Fit au
quæ aut origanum
uirtutem quæ sun
benzoinus subo
na uirtutem in aqu
Necessario in
ceter, perbreuitate
cum, ad inflammationes

A DE CATAPLASMATIBVS, EX LICO.

Dispergit quæ congregata sunt hoc cataplasma, & spinas, & cannas uel silicem extrahit, & sciros & duritias mollit, & contritiones in pedibus solarum sanat. Oportet autem fermentum acidum malaxari cum sufficente oleo, & sic illud impones. Fortius autem si id facere uolueris, nitrum admiscebis mediocriter. Si autem id cum aceto resoluas, & coquas ut impinguescat, utilissimum fiet ad splenis & epatis sciros. Si autem & thymum, & pulegium, & absinthium cum fermento admisceas, optimum fiet medicamentum. Ficus pingues fortiter in pila cum seminibus tunde, ita ut nihil ex eis non tusum inueniatur, nec aliqua portio, & hoc commisce cum irini olei modico. Facit autem hoc adiutorium ad neruorum ubi fuerint in articulis tumores, & remanerint, & ad sciros maxime splenis & epatis. Quod si addas & nitri modicum, rumpet uulnus, & extrahet scolopas. Quod si admisceas cum ficis sic factis pulegium, aut origanum, aut cimi comam, aut absinthiū tenuiter tritum, & tricocinatū, hydro-picis expediens est. Nam & coctis sufficienter ficus, ita ut solui possint, resolutas iterum coquas cum aqua. In aqua coctis admiscebis hordei farinam aut tritici, & iterum coques, donec constitutio sit cataplasma uulnerū. Iuuat autem phimata, quæ non facile maturescunt. Quod si aliquid uncti uolueris adhibere, butyrum admiscebis. Si autem rutæ folia admisceas trita, in intestinis dolores ex uentositate generatos sanat, & cuminum similiter facit admixto oleo.

DE BALNEO.

LAudo in aquis frigidis lauari. Non existimo autem expedire hijs, qui quocumque modo ad saturitatem cibos accipiunt, sed hijs qui in laboribus degunt, & cibis sicut competit utuntur: sufficit autem hijs qui multum opus habent in frigidari. Amplius in frigida natate debent ætatis tempore iuuenes, & maxime qui carne sunt repleti, ante calefacti fricatione. Sint autem neque mulierum commixtione, neque ciborum nimietate repleti, neque indigesti, neque uomitū, uel uentris habentes solutionem, neque post uigilias. Periculosum est enim, si quis sic utatur aquarum frigidis lauacionibus. Calida autem lauacra optima sunt, & sine periculo corporis.

Frigida balnea.

DE CALIDIS BALNEIS

Calidum uero balneum gratissimum est, & sine periculo hoc opus soluens, id est indigestiones & plethuras digerit, id est plenitudines euertat, & quæ calefacta sunt mitigat, & malaxat, & uentositatem spiritus diffusam, & ubicumque inflata sunt relaxat, & somnum facit, & carnem replet. Est autem ad omnes causas sine periculo uiro & mulieri, puero, & seni, & idiotæ.

Calida lauacra.

DE BALNEIS EXCOGITATIS,
ex Antilio.

Excogitatis igitur balneis calidam præparamus ad infrigidatum corpus, aut ad soluendum corpus, aut spasmos mitigandos, uel dolores, & perfricationes causarum. Fit autem ad calefaciendum lauacrum in aqua, qua decoquuntur pulegium, aut origanum, aut hyssopus, aut thymus, aut satureia, aut laurus, & petretri radix, uel quæ sunt hijs similia. Addimus autem & oleum. Diaphoriticæ autem balneæ sunt, quibus subtiliari uolumus totum corpus. Fiunt autem diaphoriticæ balneæ, ubi sal fuerit in aqua missus, aut aqua ex mari, aut nitrum in aqua mixtum. Melle autem admixto in aqua diaphoritica fit hæc aqua. Sed & de fermentorum cinere, aut de arceotide decoctione facta. Malaxationis autem causa fit lauacrum, ad inflammationes uel duritias permanentes. Inflammatis locis utimur

R 4 malua

C maluz decoctione, ubi admiscetur lini semen & fenogracum post multos labores dolentibus nodis, uel neruis, aut ossibus, & solent dare sanitatem.

Ad reumaticas uero passiones cum inflammatione existentes, ubi plantago & polygonia herba incoquatur, aut sidia, aut rosa, aut rubicina. Ad sperates autem spasmos utimur quidem uel eas quae sine reumate sunt inflammationes. Maxime iuuant ex hydroleo maluz & fenogracum decoctum. Ad duritias autem quae sine inflammatione sunt hijs ipsis utimur, quae ad diaphoresin opus sunt ut exhibeantur. Infrigidari, & constringi per balneas, quae frigida & stiptica sunt materia adhibeantur.

DE AQUIS NATURALITER CALIDIS.

Aque calidae. **E**st enim nitrosa, est & salsa, est stiptiriodis, & est sulphurea, est asphaltodis, est chalcantodis, est & siderizonta, id est ferrea, est etiam & composita ex hijs omnibus. Igitur naturaliter aquae calidae, uirtute sunt calida & desiccatiua quam plurime, & maxime expediunt humidis & frigidis. Iam autem quae nitrodis est, uel salsa, expedit capiti & thoraci reumatizanti, & stomachum humidum & infusum habenti: faciunt & hydropicis, & tumores ex aegritudine patientibus, uel phlegmaticis. Stiptiriodes autem aquae faciunt ad eos qui sanguinem reijciunt, & sanguineum stomachum habent, & mulieres quae non secundum ordinem purgantur, & frequenter abortiunt. Sulphurea uero aqua calida, neruis malactica est & calefactoria, atque dolores omnes mitigat, & stomachum dissoluit & euertit. Asphaltodis autem caput replet, & sensibilia loca laedit calefaciendo, & mollit. Chalcantodis enim ori, & tonsillis, & uix, & oculis praecipue utilis est. Siderizonta, id est ferrea, stomacho & spleni utilissima est. Oportet autem lente in aquam piscinae ingressum facere, ut uirtus reparato corpore accedens proueniat.

DE DROPACIBVS:

Dropaces igitur diuturnis maxime passionibus expediunt. Oportet autem admisceri, si calere uis super hijs, quae calefaciunt amplius, peretrum, cactiron, asphaltum. Si autem desiccare opus est, sulphur uiuum, salem, & cinerem fermentorum. Si autem aperire uis, limnice & euphorbium.

DE SINAPISMO.

Sinapismus uero fortior est dropacibus, & in diuturnis factis passionibus multum iuuat. Oportet autem sinapismo uti in pigris passionibus, & in partibus carniuum, quae non facile sentiunt, & insensibiles sunt. Mensura autem fortitudinis sit, quo molestantur fortiter patientes, ut liuida caro fiat, & altiora sint circa ea loca, & post balneum uesicae in hijs leues mitius fiant in cute. Quae autem sentiunt loca, mitius utere sinapismo cum mensura, ut sit rubicunda cutis corporis. Conficies autem sinapismum hoc modo: Ficus aut caricae oportet ante diem in aquam tepidam infundi, & post haec alia fortiter teri, & exprimi & teri, donec diligenter terantur, & sic postea acrem sinapem accipiens, qualis est syriacus & aegyptius, singillatim tritum admiscebis, & superfundes paulatim aquam ubi infusa fuerint caricae, & post bene collectas in unum caricae & sinapem simul permiscebis. Quod si nimis acrem uolueris facere sinapismum, duas partes sinapis, & unam partem ficuum admiscebis. Si autem mediam uolueris facere, aequales mittas partes, Si autem leniore uolueris uti, mittes sinapis tertiam partem, & duas partes de ficis addes, cum autem tolles medicamen iubes ad balneum, & in folio mittes, & postquam balneo usus fuerit, si dolores nimios, aut ruborem, uel uescas fecerit, linteum infusum in aqua, & oleo

in oleo mixto sit
in fenogracum buli
um plantago
in cataplasm. Ego
est. Oportet autem

Quos debem
febris hab
nimo ossa & ner
simos neruorum p
partes olei ad igne
enter calefaciunt

Quos debem
febris hab
nimo ossa & ner
simos neruorum p
partes olei ad igne
enter calefaciunt

Oportet autem
quare uidentur
quam methodicam
autem in quibus dif
patientibus locis car
ut quae sunt hijs simi
habent quoniam cogn
da passionis molestia ge

Naturae seme
de uis appe
ter facit. Nam sic
et cum natura
dicos, & he
pleura
lente

A oleo roseo mixto superpones. Aqua autē sit de maluis apozima, aut sambuco, ubi fœnogræcū bullierit uel decoctum fuerit, & post hæc ceroto de oleo roseo cum psimithio utimur. Sciendum uero, quia in acetū sinapi infuso imbecillius fit cataplasma. Ego experimentaui cum aceto, sed melius cum aqua ut dictū est. Optime autem ischiadicis utilitatem facit.

D E S O L I O F A C T O E X O L E O .

Q Vos debemus in oleo calente deponere? Hos qui diuturnis cum rigore febribus laborant, & hos qui copiosos patiuntur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, & qui febrientes dolores patiuntur, & eos qui spasmos neruorum patiuntur, & hos qui disuria uexantur. Oportet autem quinque partes olei ad ignem calefacere. Cæterum autem in balneo. In solio uero sufficienter calefieri balneis.

D E H Y D R O L E O .

Q Vi autem in hydroleū dimittuntur? Qui imbecilles sunt cum sindone in solio deponantur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, aut febribus calent, debent deponi: admiscebis autem in oleo aquam sufficienter. Sit autem nihil minus ab eo.

D E R E C V P E R A T I V I S A D I U T O R I I S
ex Galeno.

OMnes autem diuturnas passiones quamplurime patientes, cum nihil iurare uidentur adiutoria recuperatiua, quæ Græci metasyncritica uocant, quam methodicam nominant, quam etiā omnes methodici solent facere. Ego autem in quibus distemperantia fuerit humida, aut frigida, aut utrinque mixta in patientibus locis consistens, quæ de sinapi & tapsia sunt adhibeo medicamentā, uel quæ sunt hijs similia. Nam siccis & calidis talia non adhibeo. Sæpius autem lædunt qui non cognoscunt passiones, quia multis hominibus frigida & humida passionis molestia generantur, pessima utentes diæta ciborum.

Q V A E S I N T Q V A E R U B O R E M
inducant in corpore.

Nasturcij semen ruborem inducit in corpore, & calorem facit, quod Græci *ῥοιζοειδὴς* appellant, quemadmodum & sinapis. Inula uero radix similiter facit. Nam stercore syluestrum columbarum satis frequenter usus sum, & cū nasturcij semine trito & creto pro sinapi usus sum ad ischiadicos, & hemirranicos, & scotomaticos, & cephalæas, & catapleura, aut amoplatas, aut tenontas, aut partidas, dolentes diu, & adhuc ad nephreticas & cœliacas passiones, & ad podagricas, & arteticas, cum nondum constitutio fit pororū in articulis.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-

DIANI IULIANI CAESARIS

ARCHIATRI AD EVNAPIVM

DE CVRATIONIBVS.

AD CAPITIS DIVERSOS DOLORES.

SI CAPITIS ex nimio aëris calore dolor obuenerit, conuenit sine sale oleo roseo & non ueteri inungere cutem capitis, & partius erunt urgenda posteriora capitis loca, in initio: Neq; enim hoc sine ratiōe præcipimus, quia nō in initio medullæ spinali hæc passio accessit. Non inuento autem oleo roseo, de omphacino unges oleo. Si nec hoc adfuerit, camimolo. Pueris, infantibus, uel mulieribus, & quibus molles sunt uel solutæ carnes, quibus expediunt in frigidari loca nimis, hoc modo offerenda sunt adiutoria. Tunc necesse est uti aqua nimis frigida, & si niua ta adfuerit, in ea uas in quo oleum est deponendum est. Quod si hæc non adsint, admisce acetū in oleo roseo quartam partem. Nīmīa autem accēsa ex astu inflammatione, superaddes oleo roseo succum semperuīuæ herbæ, aut porcaclæ, aut lactucæ, aut oxylappacij: aut sillion, aut omphacion, id est succum uuæ acerbæ. Admisce interdum & de rasuris cucurbitæ succos.

SI DE FRIGORE CAPVT
doleat.

SI autem de frigore doluerit caput, fomentabis bregma capitis de oleo rutato aut laurino. Si autem opus habuerint nimis ut calefiant, euphorbij mittes in oleo modicum, & unges caput oleo nardino aut amaracino, & frontes in linies de oleo ubi euphorbiū sit tritum, simul & nares, & auriū poros. Quiddam autem & pedum plantas unguunt & anū, * & ad uesperum lauet, & sic cibus euchymis utatur non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alicā, & oua sorbilia sine liquamine, & lactucæ frigidæ, & calida brassicā. Siccant enim uapores: similiter autem & lenticula. Bibat autem omnitempore aquam. Quod si euertat stomachū aqua, aquæ potioni mala granata immittes, aut malo aut piro ibidem coctis eam sumat. Post hoc autem factum sequenti die lauet calido lauacro, & aqua calida superfundatur sæpius.

DE DIUTRNA PASSIONE.

Diuturna uero iam effecta passione ex calore aut frigore, & generatis doloribus ex distemperātia, radi oportet caput, & uti emplastris aut cerotarijs ex proprijs medicaminibus. Infrigidare enim, quæ calefiunt, Calidas uero infrigidare distemperātijs per ea de quibus sanantur erysypilæ. Calefacere autem quæ frigida sunt per ea quæ calefacere possunt, qualia sunt simplicia, de euphorbio unam quidem habens unciam, tres uero uncias ceræ, & olei libram unam.

DE ACRIBVS HVMORIBVS DOLORES
capiti ingerentibus.

Quod si ex acribus humoribus capitis dolores fiant, qui in stomacho sunt cōgregati, & uaporibus suis caput inquietent trāsmittendo hos, magis per uomitū euacuari oportet eos qui lædunt humores. Quod si qui patitur, uomere non potest, nutririj eum uelocius oportet cibus bene digerētibus & aptis stomacho,

A stomacho, & hoc ipsum mediocri qualitate, & si post hæc absinthium ei dabis bibere, & ceteras dietas ei ministrabis digestarias, ita ut hora tertia aut quarta panis quid offeras, tantum quantum sufficiat, & post datum spatium penè horarum quatuor lauet. Si autem aliquis solum panem edere uoluerit, oliuas aut uuam passam, aut dactylos, aut hijs simile dabis quod suauius est. Malas igitur passiones, ex malis in stomacho consistentibus humoribus, ut etiam in tunicis uentris imbibantur, has euacuari oportet per aloiticum pigra. Si autem calore similis & uentositate spiritus capitis dolor efficiatur, initio quidem ex hijs quæ infrigidant & reprimunt curatio est adhibenda. Post hæc admiscemus aliquid ei quod reprimere potest mitigatiuum, uel quod digerere potest, & sic addimus aliquid diaphoreticum, subducentes paulatim quæ reprimunt, aut amplius quod extenuat & digerit, modicum autem quod reprimunt.

DE CONSTIPATIONE IN PORIS.

Sæpius autem constipatio fit in poris uaporosis uentositate spiritus, sic & humor pinguis & glutinosus, sic ut uix in multo soluatur tempore facta fessione. Si autem supra mensuram febrientis capitis dolores extiterint, non manifestantes crism, frigidis qualitatibus & uirtutibus sunt adhibenda adiutoria, qualia sunt oleum oxyrodinum, id est oleum roseum cum aceti quarta parte, & papauer coctum in oleo. A uino autem abstineant qui dolorem capitis patiuntur, & quæ infrigidant adhibe. Si enim calidi sint uapores qui caput laedunt, roseum oleum eis sufficit, & non satis frigidum adhiberi debet. Expedi autem eis requiescere & dormire, & ad uesperum lauare, & sic cibis euchymis utantur, non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alica, & ceteri superius descripti. Post hæc iterum dormiant & requiescant. Lauent autem alia uice, & sic accipiant cibos similes. Quod si non sufferunt aquæ potionem, uinum album aquosum bibere permittas, & manducet pisces aspratiles, molles carnes habentes, & pipiones coctos sine liquamine, & uinum apozomum ex aqua sola & oleo & anetho, & porros modice coctos, & salem mediocriter supermittis. Remanentibus uero aliquibus in capite uaporibus humorum constrictis uel constipatis, dolorem generantibus, roseum oleum iam non adhibebis, sed carminolo oleo uteris calido mediocriter. Post hæc admiscebis ei interdum quidem amaracinum, interdum autem nardinum.

B

DE DOLORE CAPITIS EX PERCVSSURA.

Si autem ex percussura caput doleat, uel ex aliqua ruina contigerit, cognoscendum est si nulla est inflammatio, aut tumor in testa capitis. Quod si intus inflammata sunt loca, non sine periculo erit talis capitis dolor. Existimare autem oportet, ut prius a phlebotomo & clystere ad hæc in initio faciat curationes, & fomentationem cum spongijs, & pilumitas molles lanarum oleo calido infusarum superponere, & alia facere, quæ ad inflammationes fieri expediunt.

DE CEPHALAEA DIUTURNA, ET
quæ difficilis est ad soluendum.

Cephalæam Græci uocant, quando commotiones accessionum nimis & paruas occasiones incedunt, ut neque sonum, neque clamorem sustineant. Oportet autem contemplari prius si plenitudo est quæ hæc facit, aut inphraxis, aut inflammatio aliqua. Cognoscitur enim sic. Hæc enim quæ cum grauitate doloris fiunt, ex plenitudine generantur. Quæ autem cum mordicatione, ex uapore acrim humorum. Quæ autem cum pulsu doloris fiunt, ex inflammatione membranarum capitis fieri.

CURATIO.

C **CVRATIO.** Si cum grauitate ex plenitudine fiat dolor, interiores membranas inflammatio tenet. Si igitur plenitudinis causa humor inuenitur, aut uapor sit, totius corporis plenitudo est. Totum ergo corpus euacuandum est phlebotomo & catartico. Si autē ex imbecillitate capitis accessiones fiant, antispasmi materiam ex toto corpore facies, & sanabis caput. Antispasmi autē fit per clysterē & ligaturas extremis partibus, & frictiones similiter. Sæpius uero etiā per uomitum sunt euacuandi. Curabis autem loca aquosa quidem unguentis antispasmodicis, id est quæ extrahant & non reprimant. Post hæc autem quæ euacuent, & sic quæ corroborent. Reprimit igitur omphacinū & roseum & oxyrodinum, & papaueris decoctio cum oleo: uel oliuæ folia cocta cum oleo & hederæ, & de cimis mentæ uiridis confectum oleum. Adhibebis autem hæc tepida super frigidi & crudi humoris plenitudinē existentem. Frigidum autem adhibebis super calidum & cholericū; deferri autem calidum oleum & magis uerius, & anethinū & sicyonium. Quod si pinguior est plenitudo, spondilion & herpillon coquendæ sunt in oleo, aut pulegij comæ, aut calamentis, aut menta. Euacuant autē humorem pinguem hæc, & uirtutem imponunt locis ipsis, propter quod usq; ad integram sanitatem hijs uteris, & cum ex hijs iuuari cœperit, purgabis caput per nares, & palatum, & sternutamēta adhibebis, & in balneo fricari oportet caput cum sindone aspera, & superasperges salem, & nitrum, & sinapi sine oleo.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE.

D **I** **N**flammatum cerebrum sæpius & inflatur intantum, ut distendatur & aperiat futura uel commissura testæ, & est ista passio pessima, ita ut in dies tres, aut septem moriatur. Si autem hos euaserit, saluabitur. Cerebrum autem cū intumuerit ab inflammatione consurgunt tempora altiora, & aurium auditus obtunditur, & uenæ eriguntur, & pulsant febres. Interdum & rigor accidit, & dolores molestant. Nunc leuiores efficiuntur, nunc iterum consurgunt grauioribus, & nunc nō sustinet uociferationes in dolore, & nunc surgit à lecto, & iterū mox ad lectum festinat se proijcere, & cum cœperit intumescere cerebrum, habet inflammationē. Rubor apparet nimis in uultu, & oculi foras propellunt, sicut strangulati proueniūt, & intumescit facies, & totum caput interdū, & collum, & thorax. Quibusdam autem & dorsum intumescit, ita ut ex ipso tumore creper cutis. Alijs autem nō crepat, sed uesicæ fiunt similes uelut ab igne. Hæc autem passio fit, & non solum intrinsecus inflammat cerebrum, sed & in tunica eius etiā extrinsecus meninga pertunditur & frangitur. Vocatur autē testæ membrana, ubi tales pessimæ contingere solent passiones.

Meninga.

CVRATIO CEREBRI INFLAMMATI:

M **O**x in primis phlebotomandus est de brachio, & maxime ut uena diuidatur incifura maiori, ut multo cum sanguine calor similis multus exeat. Post hæc autē si gustus permittit, & secus nares & sub lingua uenas incidet. Similis quidem & apophere sin facies inflammato cerebro; & hæc cum diligenter feceris, celerius ad alias curas, quas locales uocant, festinas succurrere. Erubrocas autem capiti de hydroleo aut uino & oleo, sicut & alijs membris inflammatis facies. Post hæc uteris & cataplasmate quod infundere possit paulatim. Rades autem caput, & sic pones cataplasma de pane & farina in hydroleo factum, aut de lini semine similiter factum. Nihil uero nimis calidum adhibendū est. Sed & clysteris in primis mollis aut lenis sub reumatifante uentre, ut escæ deponantur, & quæ latere uidentur in capite. Virgente igitur malo expulso, melius

in hie ad uocis
m expurgat & de
odo est facere in fo
fat inter gulum & c
tius soluer pollicu
manans nituent
zari & unia pro
DE ER
F lunt autem
bris, sic & in
tur in eo esse ardo
locum, non fecer
tus in eo frigidus
CVRATIO
me sub lingua & a
roso cataplasmate
hipocistidis euacu
Sunt minus, & sicut
sunt extrahere & r
di sint neq; calidi
mum autem est fo
ment in facie & col
M Edri igitur ca
re & humore
tamen oportet in pri
Fricatis autem locis de
na capere muscula
pabentis & raris & uis
frigoris aduocata. S
Vriusq; autem admi
xutum. Optima aut
unam, cere uinc. 11
oportet mediam fro
est ad frigidā distem
us, dolorem amput
bium, si tepidū in au
cus semit. Ad hunc
aplatam.

AD AL
Lopezia & op
Vocatur autē o
in. Aliqua autem, q
computatur ex pe
natum. Unde si
Absolutum estens, de
lanti. Iohannem sit. pa
lem prius meliorem

Alius fiet & ad uocis admissionem, & oppressionem uel suffocationem, & acredinem expurgat & deponit. Oportet autem & uentosas assumere, sicut consuetudo est facere in sinancicis. Vna enim est causa, sed locis differt. Quid enim distat inter gulam & cerebrum? Vti autem etiã medicamine, quod paulatim mitius soluere possit uentrẽ, & post hæc declinatione accedente, & causam inflammationis minuente, uomicam per os faciet quodlibet medicamen. Optimum autẽ & urinã prouocare, & ab initio, & in extremo, nõ acribus diureticis rebus,

DE ERYSPILIS IN CEREBRO FACTIS.

Flunt autem & in cerebro erysypilã, quemadmodum in extrinsecis membris, sic & in cerebro. Hoc enim patitur, cui fit dolor capitis totius, & uideatur in eo esse ardor, & non sustinet posito uno loco capite, sed mutat de loco in locum, non ferens straturã calorem, & adhuc in frigidare illud desiderat, & uultus in eo frigidus est, & pallidus, & sitis nimia, & deficcatur os.

CVRATIO. In primis mox phlebotomabis eum de brachio, & maxime sub lingua, & adhibebis quã in frigidã, qualia sunt strychni succus cũ oleo roseo cataplasmate. Sed & de uasis quã de terra facta sunt, luto factõ, in linies: hijs adhibitis euacuabis etiam uentrem forti medicamine, febre non existente. Sin minus, clystere: Sin uult uti uentosis, cum nimia flamma appones quã possint extrahere erysypilas in summam cutem. Cibos autem dabis, qui neq; frigidus sint neq; calidi. Nam in capite adhibebis quã in frigidẽ & humectent. Optimum autem est foris apparere erysypilas, Nam cognosces hoc ex rubore si uenerit in facie & collo, & non in primis, sed postea apparuerit.

DE HEMICRANIO.

BMedij igitur capitis dolorem aliqui patiuntur, qui de superfluenta uapore & humore, aut permixtis ambobus fit. Purgari ergo eos aut phlebotomari oportet in primis, aut catastico, & sic localibus curã uteris adiutorijs. Fricabis autem loca de sindone, & digitis manuũ mediã partis capitis & maxime temporum musculum ante accessionis horam, & post commotionis tempus hemicranicis adiutorijs. Si ex calore sit dolor, adhibebis quã habẽt aliquid frigoris adiutoria. Sin uero ex frigore sit dolor, calidis uteris medicaminibus. Vtriusq; autem admiscenda sunt quã corroborant, id est stipticam habentia uirtutem. Optima autem est inunctio calefaciens, quã recipit euphorbij unciam unam, cerã unc. III, olei libram unam, & aliquid de extenuantibus: Vngi autẽ oportet mediam frontem qui patitur, cum temporis musculo. Vtilissimũ enim est ad frigidã distemperantiam. Sæpius igitur illitus, & ante balneum semel illitus, dolorem amputabis. Iuuat autem patientes si sit cum oleo tritum euphorbium, & tepidũ in aurem infundatur: sit autem olei libra una, & euphorbij uncia semis. Ad sisocephalos, Sthoica ibadacũ aqua aut mulsa bibere, aut cataplasmati.

AD ALOPECIAS ET OPHIASEOS.

Alopecia & ophiaseos communis est, & cõmuni curatione opus habet. *Ophiasis.*
Vocatur autẽ ophiasis propterea, quia schema simile est coloris serpentis. Alopecia autem, quia uulpis similat colorem. Hæc autem passio frequenter *Alopecia.*
comprehenditur ex pessimis humoribus in capite consistentibus, & latine tineã nominatur. Vnde speciem malitiã ipsius color cutis capitis ipsius ostendit. Albida enim existens, de phlegmate fieri significatur. Subnigra autem, ex melancholico humore fit, pallida & subrubea ex cholericò humore generat. Vnde in primis malos humores euacuari oportet de aloẽ & coloquintide catapo-

S tijs

C tijs. Quæ recipiunt aloë patite 2 VIII, coloquintidæ 2 IIII, scamoniæ 2 VII, abſinthij ſucci 2 IIII. Cum ſucco autem braſſicæ faciās catāpotia, & dabis ſecundum uires uel ætatem, aut certe gira. Si autem melancholicus humor generat, helleborum nigrum eis admiscebis, aut gira dabis. Si autem cholericus fuerit, scamoniā: purgabis autem totum corpus, & capiti adhibebis purgationem, deinde localibus adiutorijs ſubuenies eis, quæ diaphoreticæ, uel leptomeris ſunt ſubſtantia. Si autem ea ſunt quæ diaphoretica ſunt, & extrahere ſanguinem poſſunt, quemadmodum tapſia, optimum utiq; eſt adiutorium. Radii gigitur oportet caput, & fricari conſiderando. Si enim cum modica fricatione rubuerit caput, cito ſanabitur. Si autem poſt diu, difficilius ſanabitur. Contemplari autem oportet poſt adhibitum medicamen, ne utiq; per nimietatē pluſquam oportet aut competit foris calefaciat cutem. Maniſteſtum eſt autem hoc rubicundo colore apparenſe. Superuſtulari enim periculofum eſt cutem ſæpius hoc ipſo utendo à nobis, ſed tranſire debemus ut molli utamur medicamento, ut reſoluamus uirtutem eius, cerotum aut adipem admifcentes. Adhibenda ſunt autem hæc in aëre calido, omnino talia adiutoria ſine aura ad ſolem: in hyeme autem, in balneo. Quæ expediunt medicamenta in tales paſſiones, calidiuſ eſt euphorbiū, & poſt ipſum tapſia, & ſinapis, & cardamomus, ſecundum utrunque modum nec in ullo eſt minor liminiſtris, aut adarcis, & bernicariō, & ambo hellebori, & erucæ ſemen, & oleum laurinum, alcioniā utraq; uſta, & radices calami, & cortices uſta, & pix, & cidria ſiue ſoricum ſtercus, & adeps anſerinus, & amaræ amygdalæ totæ uſta. Hijs ergo fortiſſimis medicaminibus liquidum cerotum admifcendum eſt. Imbecilliora autem infundenda ſunt oleo laurino, aut liquida pice. Diuturnas autem paſſiones, & quæ difficile ſentiunt, fortiſſimis medicaminibus curabis. Moderatas autem, & eas quæ facile ſanantur imbecillioribus curabis adiutorijs.

AD DEFLVENTES CAPILLOS.

C Adere capillos facit raritas cutis in capite, & unde nutriuntur ſubſtantia non ſupercurrente. Contemplatio autem eſt ſanitatiſ ipſorum attrahendo ſanguinem, & conſtringere largam pellem per aliqua talia medicamenta, qualia ſunt ladanum, & lentifcinū oleum. Hæc per ſe faciunt: Helcicen enim, id eſt trahentem & continentem habent ambo uirtutem. Ad inueniri excogitando poteſt utile quidem medicamen ad capillos cadentes. Mixtus ladanus cum oleo ſcinino, id eſt lentifcino, maniſteſtum eſt, raſo capiti pinguius oportet adhiberi medicamentū, tonſo uero humidius. Multa autem exiſtente raritate cutis, exiſtimandum eſt pluſ utile eſſe, admifceri pro ſcinino ſuper ladanum myrtite oleum, & ſi hoc defuerit, nardinum in frigidis ætatibus, & tempore calido, & in hyeme. Ante medicamenti autem unctiōnem, fricatiōnem adhibe capiti. Contingit autem ut cadāt capilli ex ægritudine ſæpius: diæta autem ei opus eſt recuperatiua, abſq; medicamine enim multos ſanauit perfecte. Eſt autem & quando ſine ægritudine cadunt capilli, in quibus quæ dicta ſunt utimur. Aut corticē ſambuci incendes, & carbones eius cum cerote admifcebis, & uteris, augmentat & ſpiſſat capillos. Quando iam non cadunt, githe in cenſo uteris, & cū aqua teres, & impones hæc ubicunq; uolueris naſci pilos: maxime autem in ſupercilijs ſi non ſint, aut palpebris. Quod ſi ex igne uſtis locis capilli nō fuerint, ficus folia uſta trita & impoſita cum oleo, faciunt naſci pilos.

QVAE

A QVAE CORRUMPANT PILOS
aut capillos.

TRes sunt differentia, quæ corrumpendo tollunt pilos, & nudant cutem, & dicuntur Græce psyloira, quæ euellunt & rumpunt pilos ut omnino non appareant. Sed hæc quidem cautam inunctionem habent. Sæpius enim non solum si inliniantur loca nuda remanent pilii, sed & cætera ex hijs conficiuntur ut nuda permaneant à pilis: alia uero uestiunt se, alia tenuiores pilos faciunt de grossis exire uel renasci, qualia sunt lixiuuij à saponarijs. Vtilis est & arsenicus, & sandaracis, & calx uiua: fortiora scilicet hæc quæ corrumpunt imbecillioribus mixta. Tenuiores qui facit, projectoriam habet uirtutem: horum autem mediocres sunt, hordei, & fabæ, & herbi farina, aphronitrum & nitrum. Vsti autem, ad grossos & longos uel duros pilos, uel capillos extenuandos. Vstum nitrum, & ciramidon & glibanum, & ossa ostrearum, & pumices non usti, & usti cirices, & porphyra, uel alia ostrea, uel cochlea usta sippiorum, & non usta alcionum, & hellebori utriusque, & brionia radices. Volens autem hæc facere bene olere, admiscebis ciperum, & melilotum, & rosas, & amomum, & schinoantis, & cini ci syluestris semen, terens cum oleo suprafricabis, & cadent capilli, & melle non cocto dropacizas qualem uolueris locum, & non iam renascentur, & nudum facient locum. Item aliud. De calce uiua partes duas, & arsenici partem unam, hæc mitte in mortario plumbeo, & aquam supermitte aut ptisanæ succum, & cum plumbeo pistillo tere, donec nigrum fiat, & calefacito, & inline. Item aliud. Orizã aut fabam siccam purgatam, aut ptisanas coques in aqua, & succis exinde uteris pro aqua, & admiscens arsenicum & calcem, coques psylotrum secundum consuetudinem, & post hæc admisce smyrnã ʒ i, mastiche ʒ i, pumice asso ʒ v. opobalsamo cochlearia duo, & uteris.

B VT CANI NON NASCANTVR.

Tolle coloquintidam acrem, & pertunde eam, & de intus purga diligenter, & ita imple eam de oleo laurino, & adde iusquiamum & arsenicum, & non teras, sed stet sic die una, & unge exinde semel in anno, & pueris faciet pulchros & spissos capillos. De nucis uero cortice usta & trita cum uino inline, loti uero arboris, quam ros uocant sutores, folia eius cum cameli stercore usta, & cum oleo illita, rubeos faciunt capillos. lupini cortices infunde in oleo diebus VIII aut X, & postea inlinito balneo. Si fiat autem arboris ipsius quouis modo decoctio in nigros. Nigros autem capillos inline gallæ decoctione infusa, & chalcati, & sidiæ, & ladani cum myrtis inunctio utilis sit. Oleum autem ex syluestribus oliuis quotidie illitum, & magis myrtite in hijs infusum, tardius facit augmentum ad crescendum capillos absque pubertate: Illitum uitis lachrymum cum oleo, & uiridia sarmenta incensa sudantia humorum, cum fabæ farina ex eo cataplasmetur.

DE FURFURICVLIS IN CAPITE.

Furfuricula in capite de pessimis exurgunt humorum liquoribus. Consideratio autem est ut consumatur hoc ex hijs quæ proijciunt & digerunt medicaminibus, ut purgetur corpus repletum quadam cacochymia. De hinc uolentibus confortare caput, admiscenda sunt stiptica, qualia sunt hijs competentia, furfures cinicos mela infundes in aquæ sextario uno, & post fricabis manibus & colabis, & ex hijs succum coques cum acetii media hemina, donec uini pinguedinis fiat, & ex hoc totum caput infundes, & sic postea lauabis in aqua ubi betæ fuerint decocta, aut cœnograecum, aut lupinum. Vnges autem caput olei

Cirini fecibus. Hæc uteris, quia utilissimum & operatiuū medicamen est. Item aliud. De terra cymolia & sulphure uiuo æqualia pondera tere cum aceto, & in balneo inline, & calida lauabis aqua: hoc autem inungi oportet non solum in balneo, sed & absq; hoc. Nam uirtus eius est ad hanc passionem multum necessaria. Item aliud. De lithargyrio, ruta, oleo, aceto cotylas quatuor teres, & caput inline. Videtur mihi hoc multum esse utile experimento nimio.

DE PEDICVLIS.

Generatur sæpius in capite pediculorum multitudo de subito congregata in profunda cute, ex superfluitate humorum mediocriter calidorum surgentium. Oportet igitur adhibere desiccatiua medicamenta, & euacuare, & extrahere cõsuetæ, qualia sunt cydria, pediculos & lentes occidit, & hederæ gummi uel succus similiter facit. Sed & staphisagria duabus partibus, sandarace & natri una parte, una cum aceto & oleo perungitur caput. Oxylappacij radices cū oleo similiter faciūt, aut helleboro albo & staphisagria, & nitro æqualiter in balneo cū oleo uteris, aut de aqua maritima, aut salmoría acri cū aceto fomētabis.

DE ACORIS ET CIRIASI.

ILLæ uero quæ uocantur acoræ in capitis consistunt cute, tenues nimis pertusuras habentes, per quas fluit liquor, quod nos tabem existimamus esse. unde & acoræ nominantur. Humor autem qui exinde fluit glutinosus est mediocriter. Similis est etiã ei passio & ea quæ uocatur cyrion. Sed foramina maiora habet, humorẽ circumtenentiã mellis similẽ. Cõtemplatio ergo est ut euacuentur qui sunt in locis ipsis humores, & quæ desuper fluunt prohibenda sunt. Euacua bis igitur caput, & ante omnia totum corpus, sicut in alopecijs dicta sunt. Parua enim existente passione, sufficiunt in tales passiones sæpius localia adiutoria adhibita, qualia sunt quæ extenuant & digerunt pingues humores. Aliqua autem medicamenta ad eas quæ incipiunt acoras, quando sine aliqua superfluitate est totum corpus, quæ sunt stiptica uirtute, qualia sunt mystra, & piceæ cortices, & rubus. Aliqua autem resistentes augmentat acoras, ubi quidem reprimitur quod supracurrit. Vbi digeruntur quæ continentur, miscendæ sunt eorum uirtutes, qualia sunt myrtite oleum, & roseum, & sciminum, id est lentiscinũ, ciperi, & lenticula. Aliqua autem & mediocriter si sunt in summa cute adiutoria quæ digerant, & proiciant sine sensibilirate caloris, qualia sunt betæ, & usta cymolia. Aliqua autem istis fortiori sunt uirtute, ut etiã euacuare possint pingues fatis & glutinosos humores, unde acoræ sunt generatæ, & durissima sunt, & dissoluunt eas, qualia sunt sal calcitheus, & fex uini usta, sandaraca, & calx uiua. Acetum autem utilissimũ est in omni tempore ad acoras. Extenuat enim eas, & digerit, & reprimit. Oportet autem acre acetum esse, & nullum in se habeat uini saporem. Cum hoc enim admiscebis aliud ex alio de metallicis, ut fiant acoræ. Suscipere autem cõuenit ad imbecilliores, & maxime si cum dolore sint, cymolia. Ergo in hijs utilis est & cidria, & samia, aut pompholix, & spodium, & lithargyrium. Nihil autem hijs peragentibus, diacasti puluis soluit, & linis infusam cum aceto acerrimo. Hijs, si tibi uisum fuerit, addes lithargyrii alterum tantum, & cum aceto miscebis. Non autem inuento diacasto, tunc incendes castam, & cinere illo cum aceto uteris. Hoc autem opus est illis fieri, qui scirofarcy sunt, id est duras habent carnes, & non delicatas & molles. Quando autem inflammata acoræ cum dolore surgunt manifestæ, paragoritas eis prius quæ digerant, & malaxent absq; aliqua mordicatione, qualia etrica sunt, id est ad ani dolorem pertinentia.

A D

A AD SCABIEM IN CAPITE, ET SYCO-
des, & acoras generata.

IN capite scabies generata, rutam & stipteriam teres cum melle, & lines ab-
latis capillis, aut sulphur uiuum & staphisagriam teres, & cum pice liquida
miscbis & inlines. Ad parua autem & spissa & rubra ulcera in capite utili simi-
lia ex quibus tabo fluit, rades caput, & lini semen teres, & cum melle catapla-
sma impones. Cochylia ustulabis, & trita cum aqua cataplasmate impones. Fit
autem & aliud ulcus in capite, quod sycas uocant, & curabis illud sic: Capita *Sycas*
sardinarum incendes, & bulbis coctis cum cinere superscripto aceto mixto ute-
ris illitis.

AD OCVLORVM CAVSAS, DE TARA-
xi & splendore in oculis.

TAraxis, id est cōturbatio de fumo facta uel de caumate, aut puluera ut in-
tus uisui incidat, requiescit facilius si discedant à fumo, & caput cooperi-
ant, & discedāt, & in umbra deambulent. Fomentent autē oculos de coctione
chonion: In primis quidem tepida ex aqua dulci, frigida autem postea, & si
splendorem fugiāt, & succudant oculos in aëre, hoc modo componentur. Ni-
hil aliud opus habent, nisi solum ut minus accipiāt cibos, potione uero utantur
amplius propter aestum. Si autem somnus accidat profundus, & oculorū aliqua
causa suspecta sit, hijs ergo neq; à balneis remouendus est usus: cibentur autē
cautius. Oculorum aliquibus accedentibus doloribus quiescere oportet, & su-
perungere palpebras de rosis, aut croco medicamine confecto, & hijs non in-
uentis, tunc lippes & in nocte factæ glutinationes purgantur & leuiganē bene
de pusca loti, & cum ipsa aqua frigida, & siccatum aliquid in oculis ex lachry-
mis mitius faciendum est: iuuat autem eos & uentris subductio.

DE PHEGMONE OCVLORVM.

INflammatione cum dolore si oculi fuerint comprehensi, medicinerit labor
ut sanet. Quod si artifex præsens nō fuerit, interim subuenire eis quæ possi-
bilia sunt beneficijs medicinæ p̄sentialibus, ut nō aliquid pessimius incurrāt. Ci-
bis ergo abstinentia indicēda est, & requiē adhibere oportet, & ad caput altior si-
at appositio, & lucorē uitare & sonitus uocis, & neq; alijs aliquibus motiōibus
dolores augmentet, & pedes fricentur, & cōstringantur ligaturis extremæ par-
tes. Mitigatis autē doloribus: facit enim ad inflammationes oculorū herba uio-
læ superposita, & lac mulieris recens cum ouo & oleo roseo extrinsecus impo-
sita. Reumate autē molestante, anacolimā talem facies in fronte: libanū tritum,
& farinam tritici, & ouī albumen mixtum, & altiorem habeat appositionē ad
caput, & requiescat, & ligaturis utatur in extremis partibus. Causa autē existen-
te ex acireumate, in chimatizas dulci lacte & ouī liquore tenui: lippes autem
absterges leniter & molli spongia. Magnis autem existentibus epiphoris, id est
inflammationibus cum doloribus nimijs, cataplasma impones tale. De opio 2 i.
rosis siccis 2 iiii. Croco 2 i. & supermittes melilotæ decoctionē aut sapatam.

DE CALIGINE.

Senioribus autē solet contingere caligo oculorū, & gubernare se debēt per
frictiones & uectationes, & mediocriter uti cibis & acribus, & caput pecte-
re, & absinthiū bibere anteq; cibos accipiat, & thymi & origani oxymelitos scil-
liticos, & inungi hijs quæ ad caligines expediūt. Cōuenit autē & sternutamen-
tamouere & caput purgare per apophlegmatismū: de melle autē per singulos
dies inlinere palatum, ut abundantius projiciant phlegma.

DE ORDEOLIS IN OCVLIS.

C

Ordeoli autē in oculis nascentes in palpebris fomētandi sunt cera alba ad diaphoresin faciendā. Oportet autem remissam ceram calefactā cum spato melle apponere; dīgerit enim & galbanus, cum modico nitri appositus. Quīdam autē de pane cataplasma imponūt, & cum soporati fuerint aperiunt.

DE NYCTILOPIS.

Ad nyctilopas autē patentes epar hirci assume, & eas ex humore qui ex ipso defluit, dum assatur inunge, & ipsum epar dabis ad edendum, & asini recentem fimum per linteum colabis, & inunges. Viuus autē est, quando in die inculpabiliter uidet, & nocte ueniente peius non uidet.

AD PERCVSSVM OCVLII.

D

Qvibus autē ex percussu oculi sanguinolenti fiunt, in initio adhuc inflammatione existente, oculum columbi sanguis calidus aut turturis inchimatus purgat, & fomentatio cū spongia, salis modico cum aqua admixto, si non tunica oculi laxa est. Quod si aliquid tale contingat, aqua sola fomentabis. Bene utiq; fit, si cū lana ouum cum oleo roseo mixtum leuiter superponis oculo, & stibij uiridis folia cataplasmate iuuant. Facit autē & oui uitellū in foco duratū, & cum uino tritum cataplasmate impositū. Sed & de folijs brassicæ cataplasma impositū similiter operatur. Diuturna autē eorum si permaneat causa hzmalops dicitur, hyssopi autē comam teres, & ligabis cum linteo, & depones eā in aquā feruentē, & leuabis, & appones oculis, & subsequēt sanguis ipsum linteū expressum. Consistentem autē tumorem ex percussura, fomētabis cum spongia frequēter, & sic postea nouam spongiā in pusca infusam superpones. Inueterata uero passione facta, sinapē tritam cū aqua appones sine intermissione, & auferes.

AD PILOS ADULTEROS IN PALPEBRIS.

Pilos adulteros in palpebris nascētes quidā cum bursella tollūt, & post modicū dolēt amplius renascentibus pingis & pungētibus. Prius ergo quam euellantur, utilius est glutinari eos ad ordinales pilos de pice & gummi. Optimum autē medicamen fiet hoc modo confectū. Mastiche, & cera, & libanū, & pix sicca in unū adunata masticant simul, donec se adunando permisceāt, & facies ex hoc trociscos, & repones, & cū opus fuerit tolles spato melle calefactū, ut resoluat medicamen, & tanges pilos ut glutinentur.

AD OCVLORVM DOLOREM EX NIVE.

Spatum melle mittētes in oleo ut coloretur, de succo eius inungimus. Tritum uero super laminam ferri igneam assantes, & terentes cum uino, inungimus palpebras.

AD EOS QVI IN PALPEBRIS PILOS non habent, aut quibus ceciderunt.

Soricum stercus, & de hirco stercus ure, & de calami græci cinere duplum cum melle miscens inunge. Hoc & melius iuuat, & reuocat pilos.

AD VLCERA OCVLORVM.

Crocum infunde in lac mulieris & tere, admiscens, & gummi albo medicocriter ut contineat crocū, & conficiēs collyria cum lacte mulieris utere.

AD CAVA VLCERA.

Ystineos tere quā tenuissime, & gummi alterum tantum adde, & cum aqua pluuiali tere, & faciens collyria cum lacte mulieris utere.

AD

Abugine
Apparatus
& de succo melle
ID

M Aureolis
partes de
lucio, & felle
cum aqua dupl

C Apro hec
Ciccas lochy
cus melli mizus
& prallij succus can
adheret, & ad uis
granorum uocur
pone in sole, don
mitte de melle, &
Cum autem det
Hoc autē utiliter
Item aliud
nec absterget, & in

P Tingu, id est,
Pancardum et
dumachus, legonno
& Cappa, & dactylis
AD

P Angues igitur
nes teres ad
unges; nam & de
nec uelut ignem app

AD PVL

P Vltre sunt p
canes. Simeo
co : 1, rotarum h
ma : 1, dactylis
uimnis, & teres
fuit succo pulu
AD

I Vitro matiter
L
cataplasma unguis.

A AD LEUCOMATA, id est, albugines.

Albugines cito sanantur cum oleo tritum diligenter, & inunctum: aut sippix ossa trita & melle conspersa & usta, & trita inunge. Aliqui autem & de succo aminonis utriusque inungunt.

AD MAUROSIN ET HYPOCISIN,
id est, cataractas.

MAurosis autem omnis, & inchoata hypocisis, curantur ita: Vulturis felle partes duas, & prassij succo, & melle attico partem unam, aut maratri succo, & felle tauri recente æqualiter de succo cum duplo mellis, aut felle ursino cum aqua duplo.

AD CALIGINEM OCULORVM.

Capno herbæ succus caliginem oculorum abstergit, ad se trahens non modicas lachrymarum effusiones. Libanotidus quoque & radicis eius herbæ succus melli mixtus caliginem factam ex pinguedine humorum curat, facit autem & prassij succus cum melle. Lactucæ uero syluaticæ succus à reumate & nebula abstergit, & ad uistas facit cum lacte mulieris inunctus: Malogranati dulcis granorum succum exprime, & mitte in uase æreo, & linteo circunda & liga, & pone in sole, donec pinguedinem habeat mellis, & æqualiter ad ipsam mensuram mitte de melle, & commiscens in uase testeo serua. Inueteratum enim melius fiet. Cum autem dormitum ambulaueris, inlines oculos de hoc medicamine leuiter. Hoc autem utilissimum est pictoribus, & aurificibus, & lectoribus, & scriptoribus.

B Item aliud: Geenæ felle cum melle attico mixto utere. Hoc enim caliginem abstergit, & inchoantes cataractas reprimat. Inueteratum igitur melius fit.

AD PTYRIGIAM.

Ptyrigia, id est, unguicolum si inueteratum iam obduruerit, per chirurgiam curandum est. Parum uero existens, & adhuc molle, curari potest medicaminibus. Ignonoccos, id est, sinicionis succus cum duplo mellis inunctus, & sippix ossa usta & mixta sali orictus, reliquat & sanat in oculis ptyrigia.

AD TINCTVRAM ALBVGINVM,
id est, maculas.

Pingues igitur albugines hoc modo curabis: Malogranatorum dulces carnes teres addendo paulatim aquam, & facies ut sint bene tritæ, & ex hijs unges; nam & de iusquiami succo inunctæ, in xv diebus extinguunt, ita, ut nec uestigium appareat in uno anno.

AD PVLCHROS REDDENDOS OCULOS.

Pulchræ fiunt palpebræ, & maxime hoc fit pueris, & molles habentibus carnes. Stimeos 2 xvi, plumbo usto 2 viii, lipidum calco 2 i, croco 2 i, rosarum floribus smyrnis, nardo indica, pipere albo, libano masculino, ana 2 i, dactylorum ossa numero xxx. Omnia hæc mittens in olla rudi asfabis nimis, & teres in mortario, quibus addent opobalsami cochlearia 2, teres simul, & sicco puluere utere.

AD REXIN OCULORVM,
id est, rupturam.

Lytho hæmatiten fricabis incude cum lacte mulieris, & ex hoc in die sapis us inunges. Item aliud: Agni folia teres cum aqua, & alphita, & cataplasma impones.

S 4 AD PAL

C AD PALPEBRAS PINGVES, ET SVB/
fanguineas, & miligranij similia habentes.

IN uersas palpebras frica cum spato melle calido, aut cum folijs ficus, & cum melle inline, aut de uino austero cum melle mixto superinunge.

AD PSORAPHTHALMIAM, IDEST,
scabiem in oculis.

MAlogranata dulcia & acydonica, succos eorum coques ad pinguedinem mellis, & linies. Distorticas autem palpebras sanat fici humor illitus, & sale aut nitro utere.

AD DVRAS PALPEBRAS HABEN/
tes, & difficile mouentes.

MEdullam uituli & cerui æquali pondere mixtas, cum oleo roseo cata/
plasmate superpones, aut terebinthinæ partes sex, & lithargyrj partem
unam cum cera & oleo resolues, & in linteo induces, & superpones.

SI ALIQUID IN OCV/
los incidat.

AQua aut lacte inchimatizas lauando, aut melle, aut oleo inunges, lachry/
mas mouendo, attendat in uino, aut aqua. Quæ autem infixæ sunt, resina
recenti tanges & tolles, aut capillus sit & maxime hominis, aut porcini pilus.
Quæ autem infixæ sunt cum bursella leuabis, & cum lacte mulieris lauabis.

D AD PEDICVLOS IN PAL/
pebris generatos.

SI autem pediculi in palpebris, aut supercilijs fuerint generati, curabis cum
melle & uino, inuncta sandarace & staphisagria.

AD EGYLOPAS.

EGylopas curabis, quibus non in profundo offis corruptio est, anthemis
folia, id est, camimolæ, masticata & superposita bene faciunt, aut egylopæ
herbæ quæ in frumentis sit, succus eius cum farina tritici cataplasmatum sanat,
Plantaginis uero folia masticata, & superposita bene faciunt. Post autem si eru
perit, nucum maiorum nucleus masticatus & superpositus, donec cicatricem
inducat & sanet, ipse ponatur, aut propuleus, & terebinthina cum alica in lin
teo inducta, aut stipteria cistis sufficienter resinæ terebinthinæ admixta empla
stris apposita sanabit.

AD CALIGIA.

CAligiati autem euentant digere caprifici cocti, & cataplasmati, aut fici
folia, aut sagapinum superpositum resolutum cum aceto.

AD AVRIVM PASSIONES.

DE SVRDIS.

HVmor quidam in aurium poris constipatus, difficiliorem facit auditum,
ita ut quidam nec audiant. Oportet ergo hos quotidie lauari cum auricu
lario clystere, eos quidem qui minus audiunt de aceto albo cum æquali men
sura calefacto cum nitro trito; & post hæc iterum lauari aqua calida, & sic inch
matizari hijs quæ ad dyssicorias scripta sunt, qualia sunt hellebori nigri radices
tritas cum aceto & melle in aurem mittes, & dimittes medicamen usque dies
quinque intra aurem esse, aut cardamomo quod abundet, & nitro quod suffi
ciat, & confestim leuiabuntur.

AD DOLO

A AD DOLORES AVRIVM
ex frigore.

DOlores in auribus si ex frigore fiant, quæ calefaciunt sunt adhibenda adiutoria. Curabit citius, si cepe, aut allia in oleo coquantur, & in aurem ipsum oleum mittatur; nam & euphorbij modicum in oleo tepido mixtum, aut piperis puluis diligenter tritus, & cum oleo caldo in aurem missus, iuuat. Iuuat autem & amaricinum oleum, & optime nardinum, & rutatium de extenuantibus, & non de oleo stiptico.

SI AQA IN AVREM INTRAVERIT.

SI autem intra aurem aqua introierit, frequenter oleum tepidum est in aurem mittendum, & sic cum lana molli detergendum, & iterum oleum mittendum est. Mitigat autem & oui albumen quod est lachrymum, & lac mulieris, si in aurem mittatur. Omnia autem quæ mittuntur in aurem calida esse oportet. Sed & adeps anserinus eos bene iuuat. Si autem aliquis in uno pede, qui ex ea parte est quæ patitur stet, & caput in parte ipsa inclinēt, & sic cum illo pede saliat, multum iuuat; & si aliquis ipsam aurem in quam aqua intrauit, fugat alteri, liberabitur.

DE AVRIVM INFLAMMATIONIBVS.

Inflammationes aurium oleum nardinum cum modico basilico resolutum, & in aurē missum, iuuat. Quod si nimij dolores surgunt, necesse est hijs uti quæ stuporem faciunt sensui. Muliebri ergo lacti admiscens oui lachrymum, opium miscebis. Misce autem & castoreum, ad nimios dolores æqualiter, ad leniores autem duplum. Liquida autem sit sapa in qua soluantur. Preparari autē utile est ex multorū admixtione medicamen. Oportet autem nullo modo tangi aurium poros, quando dolores insistant. Fouebis autem cum spato melle, ligatam habēs in summo lanam mollem, & sic cum eo medicamen in aurem fluere facies tepidum, illitum spato melle super initium auris porotenus, ut sic in profundum decurrat. Hoc frequenter & sine intermissione facies, & quod cucurrerit extrinsecus, in quantum possibile est non tangat, sed intro tantum penetret, quantum suscipit quod mittitur. Repleta autem aure medicamine, de foris lanam mollem super initium poris, & super totam aurem impones. Post fomentationem autem, sicut dictum est, cum nardino oleo mixto basilico, qui & tetra- *Tetrapharmacum.*
pharmacus dicitur, & extrinsecus cum molli lana appones. Aestatis autem tempore existente calore, pro oleo nardino roseum mittes oleū ad fomentandum.

SI EX PINGVI HVMO,
re sit dolor.

Quod si pinguis humoris, aut glutinosi, aut ex uentositate spiritus suspicaris esse aliquā mixturam & constipationem in aure, artificiose conijcere debes in tali causa quæ precesserint dolorem, & quæ sint præsentia, multa agente aërum uel ciborum qualitate. Ad frigora autem præcedentia, uentositas inflans consistit, & diæta cacochymia & phlegmatica, & signa sunt, grauitate capitis existente, pingues inesse humores. Hijs accedentibus, nitrum & aphronitrum ad aurium passiones mixtis medicaminibus, & album, & nigrum helleborum, & amygdalas amaras, & aristologiam, & cucumeres syluestres, & brionia radices, & asarum, & draconteam, & ireos, & centauream minorem. Hæc enim purgant poros aurium & extenuant, quæ ex spissis humoribus constipata sunt. Leues autem & non pulsantes inflammationes abundantes, sanantur oxyrodino adhibito tepido, & glaucion si in cute medicinali fricatur cum aceto. Quæ autem extrinsecus

C trinfecus aurium apparent inflammationes, uel tumores, aut rubores, ex superfluentibus humoribus, aut ex percussura factæ, lenticulam in aqua coctam teres cum melle, aut cum adipe anserino, & butyro, & myrrha mixta superpones.

AD AVRIVM VULNERATIONES.

Vulneratæ aures uel ulceratæ, & pure ex eis fluente curantur glaucio cum aceto. Quando autem cum reumate fit passio, ex trociscis, id est, andronio, aut polido cum aceto uteris. Quod si pus currat absq; dolore, non minus ipsis uteris. Nihil autem iuuantibus, quæ fortiora sunt adhibebis, ferri squamas subtiliter tritas, & in aceto acerrimo coctas, donec glyum, aut mellis spissitudinem habeant, & sic uteris.

AD PERCVSSAS AVRES.

Vulneratis auribus uel ulceratis panis calidi interiora eius teres cum melle & pones, aut smyrnam cum uino ueteri teres, & inlinies, aut de cochleis carnes teres, & cum smyrnæ misceris medietate, & superpones. Oportet autem hæc non frequenter auferri, quæ superposita sunt.

AD FRACTAS AVRES.

Ad fractas autem aures, smyrnis, mannis, libano, aut gessamiâ bene aduana nata cerotum facies pingue & impones, nullo modo turbantes locū, aut sulphur uiuum, aut libanum cum pice liquida in linteo induces, & superpones.

AD AVRES INCLINATAS.

Quorum autem inclinauerint se aures, de terra unde figulus uasa facit intrinfecus eas implebis. Cum autem siccauerit, uix caninæ succo cum psymithio inlinies, donec resideat & componat se causa.

AD HÆMORRHOIDAS SANGVINIS
fluxu de auribus factas.

* **S**i sanguis de auribus fluat, ut non thrombos faciat, porri succo cum aceto inchimatisabis, deinde autem constringes sanguinem, rubum & gallas in aceto coquens, succum earum colabis & inchimatisabis, aut malogranata in aceto coquens, succum eius similiter misceris, & inchimatisabis.

AD AVRIVM TINNITVM.

Quibus enim desubito sonus aurium fit, aceto cum oleo roseo inchimatisabis, aut cymino & oleo ad mellis spissitudinē factō, aut de succo radicum syluestris cucumeris inchimatisabis. Si autem perseverans sonus diu permanferit, inclinabis patientem in lecto, & nitri triti puluerem in ipsam aurem mittes, & acetum acre tepidum supermittes. Si autē ex ægritudine sonus aurium fuerit generatus, absinthij decoctione fomentabis, & oxyrodinū miscens inicies in aurem, aut ex succo foliorū raphani cum oleo roseo, aut porrorū succo cū lacte muliebri, aut cum oleo roseo, aut succo foliorū agrestis cucumeris inchimatisabis.

SI IN AVREM ALIQUID
fuerit ingressum.

Quod si in aurem lithargyrium, aut faba, aut scœnum, aut aliquid huius simile fuerit ingressum, inuolues spato melle summū de lana, & ligabis, & sic in terebinthina intinctum in aurem mittes, & leuiter quod in aure est adglutatum trahes. Non autem obaudienti, omnino sternutamenta mouebis, in naribus adhibito puluere. Hoc autem frequenter facies donec exeat: Donec autē intus est in aure, si inflammatio, aut spasmi accedant, & si animal fuerit quod ingreditur in aurem, scamoniâ resolues cum aceto, aut absinthij succo, aut peucedano; aut sulphur & nitrum cum succo raphani, & immittes.

AD VER

A AD VERMES IN AVRE GENERATOS,
aut in poris, aut in cæteris locis.

AVrium uermes innatos mittes aut capparum succum, aut calamentis succum, aut helleborum album cum uino multo inquinatizatos. Ad sordes uero factas in auribus nitri albi puluerem mittes in aurē, & acetum non mittes, & cum lana claudes, & tota nocte sic permittes. Post triduum uero lauabis cum aqua & oleo calido.

AD AVRES HUMIDAS.

MYssa os assum in linteo ligabis, & teres, & insufflabis, aut gallas teres afflas similiter, & uteris; aut stipteria affabis, & teres, & oleo suffundes, & insufflabis. Si autē supercreuerit caro in auribus, auferet hoc citius fex uini cū calce uiua, & lixiuā de saponarijs tritā diodis modo cum lana & spato melle appones.

AD PAROTIDAS.

Non sicut in alijs membris inflammationes habentibus utimur in parotidis quæ supprimunt; contrario autem ad parotidas adhibenda est curatio, sed ea quæ adtrahat, quod Græci electicium uocant. Festinamus igitur qui molestant humores ex profundo trahere ad cutem, & cooperari consentiendo naturæ ut apostema fiat, & erumpat foras, ut febris amputetur quæ molesta erat, ut requiescant: permittentes mitigantes tantū & digerentes humores in pus uersos, & euacuare festinantes. Duritia autem si uidetur esse, permiscemus malactica electicis. Mediocres autē parotidas, quibus neq; plenitudo est quæ supercurrat, neq; dolores sunt uiolenti, neq; puris apparitio certat, sanamus fomentationibus de salibus, & cataplasmate, & medicamentis diaphoriticis, qualia sunt siue pnafeos, aut diachylon, & eorū quæ sunt malactica cerota de butyro & hysopo confecta, ciricis usta, & porphyrarum cochleæ, & ostrea in tales duritias & diuturnas parotidas superposita iuuant: Fiunt enim sine putrefactione & sine mordicatione medicamenta, & non solum ipse cinis ipsarum, sed multo magis si uetus adeps porcinius absque sale admisceatur. Sine molestia enim digerit hoc omnes diuturnas inflammationes, utique reumaticas existentes sanat. Iuuant autem & scirominas parotidas caricæ coctæ in aqua maritima, aut salmoria, similiter & lupinorum farina coctæ cum mellis modico calcem uiuam admiscentes cataplasma imponimus.

AD NARIVM PASSIONES.

Communis curatio ozinæ & polyporum est, desiccare prius, & corroborare caput oportet. Superponenda sunt ergo aut dianimonis emplastrum, aut de cochleis, quod hoc modo conficitur: Smyrnis & lybano, ana ꝑ i, cochleas minutas & albas de petris diacosias, id est, ducentas, & collectas seruabis eas die una, ut euacuentur stercora, & postea ouorum albumina duo mittes in pilam, & miscebis omnia simul, & inlinies caput, & pones lintheum super, & sic sit usque dies viii, & postea localibus curis uteris.

AD POLYPOS.

Polypo igitur medicamen de succo malogranati utimur. Satis enim magnifice iuuat. Mittes autem æqualiter secundum magnitudinem, & numerum de austeris, & acidis, & dulcibus malogranatis recenter maturis, & confringuntur tota in pila, & exprimes succum eorū, & colatum mittes in uas stanneū. In primis modicum bulliat, ut appareat competens liquor. Illa uero quæ remanserint ex eis tundes diligenter, & teres iterum in mortario totū, & facies collyria similia qualia nares recipere possint eius qui patitur ubi polypus est. Sine mordicatione

C dicatione enim, & absq[ue] passione eius operabitur: siquidem humidior & infusior esse uidetur, tantum malograna austera amplius mittes. Si autem durius fuerit & acidum, & si grauamen fecerit collyrium adhibitum, aut semper accendatur, incidere oportet secundum usum, & in quo tempore non mittitur collyrium, expresso succo utere in patientibus locis. In linies interius in ore palatum per uiam, si illic ipse apparebit polypus cum lana, aut cum penna. De lana uero inuolues spatium mellis, & sic in succo intinctum adhibebis, & diaphrigis confectum medicamen consumit polypum, quamuis spissus sit, diuturnis adhibitis temporibus. Si autem alicui nimis spissus est, & hæc mordicationem facit, rosæ tritæ puluis adhibitus mirabiliter iuuat. Qui molles & humidas habent carnes, manifestum quia frequenter oportet talia omnia adhiberi. Leuari autem ex ipsis liquidos humores necesse est. Quod si in poris narium ulceratio fuerit facta, curabuntur andronio trocisco, aut poliodore solutis cum uino, quandoquidem cum dulci, aliquando autem cum austero, sapius autem cum aceto. Si quando ergo acer humor supercurrit in narium poros, difficilius ad sanandum ulcus existit, etiam si sine odore malo sit. Si autem cum acredine & putredine sit quod supercurrit, ozinæ fiunt. Curabuntur autem hæc calamentis succo frequenter adhibito, aut ex ipsa calamenti sicca puluerem cum fistula insufflabis, aut puluerem cum melle in naribus adhibebis, & sternutamenta mouebis, ut crusta ex ulceribus cadant, hellebori albi puluerem, ut sternutet, facies ad se naribus trahe re patientem, & post hæc tanges de fecibus cum melle, & linies poros de calcitheo, & calcanto cum melle. Si autem uetusta sint ulcera, & acetum acre mittes.

AD FLUXVM SANGVINIS

D de naribus.

Q uod si ex plenitudine sanguinis adaperiuntur uenæ narium, mouetur fluxus sanguinis mortem interminando: Hoc ergo tempore, uocant simpliciter anagogen. Si igitur fluxus & facile ferat patiens, & sufficiat uirtus: Siminus, & defectio, & angustia fiat, iuuandus est. Quod si accedat fluxus sanguinis, & sapius releuatur ex fluxu sanguinis, & conturbatur, nulla est assumenda materia quæ reprimat. Si autem nimia sit effusio sanguinis, & angustietur, & frigidus fiat, & deficiat subtractus pulsus, & citatus fiat, oportet festinare ut adiuuetur infirmus celerius. In primis leuius agendi sunt à fortioribus adiutorijs, interdum & prohibenda aliqua. Non enim similiter pulsant in passione meningæ, sicut non patientibus. Si igitur passio augmentetur frequenter, & nihil sit quod prohibeat, phlebotomus adhibendus est, ut obtundatur uiolentia frequens effusionis sanguinis, consentiente natura ex consuetis locis. Quod si aliquid sit quod prohibeat, & quædam plenitudo effusionis sit, multa cum spongia tentandum est reprimere sanguinem. In primis igitur cum aqua frigida, postea autem cum aceto admixto adhibeatur, & post hæc cataplasmas de rebus stipticis nares, & facies de samfuco & aceto mixto, aut de uua, & libano, & mannis illita ea loca quæ circa patiuntur, & in naribus adhibebis succum porrorum, aut cepearum cum ouo, aut libanum cum uino tritum, aut mannam in naribus mittes, aut leporis pilos, habentes aliquot limnias, aut calcitheos assos, aut stipteria scistis, aut mifeum assum singillatim admixtum. Quando autem adiuicem omnia sunt adhibenda, & membranam ouorum assabis, & sardinarum capita ures, & cinis earum cerebro imponatur, id est, in bregma & coopertura ollæ capillis subleuatis de uertice: Vel ante, iuschiamo 2 I, castoreo 2 III, gummii 2 II utere. Sanguisugas quoque ures, & cinerem earum cum aceto teres, & in linies.

AD CATAR

A AD CATARRVM DE CA-
pitate fluentem.

Catarrus neglectus multas causas malas facit: Inflammantur enim garga-
reon & antiadæ de hijs mediocriter, & tusses accedunt diuturnæ, & passio-
nes non parvæ. Aliqui etiam ex hoc sanguinem expuunt, multi ex catarro &
pus iactant, & pitisci fiunt, & uoce turbantur. Oportet ergo curari omnes qui
catarrum patiuntur, mox minus sunt accipienda cibi, & potio minus est mini-
stranda; & oleo irino facies inungi bregma, & infundi ex decoctione rutæ &
oleo laurino. Componit enim hoc & impingat quod liquidum fluit. Iuuat au-
tem ut inuoluatur caput, & cooperiatur, & supinus non dormiat. Supinis autem
iacentibus facile in arterias liquidus humor descendit, & ad pulmonem uadit.
Oportet autem eum gargarizare, quæ sunt stiptica, aut rosas in aqua coctis, aut
lentisco, aut certe pulca. Non est autem malum in nares deriuare catarrum odo-
ribus de gitter & aniso, & in nares infundere gitter cum aceto tritum, & betarū
& anagallidis succos; Fluet enim ex hijs humor, qui in pulmonem fluens gene-
rare habebat passionem. Coryza autem modice molestante, componitur facile
oleo irino, aut laurino illita, & lygij semen in oleo coctum, & rutæ semen, &
uelamen, & inedia.

AD STERNVTVS FREQVEN-
tes, & coryza.

Gitter teres, & puluerem in linteo raro ligabis, & fricabis manibus, & nari-
bus ut odoret appones, & ad se ducat odorē: Iuuat thymus in sinu inuo-
lutus, & in cineribus cooperitus, & cum se assauerint teres, & uidebis odorem
ad se ducere naribus, aut smyrnam in uino odorato resolues, & in linies nares
pinguissime.

AD LIVORES MAXIME IN OCVLIS.

Hypopiā, id est, liuores fomentari oportet de mellilotæ & scenogæci deco-
ctione. Post fomentationem uero resolutum collyrium nilo diarodon ex
fomentatione supra scripta, aut certe collyriū diasmyrnis, de uno ex eis collyrio
inunges. Sic enim curabis hypopiam in oculis, si non fuerit diuturna omnino.
Quod si nimis diuturna fuerit, oportet fortioribus diahoriticis curari quæ in-
scripta sunt.

AD INITIANTEM HYPOPIAM CVRATIO.

Initiantem hypopiam recens caseus superpositus cataplasmate curat, aut fa-
bx farina cum melle mixta, & oui uitellum similiter cum melle facit. Quæ
autem diuturna, & iam nigra, aut liuida sunt, de raphanis cataplasma impones,
& tolles liuorem: nam si quando incipiunt hypopiæ imponas, mordicationem
facit. Qui autem cum inflammatione sunt liuores, fomentabis aqua calida, &
cataplasma impones de lenticula cocta, & trita cum melle. Si autē cum incisura
sint liuores diuersi facta, quæ cruentis mulieribus adhibentur appones, & ma-
xime si pus mouere uis, tetracharmum, & de foris cataplasmate impones ea,
quæ sine uulneratione imponi diximus.

AD IONTOS.

Tvmores duri & spissi qui uocantur ionti in faciei cute consistentes, curan-
di sunt ex hijs quæ molliunt & digerunt. Mellis igitur atticum cyathum unū,
& aceti acris cyathum unū miscebis, & inunges diligēter iontos, & cum digito
fricabis, aut stipteria scistis teres diligēter, & supermittes terebinthinam, & ma-
T laxabis,

C laxabis, & sic superpones. Ad diurnos autem iontos, & callosos factos saporis gallici 2 IIII, amoniaci 2 I, libani 2 I, aqua resolues, & facies ad spissitudinē ceroti, & inlines iontos, & una hora transacta lauabis cum aqua tepida.

Item aliud: Nitrum & gummi album æquali pondere cum aceto resolues, & terens diligenter facies troiscos, & siccabis in umbra, & cum opus fuerit cum aceto resolues & inlines. Cum autem siccauerint, cum saponem lauabis, facit hoc & ad octodes passiones, & ad pruritus in facie. Item aliud:

Libani 2 II, Lithargyri 2 IIII, Salis triti 2 II, Sandaracæ 2 II, Solues & pones cataplasma.

AD EOS QUIBUS IN BARBA
sycoses consurgunt.

Lithargyrum & miseum crudum æqualiter teres, & inlines, ut glutinet, hic tunica sola inlines caput, nimis ualidum elaterium salis orictus miscebis, & cataplasma impones, cum spato melle liquidū medicamen. Post medicamen autem superponi opus est lini semen tritum cum aqua: Liquido autē existente ulcere, à quo aqua munda currat, utere andronio troisco. Exantimata autem in facie, ferro calefacto superpones lignum paliuri, & quod ex illo defluet tolles & inlines, aut myrtū teres cum uino, & inlines, aut calcantū aceto solues & inlines.

AD EPHELIDAS, ET PILOS,
& lentigines.

Ampeluagias & ephelidas, id est, maculas & pilos, & quæcunq; talia sunt in cute summa, curat amygdala amara: maculas purgant & radices ipsius arboris coctæ, & cataplasmate impositæ. Costū ad maculas facit cum hydromelle, uitis syluaticæ botri, ephelidas & pilos, & quæcunq; hijs similia sunt in cutis summitate facta sanant. Brassica maculas & lentigines, & quæcunq; hijs similia sunt mediocria purgat. Os sippiæ ustum, ad maculas & lentigines facit.

AD ILLUMINATIONEM ET CLARITATEM,
& bonum colorem in facie præstandum.

Cucumeris domesticus & maturus illuminat corpus, & maxime si siccetur sementes eius, & postea tundantur & cernantur, & sic utaris. Crocodili terrei sterus lucidam & tensam sine rugis facit faciem. Similis est autē ei & de sturnis sterus, quando solam oryzam manducāt. Proijciunt igitur & maculas cucumeris agrestis radices contusæ, & coctæ cum aqua, & tritæ, & cataplasmatæ extensam faciunt cutem faciei & albā. Similiter autē & brionis radices in oleo coctæ & illitæ, lucidum uultū: de herbo farina cum uino odorato trita, cataplasma impones. Item de similia succos facies & colabis, & infundes liquorem, & ipsa mensura admiscebis oui albumen donec fiat mellis crassitudo, & ex hoc lina faciem si uolueris in sole. Quod si ad solem feceris lauare facies aqua frigida multum, facit autem & terra alba illita, & maxime mastiche cum ipsa.

AD BONVM COLOREM FACIENDVM
in facie, uel in tota corporis pelle.

Cinere cupressi & ilicis simul feruefacto, inlines totum corpus.

SI A SOLE VRATUR.

Et si à caumate ustus fuerit, sanat bulbus albus cum melle tritus & illitus.

AD SVBASCCELLAS MALE
olentes & sudantes.

Destipteria sciftis 2 I, smyrnis 2 II, acacia 2 III, mastiche 2 I, teres cum aqua & leuabis in attico uase, & cum opus fuerit deterges locum, & uteris.

A uteris: nam si smyrnion cum stipteria & uino odorato teras & inlines, sanabit.

AD ORIS BONVM ODOREM FACIENDVM.

Tollit malum odorem oris uinum cum smyrnio solutum, & ex eo uino os lauetur frequenter, & hynantius tritus & masticatus similiter. Masticant autem alij ireus, aut anisum.

AD LABIA SCISSA AVT FISSA.

GAltae asianae tritae puluerem superpones, terebinthina, aut yfopo, aut mele inlines. Quod si profundae fuerint scissurae, inlines caprino seuo curato, aut bouino, aut adipe anserino.

CEROTVM AD LABIA QVANDO A

uento aut frigore scinduntur aut finduntur.

DEcera ss I, medulla ceruina z IIII, oleo roseo & nardino ana z V, remittes & utere. Item ut neq; labia, neq; facies ab hyeme scindatur, & exanthimata, dicitur enim hygiraton, terebinthina ss IIII, cera terrenica ss I & ss , oleo roseo ss II. Conficies haec omnia & utere.

AD DENTIVM PASSIONES.

Quando ex senectute dentes laxicant, parua est ad haec curatio per stipticas species, quae gingiuas possint constringere circa dentes. Quando autem ex alia aliqua causa mouentur, contemplari oportet, si humectationes multae laxent neruos qui continent radices eorum, & si hoc est, oportet medicamentum adhibere quod desiccet. Stipteria ergo rotunda cum salis duplo asperges super dentes, aut pteleas arboris folia in uino coques, & facies teneri in ore.

PVLVIS AD DENTES LAXOS.

BGalla asiana ss II, smyrni ss I, malogranati corticibus ss II, acedonicae ss II, facies puluerem & utere. Item alius puluis:

Ossibus sippiae ss IIII, stipteria scistis ss I, acoris radice, libano, smyrnio ireus, ana ss I. Haec puluerabis & utere.

AD DENTES LAXOS ET NIGROS

factos, & ad reumatismum.

Galla asiana ss II, stipteria scistis z I, ireus z I Terens puluerem facies & uteris. PVLVIS AD DENTES LAXOS

& gingiuas commixtas.

CVm digitis appones salis amoniaci z II, stipteria scistis z II, smyrnij z I, facies puluerem & uteris.

AD DENTES COMESTOS VEL FORATOS.

Desuper currente humore acre in dentibus efficitur. Manifeste igitur & hijs hoc expedit, quod eis desiccet cacochymum humorem. Plurimum enim existente tali humore, in primis capitis prouidenda est curatio, deinde corporis totius. Minuata igitur cacochymia localibus subuenimus adiutorijs. In initio ergo stipticis quae reprimant utimur super currentem humorem. Sapius enim ante inflammationem hoc si adhibeatur, sanus fit patiens. Inflammatione autem remota, quae sine mordicatione calefaciunt & euacuant utimur. Doloribus autem neq; remotis ab eis, ea quae nimis calefaciunt adhibemus, qualia sunt piper, fex uini usta, peretrum & euphorbium. Imponere autem aliquid ex hijs oportet in cauatora dentis, & aliquoties narcoticis eis, qui insomnietatem per nimios patiuntur dolores uteris, Gallam quoque tritam cum licio, aut terebinthinam supermittes, faciens quod possit in cauatora teneri, & ante purgabis foramen, aut caucius cum opio miscebis, & pones in foramine dentis, aut peretrum cum smyr-

T z nio,

C nio, aut opio cyrenaico, & pipere æqualiter cum galbano. Ad commixtos uero molares dentes gitter friges, & terens cum aceto acri cataplasma impones in foramine. Et si non adhuc cõmixtus est nimis, helleborũ nigrum ad herbi magnitudinem cum melle cocto superpones. Iam autem nigris uel liuidis factis dentibus, ex defuper fluente humore, pessimũ hoc uicium est. Sed hoc patientem similiter curabis, sicut & commixtos dentes. Dolore uero dentium cõmixtorum existente, caraxabis, & postquã caraxaueris dentes, sic apophlegmatizabis bene dentem dolentem ex hijs de quibus conluitur dens tepidis, & post hæc in balneo cidriam facies in ore tenere donec perlauet, & cum se deterferit, sic expuat medicamen, & mox sine dolore efficietur. Manifestum est enim.

PVLVIS AD DENTES COMMIXTOS.

D E cornu ceruino usto libram I, salis amoniaci librã I, mastiche ̄ II, squinoanto ̄ II, pipere ̄ I, costo 2 IIII, folio 2 IIII. Conficies omnia simul, & utere.

AD DENTIVM DOLOREM.

D olent igitur dentes sine inflammatione gingiuarum, quando quidem ipsum corpus dolorem habet. Quando autem nerui, qui dentes constringunt, uel ligant dolent, hij fortiori opus habent medicamine, seu quod reprimat, siue quod digerat causam, siue humores, siue uentositatẽ spiritus ex speciebus; & quamplurimã earum cum aceto conficiuntur acri, quã cum uino aut aqua coquantur. Plantaginis radix, & masticata, & cocta, & in ore tenta, & myrtæ cymæ cum aceto coctæ, aut quinq; folij radices coctæ in uino, aut galla asiana in aceto cocta, & in ore tenta, sed abundantius cocta, & helleborus niger cum aceto non satis coctus, & in ore tentus in parte ipsa, aut capparis de radicibus cortex. Quibus autem ex frigore dolent dentes, peretri radix, uini fex, pini cortex, hyssopus, staphisagria, pulegium cum oxymelle coctum, iusquiami semen & folia cum aceto, aut asinæ lacte in ore tentum, hoc & laxos dentes confirmat. Fomentatio autem extrinsecus fiat de salis saccellis aut miliij, aut panitij, calefactis saccellis. Ipsum autem dentem fomentabis cum origano sicco in oleo feruente intincto, & super dolentem posito, aut origani triti cum nitro superasperges puluerem gingiuis & dentibus qui dolent, & mox omnem auferet dolorem. Purgari etiam oportet caput de staphisagria masticata cum pulegio, aut allij spicis quinq;. Myrtæ nigræ folia modico cum aceto agitabis cum spatula tedæ, & coques usque ad medietatem, & dabis ut gargarizet, & sic expuat ore apertop hlegma, & peretrum masticatum similiter faciet.

AD DENTIVM DOLOREM.

D E pipere 2 III, stipteria scisti 2 III, peretro sicco 2 II, iusquiami semine 2 I, teres, & mittes acetum, & facies trociscos. Purgabis autem dentem, & trociscum tritum cum aceto dabis ad lauandum os tepidum. Probatum enim est.

AD MOLARIVM DENTIVM DOLORES.

A dmolares dentes, de tritici farina 2 II, cum succo titimali miscebis, & super dentes pones, & superpones hederæ folia, & permittes una hora stare & tolles. Sponte enim componitur aut minutatur. Item aliud ad molarium dolores dentium, si sponte à seipsis cadant. De peretro & staphisagria ana 2 I, cidria 2 III, sulphure uiuo 2 IIII, pipere grana XII. Hæc simul teres in sole, & mittes in pyxide lignea, & cum opus fuerit caraxabis dentem & superpones, & alleuabitur.

AD IMBE

A AD IMBECILLOS DENTES

uel molares.

MEl & ceram æquali pondere in sole calido cum aqua resolues, & picis mediã partem admiscebis, & dabis ad masticandum. Si autem minuterur medicamen, & siccum sit uel durum, modicum admiscebis olei. Bene autẽ facit & mastiche, qui illud masticat. Quibus autem terunt se dentes uel ut mollescant, indurandi sunt de stipticis medicaminibus & confortandi: Quod si dentes expauescant, sanat andragnis masticata, aut succus eius in ore tentus.

AD INFANTES QVIBVS

nascuntur dentes.

Infantibus quibus dentes nascuntur & dolent, lacte catulæ in lines gingiuas, aut de leporis cerebro in lines. Facit etiã & si manducetur. Si autem cum difficultate dentes nascuntur, cipro cum oleo rosino & butyro in lines ubi nasci habent dentes.

AD DENTES DENTIFRI

cium ne doleant.

Tritimali radices coques in uino, ut ad medietatem reuertatur, & bis in mense ex hoc lauabis os & dentes, & nunquam dolebunt. Optimum autem est, & ad conseruandos ut non doleant, & confirmetur, & honesti fiant, quod subter scriptum continetur smegma. Caput leporis ustum teres, & ex puluere ipso fricabis dentes: aut salem cum melle teres, donec ceroti habeat qualitatem, & in linteo mundo ligabis, & ustulabis, & sic admiscebis ireus modicũ, & utere.

AD CLARIFICANDOS DENTES.

BOstreorum ossa, & ciricon, & porphyron ures, & cinere earum uteris non satis trito. Pumices autem, libanũ, & ostrea similiter cum sale usta faciũt. Facit autem & ad dentes hic puluis, & est multum operatiuus, et humiditas & infusas gingiuas desiccet. Ossa sippiæ non usta trita, similiter illuminant dentes.

PVLVIS AD NIGROS DENTES ILLVMIN

nandos, & putridos dentes, & gingiuas reumaticas condensat & desiccet.

Demarmore cocto z II, ossibus sippiæ z II, pumice albo z II, staphisagria z I, sulphure uiuo z I, folio smyrni ana z III. Teres diligenter & utere.

AD GINGIVAS REVMATIZANTES, ET

cõmixtos & laxos dentes, & ad caneros in ore facit.

DE calcitheus z XII, cathmia z VIII. Calcitheus quidem in carbonibus assabis. Cum autem coeperit rubere, tolles, & miscebis cum cathmia, & addens acetum teres diligenter, & cum siccauerit, facies puluerem & utere.

Item cornu ceruinũ & caprinũ illuminat dentes, & infusas gingiuas desiccet.

Item ad dentes smegma, quod illuminat & bene nitidos facit, & infusas gingiuas extenuat, & comestas replet. De cornu ceruino usto libras II. Salis amoniaci libram I, & z III costo, mastiche, libano, ana z II. Squinoanto z III, folio, smyrni, ana z II, rosis siccis z I, cipro z III, & utere.

AD GINGIVAS INFLAMMATAS.

AD gingiuarũ inflammationem cum dolore existentem, optimũ est oleum scyminũ, id est, lentiscinũ in calida aqua calefactum & in ore tentum. Sic autẽ oleum nouellũ, & duplici uase calefactũ: Reprimit enim sine asperitate, & digerit sine mordicatione. Horũ maximus usus est ad inflamationes. Facit autẽ

T 3 & ad

C & ad dentiū dolorem, ut supra, proprie acetū, in quo cocta est iusquiami radix,

AD RHEUMATIZANTES GINGIVAS.

AD rheumatizantes autem & comestas gingiuas, cum tumore & dolore, & putredine, optime facit fomentatio hæc: in spato melle lanā in capite eius circumuolutam ligabis, & in feruente oleo intinges, & appones gingiuis donec foris æquetur, & albedo circa in gyro fiat. Sic enim caro quæ comesta erat nutritur. Post hæc autem uteris puluere dentifricio, quem conficies sic: Galla asiana trita ∞ I. Cui addens mirrhæ ad fabæ magnitudinem, teres & puluere utere. Ad gingiuas autem adpones calcantū & smyrnis æqualiter cum melle & modico sciftis. Comestis autē gingiuis optime facit stipteria humida cum duplo salis mixta & apposita: Sciftin & stipteriam & myrtam teres cum melle & inlines.

AD ORIS DIVERSAS PASSIONES.

SI in ore inflammatio fiat, & totū corpus uideatur esse plethoricum, hoc est, repletum sanguine, aut cacochymum, id est, repletum diuersis humoribus. Si plethoricus est, phlebotomandus est. Si cacochymus, catarticum secundum humorum qualitatem adhibebis. Sed & per clysterem uentrem subduces, & abstinentiam ciborū indices. Quod si nihil humorum fuerit aliquid tale, localium curarū adhibebimus medicamenta. In initio quidem quæ reprimant de stipticis & frigidis speciebus, qualia sunt diamoron, quod accipit omphacion, aut rosarum flores, aut ipsas rosas siccas, balauistiā & cytisum, & gallam asianam, & stipteria, & rorem, & glaucion, & decoctionem myrtæ, & cistum, & rubum. Post hæc autem in itante cura, cum iam restat quod supercurrebat, solum sufficit diamoron, croco & smyrni admixtis, quod digerat inflammationem. Digesta autem iam inflammatione, diaphoritica admiscenda sunt, qualia sunt nitrum, & aphronitrum, & sulphur uiuum, quod est omnibus fortius. Interdum autem sapam, aut mulsam ei admiscebis, aut in pulsa ubi coquatur origanum, aut hyssopus, aut pulegium, aut thymus, aut satireia, aut calamentis. Considerabis autem quæ media sunt uirtute medicamenta, aut in unū miscebis ea quæ expediunt. In statu autem inflammationis, modicū uti oportet ad os pertinentibus medicamentis, ad lauandum uel gargarizandum mitigatorijs, quæ digerant inflammationem: Qualia sunt quæ fiunt de caricis, & furfurum decoctione, & lentiscino oleo in duplici uase tepefacto. Sed & ea quæ stomachica sunt. In statu causa posita, quæ gargarizari possunt, quædam admiscenda sunt: Qualia sunt aquosa mulsæ, & calida sapa. Non autem hoc inuento, calidam aquam admiscebis. Hoc ergo memorauī, ut facilius de præsentī quæ inueniuntur materiæ faciliores, conficere ipse tibi possis medicamenta.

AD VLCERA IN ORE FACTA.

SI autem ulcera in ore, aut ex inflammatione, aut sine hac facta fuerint, si fuerint infixæ, quæ fortiter desiccant medicamenta sunt adhibenda: Quale est defrigis, & per se siccum, & cum melle adhibitum, cuius confectio hæc est. Confectio enim defrigis quod dicitur medicamen, non est proprie species una, sed mixtū ex quatuor speciebus fit metallicis. Chalcanthū, chalcitheim, chalcucecaumenū & misceum, æquali pondere singillatim trita cum aceto, & siccata per fabis, & miscebis in unum, & iterum teres cum uino donec glutinetur, hoc est, pingue fiat ut mel, & sic in ollam nouam mittes, & cooperulo claudes, & creta superlines ipsum cooperulum, & in furnum mittes, & assabis donec carbones fiant, & tolles foras, & iterum teres cum uino, & facies magdalia: & iterum secunda uice similiter assabis, & sic teres, & uteris puluere ubi necesse fuerit: Optima

A Optimus autem est & Mulsæ trociscus, cum uino mulso adhibitus, & rosarum succus & omphacium. Simplicia enim ad oris ulcera hæc sunt sufficientia, qualia sunt diamoron, & rubi, & hijs similia, quæ liquida sunt. Puluis autem ad hæc anthiras sic per se foccus, aut mixtus cum melle, sicut defrigis.

AD HAPTAS.

Quæ autem in summitate in ore ulcera generant, quæ Græci haptas uocant, fiunt autem hæc maxime infantibus, sanantur ex hijs quæ mediocriter reprimunt. Quamplurimæ tamen diuturnæ effectæ computrescentes cancrum faciunt. Infantibus ergo si iam cibos comedunt lenticulas dabis cum modico pane, & medullâ uitulinam, aut ceruinam dabis. Oportet autem admisceri cibis & mala cydonia, & alia quæ sunt stiptica, pira, sorbas & mespilas, interdum & lactucas dabis mixtas cibis; lines autem infantibus si rubra fuerint ulcera, in initio quidem quæ mediocriter stiptica sunt, & frigida: deinde quæ digerant sine mordicatione. Si autem subrubea sint ulcera, cholerae ingerentia molestias, hoc ipsum adhibebis, sed magis ea quæ in frigidant. Si autem subalbida sunt, phlegmate molestante, quæ magis projiciant uteris. Si autem nigra fuerint, ea expediunt quæ diaphorisi faciunt. Maioribus autem, & qui duris membris sunt, sufficit per omnia misceus aut chalcitheus, cum uino stiptico tritus. Si autem sordida sunt ulcera, cum uino mulso tritis lauet. Hæc enim fortia sunt, & nimis operatiua. Mediocria autem sunt, & maxime faciunt ad inchoantes haptas, omphacium cum uino, aut uinum, & mel, & ros, similiter faciunt. Ad infantes autem sufficit rosa sicca, aut flos eius cum uino.

AD CANCRVM ORIS.

B Ex hijs & alijs ulceribus, ex humectatione & calore in ore cito putrescentibus cancer generat: pro qua re fortioribus medicamentis uti oportet sæpius. Ex hijs fortiora sunt, quæ scaras faciunt similiter cauterijs: Qualia sunt ex cartha combusta partes tres, ex arsenico partem unam teres, & utere. Supra autem linteum pones intinctum in oleo roseo & expressum. Sanat enim protegendo partem.

Item aliud. Ad magnas putredines in ore factas, & quæcumque in alio membro corporis fiunt, Chalcitheum partem unam, & calcis alterum tantum, & arsenici partem mediam teres, miscebis & utere. Si autem desiccatur os, & saliuam non potest transglutire, ficus coques in uino austero, & purum dabis calidum sorbere, & si non potest, paulatim urge.

AD VVAE PASSIONES.

Quod si gargalio fuerit inflammatus, quæ reprimunt adiutorijs uteris: stiptica ergo ea uirtute oportet esse, mediocri quidem existente superfluo humore, mediocres stipticas species adhibebis. Nimio autem supercurrente humore, stipticis utere. Mediocria autem sunt, gargarismata de dactylis cocta, interdum quidem in aqua sola, interdum & modico mellis admixto, & rosis, & uitis palmatis teneris, & rubi cymis, & lētisci, & thermento, & ciperi, & hypocistide. Fortiora autem hijs sunt, myrtæ decoctio, & stiptici mali cydonij cymæ, & pruni, & roboris glâdes, & castanæ, & mespilæ. Fortiora autem ex hijs sunt, galla asiana, & ros syriacus, & balauſtia, & malogranati tunica, Hæc unaquæque singillatim, aut cum alijs mixta coquantur, & exinde gargarizetur. Oportet autem post hæc puluere leuari uuam, lente educendo manu foras. Cum ergo desiccata fuerit uua, & pallida sit, & botro similis diu, post inflammationem transactam tunc erit incidenda. Post incisionem autem oportet defrigi medicamine solo, & usque dum cicatricee uti, ut ipsa incisura eo tangat. Cicatricem enim diligenter con-

T 4 strictam

C strictram facit, & totum membrum ipsum, & omnia quæ ulcerata fuerint.
AD TONSILLARVM IN

flammationes.

QVæ autem circa gulam sunt tonsillæ si fuerint inflâmata, & induruerint, faciunt antiadas. Quas exprimi oportet medicamine aliquo quod iuuare possit inliniri digitis. Maxime tamen adenas inflâmatas hoc modo curatio adhibita paristhmias, quas nos tōsillas dicimus, iuuat. Molles enim existētes & humidæ uel stringodes, facile suscipiunt reuma, & pendētes fiunt & inflantur. Quando autem competentī tempo re inflâmatio iam digeritur, & aliquis humor glutinosus replet loca, admiscebis quæ ad oris uitia sunt, medicamenta nitrum aut salem, aut aliquid aliud tale quod euacuet phlegma admisceamus. Fautibus igitur inflâmatis, neq; medica mine ad hæc tali utimur, neq; premimus propter molliciem carnis. Iuuant autem paristhmias, id est tonsillas inflâmatas, seu indurescant, liquiritia simul, & tracacantū in sapa cocta, & ex ipsa sapa gargarizet bis aut ter in die. Gaudēt enim loca tam ex hoc mitigata, quàm ex hijs quæ exasperāt, qualia sunt diaphoritica. Exacerbata enim interdum ab acibus adiutorijs malitiosa fit inflâmatio. Duræ factæ tonsillæ fiunt difficiles ad sanandum, & dicunt eas antiadas, ad quas fit Aegyptia, quod recipe de melle libram unam, oleo ꝛ VIII, terebinthina ꝛ VIII, croco 2 VIII, in duplici uase resolues, & ex hoc lines antiadas. Et si caninū stercus album cum Aegyptia addas, mirabiliter antiadas iuuabis. Sed & humanum stercus admisceas. Magnas ergo eius passiones magnifice sanat. Quod si trociscis bisasa simul admisceas, melius facies: Ad scarodes uero antiadas, ex omphacio puluerē factū appones.

D Item puluis ad antiadas. De galla asiana 2 VIII, stipteria scisti 2 VIII, sale amoniaco 2 VIII, puluerabis & utere. Item alius puluis. De galla asiana 2 VIII, misceus, salis affiana 2 II, facies puluerem & utere.

AD SYNANGES.

QVando autem synanges suffocantur alicui, cognosci debet si periculum habeat passio. Nam si intrinsecus maior inflâmatio sit, ita ut extrinsecus nullus appareat tumor, & adhuc magis periculum est, si utriusque partis tonsillæ tument, & si gargalio simul patitur. Expediit ergo, si ista signa apparent, quam citius mox euacuari per phlebotomum corpus. Quod si non sit qui phlebotomare possit, geros dabis in tibijs. Subuenit enim quamplurime decurrens. Vteris autem & clysteri acri, & à cibo abstinebis ipsum qui patitur hominem, & post hæc circundabis collum medicamine helotice uirtutis, hoc est quod extrahat humorem. Constipata uero loca, uel constricta materia ad se tracta ut etiam intumescant extrinsecus loca, spes est quod euadat qui patitur. Dabis etiam ad gargarizandum prisanæ succum tenuem, cum melle & caricarum decoctione, & hysopo, & origano, & prassio. Digerūt enim in ipsis suffocatis & glutinosis pinguium humorum congregationem. Facit autem mirabiliter ad synanges stercus de cane album desiccatum, & tritum cum melle illitum. Generaliter hoc medicamen ad synanges inuentum est. Oportet autem canem ipsum ossa comedere, & ex hoc album fiet stercus, & magnum ad hoc est si luna plena colligatur, & nulla apparet insuauitas, & maxime ad hæc ualentissima sunt cochleæ, circumdatæ serpentis collo, aut ipsa serpens si hanc appendas ad collum, mirabiliter iuuat tonsillas, & quicquid circa collum molestiza cecidit.

AD EOS

A AD EOS QUIBUS OS AVT SPINA
in gutture hæserit.

QUæ autē glutuntur, si inhæserint gutturi, siue os, siue spina, & infixa manent, spongiâ hydroleo infusam, aut carnem mollem incisam, quantū glutiri potest ligabis cum lino, & coges ut glutiat, & cum glutierit extrahes de subito linum in quo ligata est: Solet enim infigere se, & sic extrahi. Oportet autem & panem mollem interius ablatū dare ad glutendum, aut ficus siccas ad masticandum ut glutiantur.

AD DIAMORON CONFICIENDVM
simplicem ad oris uitia.

Diamoron simplicē ac de mororū succo heminis v, & ipse succus ante coquendus est ad clios spissitudinē, & sic addes mellis heminā unam, & coques donec ad mellis spissitudinē fiat. Cum autē opus fuerit admiscebis in initio, quemadmodū dictum est, ea quæ reprimāt. In statu autē, ea quæ digerāt & mitigant. In declinatione uero inflātionis, quæ digerēdo extrahāt. Hoc ipso autem modo & de succo uiridium nucum corticum facies ad oris medicamen, & de sapa, & de malogranatis, & alijs quæ austera sunt. Eis uero quæ habent pinguem succū, mel minus mittes. Si autē aquosior fuerit, ante decoques. De piris autē aut malis succos, adhuc autē & cæterorū pomorū æquales cum melle facies. Stipticis autē nimīū existentibus, qualia sunt corna, interdū quidē dupliciter, interdū autē & tripliciter mittendum est, qui nō ferunt medicaminis qualitatē. Si autē mediocris fuerit inflātio in tonsillis, aut in uua, aut in alio aliquo loco, prædicti succi & ros marinus, quod rhomen dicūt Græci, aut libanotitū uocant. Ad maiores autē inflātionem, malogranati austeris succus oportet, aut mala cydonia, aut utrūq; secundū prædictā rationem admiscebis mel, & fiet mediocris. Optimus autē & fortissimus fiet, si tota tundas malogranata, & coquas in sapa. Oportet autē non solū ad reprimendū fiat medicamen, sed & dia-phoriticū est, & forte esse uideretur, si in prædictis dum coquantur addas pulegi-um, aut hyslopum, aut origanū, aut thymum, aut calamētum. Colatū enim uti-le medicamen est.

AD EOS QUI IN ASPERA ARTERIA
quæ dicitur gargala, ulcus habuerint,

Qui in aspera arteria ulcus habuerit, intrinsecus tunicæ gargalæ curant si extrinsecus aliqd desiccatiuū adhibeant medicamen, & supinus iaceat in lecto. Dabitur aliquod liquidū medicamen, quod ad ulcera oris proficere potest, & in ore tentet dum supinus iacuerit, & exinde fluens in gargalā descēdat, & sanentur ulcera.

AD UOCEN ABSCISSAM.

Succos brassicæ cum melle coques, & dabis ut electariū. Item aliud quod ad tussim facit: Lini semen contritū & cretū, & uuam passam cretā sine semine, nucleos pineos frigos, auellanas purgatas æquali pondere teres, & mel non coctū admiscebis, & dabis exinde cochleariū unum. Item ad uocē sub lingua tenendā. Arteriaca ad uocē raucam, liquiricia 2 VIII, smyrni 2 XXIII, terebinthina 2 XXVI, tracacanto 2 XXXVIII; unamquāq; siccā teres singillatim & cernes. Resinā uero in pilam mittes & tundes, & supasperges pulueres, & mixtas colliges, & fingens collyria ad fabæ magnitudinē Aegyptiæ, & siccabis in umbra, & cū opus fuerit dabis unū aut duos sub lingua tenendos, & dum resoluentur liquores glutiri facies. Oportet autem hoc medicamen ut citius contundatur, quia dum contunditur, cito siccat.

AD

C **T**ussis est uitium humoris qui descēdit de capite per palatum intra arteriā, quam nos asperā arteriam appellamus, & rustici gargalam uocant, & mouet tussim, sicut in pletoricis, aut in peripleumonicis. Fit autem & si fauces fuerint exasperatæ, uel arteria trachea tussis initiū, aut si in ea aliquid cibi uel potus fuerit ingressum, mouet tussim. Sed & distemperatā frigida facit tussim, simul & organica per quam spiramus. Tussiunt autē mediocriter, qui ex distemperatā tussiunt, & nihil proiciūt, & sic proiciūt absq; uolentia ut nō reprimant, & sic cōtinent spiritū, sed etiā stare faciunt tussim cum spiritu intra se diutius si tenuerit. Nā & calefacta quæ infrigidata sunt loca amputant tussim. Signū autē taliter tussientibus est respiratio subito nimia, irritante scilicet frigore extenso. Nam mitius respirāt in domo manentes calida, & aut parue, aut certe nullo modo tussiunt. In gargalio uero existente tussi, sic cognoscitur: quia manifeste de capite descēdit reuma in arteriā, & ad pulmones peruenit, non satis expuunt, & qd' expuūt tenue est. Oportet autē cognoscere qd' expuūt, ab hijs q' spissum & glutinosum expuūt. Sanamus autē eos q' ex tenui reumate tussiūt, quæ exaspata sunt mitigādo uel impinguādo, diacodion dabis, aut aliq' anodinū antidotū. Quibus autē ex pinguis & glutinosis humoribus tusses generant, quæ extenuāt & incidūt dāda sunt medicamēta: Qualia sunt, centaureæ maioris radices. Difficilius anhelātibus, & ad inueteratas tusses expediēs est gitter. Catarrhos sanant calidū in linteo ligatū, & naribus appositū, ut odore. Ex thorace uero tussim, & catarrhū, & coryzā, & branchū curat decoctio hysopi, & ireus uel pinus, iuuat frequēter data. Electariū uero facies, pinum pingue tolles, maxime quādo, ppria resina circūuoluta est, coques in aqua cū prassio recēte, & sic postea aquæ ipsius decoctioni addes mediocriter mel, & coques iterū donec ad mellis spissitudinē reuertat, & uteris ad eos q' de thorace & pulmonibus tussiunt. Et si pinus non adsit, de solo prassio coques aquā, & cū melle electariū facies, & iuuabis. Itē ad tussim Diacalamētis, Aniso ∞ III, fœniculi semine ∞ III, calamētis ∞ I, cymini ∞ II, pipere ∞ I, & 6, gingibere ∞ I, ruta uiridi ∞ I, nitro ∞ I, melle qd' sufficiat. Dabis cochleariū I, aut II. Item aliud: Diabutyri, De melle ∞ III, butyro recente ∞ III, cymino 2 IIII, addes melli despumato butyrum, & iterū coques, & sic cyminū addes. Itē antidotū Philoxenis autoris ad tussim. Facit em̄ ad tusses diuturnissimas, & ad omnia quæ de thorace nō facile pijciunt, facit & ad impijcos: purgat em̄ uulnus & cicatrat, & ad sanitatē pducit: facit & ad uiscerū infraxin. De aristolochia longa & rotunda ana 2 XII, gentiana 2 XXI, lauri baccis siccis 2 XIX, rutæ semine, prassio 2 XII, smyrnis trochlitæ 2 XXVIII, melle quod sufficit. Dabis autem ad auellanz magnitudinem cum mulsā, aut cum oxymellito.

AD SANGVINEM REICIENTES.

Mox in primis periculosissima est sanguinis nimia reiectatio, si sit absq; possibilitate euacuatio. Iuari ergo statim qui patiuntur possunt de hijs quæ intra scripta tenent. Tota enim passione medicorū est operatio ad sanādū, si portulaca māduceē. Est enim ad hanc multū opatiua si succus eius bibat, aut balaustion, aut rubimora, & flores roboris, & secunda cortex prini, & membrana quæ sunt in glande interiores. Coquentes ea maxime utantur. Ficus autem ad primum multum operatiua est. Euisi radix, menta, ad recentes est eruptiones, facit & centaurea maior 2 II, data febricitibus cum aqua, sine febribus cum crine. Malo granata, lentisci foliorum succus, samnios, aster, ad omnes

Trachea ar=
teuid.

D

omnes Similiter &
glos potatus solu
ita locuina cum
Ristolochia
Aristolochia
terro quibus sive
relio & iij ges su
ns, & dabis cocē
de succos colabo
dabisum cocē
P. Laurentis e
I corpus form
quæcip sime hui
to mētib. Dabim
no. qui mediocri
untur, in declina
sunt pōtana succo
paululū mel acie
& ireus.
L. Ateris dolo
L. sicca caulis
le, rotulū dolo rem.
AD DO
Simil coques fa
hij & cum succo
reia medicorū rpe
AD N.
I. N. Inflammam
I. esse uenis, cū
rit in mīllis, &
mixto oleo reser
mis locis lasis in p
ti eius extinguitur
reserū corupei dig
papal m. A uiter et
fiamatōes, & mani
stema mīllis po
cia parci in cis, e
fiamatōes, ad s
tota, & uapal m
uosi cū sive tere
na, & uapal cor
ungit mēllis
cum melle, & pōdō
etiam in luto & iapē

A omnes. Similiter & Iemnia sphragis, ad thrombos autē factos de sanguine coagulatus soluit, & maxime si de lepore fuerit. Soluit etiā thrombos de ficu facta lixiuua cum aqua potata, & thymus, aut satureia cum aceto cocta.

AD ASMATICOS.

Aristolochia rotunda cum aqua potata asmaticos iuuat. Centaureæ maioris radices, spondilion fructus & radix, calamentis, hyssopus, ireus, giteroū quæ sub situla sunt, ubi cū aqua stant inueniuntur unum mittes ff in uase testeo & friget super carbones. Albos autē factos teres, & mel coctum superpones, & dabis cochleariū unum ieiuno & post cœnam. Item aliud: Squillæ crudæ succos colabis, & addes mellis alterum tantū, & coques super carbones, & dabis unum cochleariū ante cibum & post cibum.

AD PLEURETICOS.

Pleureticis ex calefacientibus rebus nō soluuntur dolores, euacuas totum corpus: fomentationibus uero uteris absq̄ periculo, & mordicatione, & quæcūq̄ sunt humida, siue aquā dulcē & oleum in uesicā bouis mittes, & sic fomētabis. Dabimus autē ad hanc passionē medicamēta quæ extenuādi habēt uirtutē, qui mediocriter inflāmationes patiunt, & qui fortiter inflāmationes patiuntur, in declinatōe inflāmationis, aut iam pfectius quietis. Mediocres ex hijs sunt prisanæ succus & mulsæ. Fortia autē sunt acaliphis semē, & quādo admisceat paululū mel acribus herbis, quales sunt hyssopus, organū, calamentis, pulegiū, & ireus.

AD LATERIS DOLORES.

Lateris dolores si sine febre sint bdelliū & costū in potione datū sanat, brasiæ caulis ustæ cinis mixtus cū adipe porcino ueteri & appositus ubi dolet, tollit dolorem. Diaphoriticum enim fortiter hoc medicamen.

AD DOLORES DIUTURNOS IN THORACE consistentes sine febre.

Simul coques sænogræcum & pingues dactylos, & cum cocti fuerint colabis, & cum succo ipforum mittes mel abundātius, & coques ad carbones, ut sit mediocriter pinguis, & uteris multo ante cibum.

AD MAMILLARVM PASSIONES.

Inflammatæ māmilla sanant mirabiliter si spathos de palæstra, & si duriores esse uideris, cū oleo ciprino, aut roseo adponas. Quod si lac coagulātū fuerit in māmillis, & inflāmationē fecerit, utilissimū est si ouo integro utamur admixto oleo roseo. Non solū autē hæc ad māmillas inflāmatas, sed in alijs plurimis locis læsis in palæstra sanitas est inflāmatis locis & māmillarū: etenim ignita eius extinguitur uolentia, & qui superfluunt reprimit humores, & qui intus residēt corrupti digerit. Fabæ etiā farina ad māmillas & testiculos optimū est cataplasma. Aufert enim ab hijs locis indignationes, & mediocriter infrigidat inflāmationes, & maxime quādo coagulat lac in māmillis. Noxiū uero agonis apostema māmillas puellarū, phibet crescere, aut ad horā inflāmat & puerorū: testiculis porci incisis, de sanguine ipso illitæ māmilla nō crescunt. Si de lacte turgescunt māmilla, ad spargosās māmillas adhibebis lenticulā coctā in aqua maritima, & cataplasma impones de menta, uel cum alphita & sale fomētabis. Aut crocū cum lacte teres, & in lines, farinā fabæ per se cū alphita cataplasma impones. Aut mala cydonia cocta, & cū melle trita impones. Item aliud: Si de lacte turgescūt māmilla, aut quolibet modo inflantur, columbarum sterco terens cum melle, superaddito modico de cera remissa ut emplastrodis fiat, & inducitum in linteo superpones, & mox subuenies.

C Non dimittet in mamillis lac coagulari, si de cera alba ad milij aut phasio-
li magnitudinem numero X, per singulos dies transglutiat.

AD COLVM CVRATIO.

In coli intestino, seu in alijs intestinis acer & mordicās insidet humor: lædun-
tur igitur sub calidis cibis uel medicamentis, & à cibis abstinentes irritantur
dolores. Cōstituendi sunt ergo, melius temperatis utantur. Oportet ergo in pri-
mis clysterē adhiberi ex mulla, aut ex succo ptisanæ, & cibos euchymos, & qui
non facile corrumpantur accipiant. Fugienda autem sunt quæ extenuant, & ca-
lesfaciunt. Oportet autē & euacuari humores, aut temperari. Neutrū enim hoc
fieri poterit: Fugiendū est & narcoticū medicamen in talibus passionibus cōsti-
tutis, quia non solum qui stuporem sensui faciunt releuant dolorem, sed impin-
guant qui extenuari habebant humores, & in frigidari calida magnifice iuuat:
pinguibus autem existentibus & glutimosis humoribus, doloris causa nullo
modo adhiberi debent narcotica medicamenta, id est, quæ opium recipiūt. Re-
leuari quidem uidentur hoc dato stupefacto sensu, & postea peius patiuntur,
& impinguatū amplius humores difficile absterguntur. Curantur autem tales
passiones neq; nimium calidis: Augmentāt enim dolores subardentes, & fusis
humoribus spiritus uentositatis augmentatur. Sed quæ sine nimio sunt calore,
extenuantia & absq; inflatione sunt. Nam alijs omnibus, & speciebus primis
absq; inflammatione si nullo modo sit febris hoc offerimus, & tiriaca medica-
men fortiter iuuat tales passiones, quibus febres nō accedunt. Quibus sunt, nō
de milio, aut panico ad fomentandū facelli, & in oleo coques extenuandi par-
tem habentia & nō infantia medicamina, & sic colatis admiscebis in oleo ad
pes pullinos, aut anserinos absq; sale & iniicies. Non autē mitigatis ex hijs dolo-
ribus iterum iniicimus, admiscentes oleo ipsi castorei aliquantū & opij, ad ma-
gnitudinem uniuscuiusq; nō plus quàm fabæ in una hemina olei. Oportet autē
in ipso oleo lana floccos infusos ad anum imponere: oportet autem ligari forti-
ter lanam ad anum appositam, ut facilius teneatur. Lycon, id est lupi stercus da-
tum in potione, & maxime quod album est, cum aqua aut uino tenui secundū
consuetudinem, bene iuuat colicos, nō solum in accessione, sed etiam in decli-
natione. Si enim mitigata nō fuerit passio perfectius aut mitius, & diuturna effi-
ciatur, dato stercore, melius & ualentius est si nō terram tangat, sed super cespit-
tem cadat, & exinde colligatur stercus super cespitibus uel herbis inuentū. Sed
& ossa quæ cum ipso stercore inueniunt data in potione, iuuant colicos.

*Stercus lupi-
num.*

AD LUMBRICOS.

Lumbricos igitur rotundos sufficiens est ad occidendum absinthium, abro-
tanum, calamētis, cardamomū, brassicæ semē, menta, lupini puluis ex hijs
in potione, aut cum melle in electario, aut in pusca potatus. Gitter autem non
solū comestus, sed & cataplastatus uenter extrinsecus: perfici quoq; folia, ad
uentrem apposita. Ascaridis autem inuentioni de calamentis succum adhibe-
bis, aut cidria. Latos autem lumbricos occidunt mori radicis cortices. Ptereus,
quam nos filicem dicimus, radicis 2 IIII in mulla acceptæ, & camæleontis ar-
boris radix, oxyphanum cum uino austero datum: Occidit autē eos & costum.
Ego uero ex magistrorū experimento, & nostro longo probato iam tempore,
hoc catartico in hijs semper utor. Scamonia scrupulo I, euphorbio scrupulo I,
& 6, combustarū pennarum puluere scrupulo I. Nitro penso siliquæ unius, in
mulla, aut cum uino dulci dabis bibenda. Salubrius autē continget, si ante alia
uel cætera

*Arteria acrim
quæ abrotati
si lumbricos la
ri bocas, & filia
die & nocte aut
cos: Abrotanum
mum nobolor
Cerna ceruim
alica: Malogra
cardamomo:
ad ascaridas. A
litos lumbricos
III, dabis in hy
Myrta, cardam
n excant, una est
na + VII, came
Nylonella uat
est, ante dabis o
tri + II, polype
A D*

*R Orem &
R aut filicem
Alpita dabis bib
C Oques galli
C Oques & ad f
om, unius auter
ficus, facit opposit
corate + VIII, ex
Spirico, & tritas
A D*

*O Walluie
res, & supe
aqua, & rodinur
ficus + IIII, ouo
oleo uoleo cecotæ*

*Cretam cimoliam
A D*

*I Nm aut uere
ris datura Iim
ua lacos mibis*

*H Hamonida
Ha aut sem
fous. Reprimat*

A uel cetera acrimonia edat. Inijcias autem ad lumbricos molestantes aquā, ubi coquat abrotanū cum melle & nitro & oleo. Item alterius autoris emplastrū ad lumbricos latos & rotūdos, & ascaridas, & serpētes in uentre: Lupinos, lauri baccas, & fel taurinum supermittes, & pones ad umbilicum, & fasciabis una die & nocte, aut certe duabus aut tribus. Item alterius autoris ad latos lumbricos: Abrotanum, cornu ceruini rasuram, coconidij, & sisami ana 2 I, cardamomum triobolon dabis cū hydromellito bibere. Item ad lumbricos electariū. Cornu ceruinum urens facies cum melle electarium, dabis ut accipiat. Item aliud: Malo granata acida, & radicis cortice mediana, ana 2 IIII, piperis 2 IIII, cardamomo 2 VI, prassio 2 II, dabis postea cum aliquo cibo comedere. Itē ad ascaridas. Axungiam ueterem intra anum mittes. Item aliud electariū: ad latos lumbricos: Gummi arabico 2 I, pterea 2 III, cardamomo 2 I, nitro 2 III, dabis in hydromelle aut cizico. Item ad serpētes in uentre & lumbricos. Myrrha, cardamomo 2 IIII, nitro 2 I, scamonia tres obolos, aqua ff I, ut totū exeant, una est datio. Item ad latos lumbricos: Antidotū diaptereōn, pterea 2 VIII, scamonia, gitter, cardamomo, sale, nitro, ana 2 II, dabis bibere in hydromelle aut cizico. Item aliud: Pterea 2 IIII, dabis similiter sicut dictū est, ante dabis omnino acres res manducare, Ad des autem cardamomi 2 II, nitri 2 II, polypodij 2 IIII.

AD EOS QUI MULTVM VOMVNT,
& non continent cibos.

B Rorem & cuminum teres, & dabis 2 I in oxymelle cyathis duobus bibere, aut foliorū uitis, aut palmitū tenerarum succo calicē unū colabis, & cum alphita dabis bibere. AD ANI PASSIONES.

COques gallam rubeam & teres, & cataplasma in ani inflammatione appones, & ad foras exiens intestinum, si fortius opus fuerit fieri adiutorium, in uino: Si autem leuius, cum aqua coques. Succus autē scinus, id est lentiscinus, facit appositus & ad ani, & ad matricis prouinam. Item aliud: Pini cortice 2 VIII, cyparissi pilis siccis 2 II, molipdinis 2 II, ante lauabis in uino stiptico, & tritas super sparges.

AD IGNITAS INFLAMMATIONES
cum dolore ani.

Ovi assi uitellum teres cum uino albo, & de oleo roseo cerotum supermittes, & superlines. Item aliud: Panem mundum tritum & coctum in aqua, & rodinum oleum superpones cum ouī uitello asso. Item aliud: Rosi siccis 2 IIII, ouorum in igne coctorum uitella duo cum uino albo teres, & de oleo roseo cerotum supermittes, & uteris.

AD ANI PRVRITVM.

Cretam cimoliam teres, & supermittes cerotum de oleo myrtite, & utere.

AD RAGADAS IN ANO VEL IN
ueretro.

INano aut ueretro scissuris membri factis quas Græci ragadas uocant, cineris de rasura linteī facti & uisti, & amilixuales partes teres, & foliorum oliuæ succos miscebis & lines.

AD HAEMORRHOIDAS.

HAemorrhoidas multū effudentes sanguinē reprimat aloēs superasperfa, aut ferri squama, aut plumbi uisti puluis ex aceti aut uini decoctione fatus. Reprimat autē hæmorrhoidas myrta, quæ cōmiscet oleo amaracino aut

V irino

Cirino illitas. Reprimunt autem confestim de acacia rubea 2 IIII, tracacanto 2 III, singillatim teres & miscebis cum aqua, & induces in linteo, & impones. Item aliud. Tollit enim hemorrhoidas mirabiliter, cocnio sicco 2 II, iusquiami succo 2 IIII, stipteria sciftis 2 II, calcanto 2 II, sinopide, psimithio, ana 2 I, cerotum roseum supfundes. Si autem interiores fuerint hemorrhoidae, ex medicamine interius lines: faciunt autem & ad hoc mirabiliter sandaracae, & arsenicum, & sciftis, ana 2 VIII: Superlines, & praeparatus ponitur donec moriatur, & cadit in media hora desiccatus, & ab ipso base dissoluitur, in lines autem in circuitu. Resoluit autem ista stacte, & lixiuuium in circuitu lines ceroto, & hoc facies ad solem, aut ad ignem.

AD MATRICIS ET VERETRI VLCERA.

In ueretro ulcera, nel in matrice, aut in ano sine inflammatione consistentia, desiccatiuis opus habent nimis medicamentis: Qualia sunt de cartha usta, & anetho usto, & de sicca cucurbita usta. Ad sicca autem, & quae recetia sunt ulcera, & aloes medicamen bonum est. Ad haec omnia autem eorum adynon est ad sicca ulcera, & in nullo minus operatiuis est pompholix. Si autem humectius fuerit ulcus, piceae cortex per se ipsam, sed & lithus haematites. Si autem profundum fuerit ulcus, praedictis manna admiscetur: facit autem ad ueretri ulcera panchristi ygron. Si autem in matrice aut uesica ulcus fuerit, hoc ipso opus habent medicamento. Nam & ferramenta opus sunt intus, effectus est & quae resolunt medicamenta, & utiliora sunt siccoribus, qualia sunt crocus & pompholix, & aloes mixta oleo roseo, aut plantaginis, aut alicuius alterius succus.

AD TESTICVLORVM ET SCROTON PASSIONES.

D Ad scroton & testiculorum dolores, butyro, resina terebinthina, & qualif pondere mixtis uteris, aut lini feminis farina cum aqua cocta. Cui admiscebis smyrnae decimam partem, & resinae similiter, & cataplasma impones.

AD TVMENS VERETRV M.

Vitis folia numero XXX, psimithio 2 V, libano 2 I, teres & cataplasma impones. Uteris uero & fomentatione de aqua maritima frigida, & mitigabitur si ueretrum sursum ad uentrem suspendas.

AD VLCERA SI EX SVDORE IN testiculis fiant.

Quod si de sudore ulcera in scroto fiant, gallas tritas, aut stipteria superasperges. **SI IN VERETRO NAScantur tymi.**

Ex eo cadio melaterio superpones, aut piri semetes superpones tritas, aut fardinarum capita trita superpones, aut hirci fel superpones.

AD RAGADAS, ID EST FISSVRAS in ueretro.

Ragadas in ueretro iuuat resina frixa cum oleo roseo trita, donec mellis crassitudo sit, admixto oui uitello cocto. Item aliud: Hederæ folia sicca & usta terens cum oleo in mortario plumbeo, ex hoc illita scissura sanabitur.

AD TESTICVLORVM INFLAMMATIONES.

Vam passam exossatam cum cymino teres & impones, aut ordeï farinam coques in mulla & suppones, aut cyminum cum butyro aut resina & qualif pondere remissa impones. Ad testiculorum uero ruborem terra cymolia cum aqua ante inlines, & dimittes siccarı, ante fomentatas aqua calida, aut resinam siccam

A siccam teres, & smyrnion paruo teres, & cataplasma impones. Si autē discortica
ti fuerint testiculi, cinis de sarmentis cum nitro & aqua admixtus sanat catapla
smate.

A D P R I A P I S M V M .

Priapismus est augmentatio ueretri, permanēs in longitudine & latitudi
ne circūdatus sine aliqua cōmotione libidinis. Inflat autem uentositate
spiritus, scilicet de quo inflatur ueretrū. Generatur ex humorū glutinosorū &
pinguium submediocri calore. Prouidendū est ergo ut non possit calefieri ue
retrum, sed ut infrigidetur leuiter cum oleo roseo, & aqua factō ceroto cōtuso,
& de oleo camimolo ueretro, & lumbis superpones. Dieta autē & medicamen
ta adhibenda sunt extenuantia uirtutē absq; calefacientia manifesta. Adhiben
da sunt autē quæ naturæ sunt congrua, experimēto inuenta, & herbā nympeā
bibat & agni sēmen, & rutam uiridem cum pane mixtam comedat. Hoc ergo
initio nō dabis, calefacit enim multū. Sed postq; usus extenuantibus euacuat
ōnibus fueris p uomitū, & hoc oportet fieri; Etenim uētris reuma natū proximū
est ueretro.

Q V A E S I N T Q V A E V E N E R E O S
actus excitent ad libidinem.

A Caliphis semen & bulbi, rapæ semē, dauci radices, & mediocriter semen
eius, menta & costum incitat cum uino & melle datum. Satyrion, cruca,
cicer, faba, polypodiū, nucleus pineus, ornimi semē, anisus, asari radix cocta &
comesta, & scincus qui & crocodilus quæ ei circa renes sunt, si bibātur, fortiter
irritant libidinē. Sed & oua perdicis excitant. Porri uero semē in uino puro po
tum. Vulpis autē testiculis siccatis, & pulueris inde facti unum cochlear in po
tione cum uino datum, sine latione absq; siti tensionem ueretri facit.

B Q V A E S I N T Q V A E P R O H I B E A N T
libidinis impetum.

Agni semen frixum & nō frixū, & folia eius, & flores: quia libidinē extin
guūt prohibita sunt, & non solū comestū, sed & in potione datū, siue etiā
substratū in lecto. Ruta uero similiter prohibet, & lenticulæ decoctio potata mi
rigat tensionē ueretri, & porcacla comesta, & lactucæ semen potatum.

A D E O S Q V I B V S S E M E N F L V I T,
aut per somnum patiuntur.

Lactucæ semē potū prohibet semen, unde & hijs quibus in somnis cōtin
git datur hoc, & canapos syluestris semē datur, & si frequēter fuerit pota
tum, desiccatur generandi facultatē. Plumbi lamina lumbis supposita seminis la
psum retinet. Nympeæ uero radix & semē prohibet semē uel fluxum seminis,
uel hijs quibus per somnū molestat exuberās plus quā oportet, cum nigro ui
no & austero potatum amputat anethi semen.

A D E O S Q V I V R I N A M N O N C O N T I N E N T .

Vescicam capræ aut ouis ustam bibat in pulca, ad uesperū uero sitiens se
collocet. Facit autē & aquilæ cerebrū ad magnitudinē ciceris cum adipe
anterino æquali mensura & gummi tantundē contritū, si totū glutiat facta ca
tapotia aut mixta alphita comestum. Item leporis testones miscebis cū uino
odorato, & dabis bibere anteq; dormitū uadat, & liberabis. Herbā quoq; cala
mētis, & smyrnā, & mentā dabis bibere anteq; dormitū uadat: lines uero uere
trum cymolia cum succo uitraginis.

A D M A T R I C I S P A S S I O N E S , I D E S T
suffocationes.

AD suffocationē matricis iuuat potata de agarico ʒ i, in allio ʒ iiii, cum
uino. Plantaginis semen aut succus cum uino. Onex, id est ungula de
V 2 cochlea

Cochlea potata: acetum squilliticum sorbeat. Odorationes autem uel suffocationes excitant asphaltum, castoreum, galbanum, pix liquida, lucernæ stuppa, aut licinius extinctus, capillus uftus, ruta syluestris, silphium, allium. Suffumigatio autē fit ad hęc gagate lapide, onyche quæ est in purpura, asphalto, castoreo, galbano, silphio, cornu ceruino. Apponitur autem ad ueretrum ruta cum melle trita & in lana suscepta.

AD MENSTRUA PROVOCANDA.

EDucere si uolueris menstrua ante dies tres aut quatuor uenam incidēs in talo, aut in tibijs gersis dabis, aut de ambobus talis uenas incidēs, ita ut post unū diem de alio tollas talo, & iterum post hęc tenues dabis cibos, nunc & ante v, aut vi dies curationis incipies. Post suffraginis autem euacuationem, aut tali, dabis castoreū cum pulegio, aut cum calamente bibere. Euaquat enim fortiter. Educit autē menstrua bene pulegiū & calamentis, id est mentastrū cocta in mulla & potata, & sicca quidē trita & tenuis puluis in mulla datus. Calamentis autem fortiter operatiua est. Harum autē potionū tempus est utile post balneū in sabanis. Sic enim data potio multo plus operatiua est. Diptamnus & herba sabina similiter datæ. Utiliter autē ad hęc datur & pigra quod aloē recipit 2 c, & de alijs speciebus ana 2 vi. Deducit mēstrua & ampilon prasson, quādo ex frigidis & pinguibus continēt humoribus. Cicer uero & lupinorū decoctio cum myrrha & melle admixta appositio. Suffumigatio autē & de capparibus radicis corticibus & cassia. Quādo autē ex plenitudine simul & pingui superfluitate constricta excludunt menstrua, centaureæ maioris & minoris radicū succus apponitur, & maratrū, & gitter. Quando autē glutinosi & pingues humores constringunt, & prohibēt menstrua, petroselinū, porrū, apium, allia, smyrnion, storax potata & apposita, raphani comesti, adiantus, amomū. Incatismata autem educūt mēstrua aqua ubi decoquunt sambuci folia, artemisia, diptamnus, laurus, coniza. Cataplasma autē ad secundas & menstrua educēda de artemesia adhibitū in hypocōdria, fortius autē educit, ita ut pecus educat, lolij farina cum porri succo mixta & imposita, & cyclamini succus cū melaterio & lolij farina. Medullā ceruinā, galbanum, amoniacū, & oleum æquali pondere teres, & uteris. Opopanaci obolo uno collyriū faciens superpones: hoc enim sine periculo est experimētatū. Educit autē mensibus tribus aut quatuor hęc. Bulliat autē herba sabina, & uiuum pecus corrumpet, sed & mortuū extrahet. Et centaureæ maioris radicū succus idem operat, & calamentis succus potatus & appositus. Smyrna & cidria apposita, & spsis si in cōmixtione linas ueretrū, non concipit. Hoc medicamine ut entibus nihil secundo uti opus est lupinorū decoctione cū myrra & melle apposita, & ex lupinorū farina cataplasmata. Cui addes centaureæ minoris succū & appositus eijcit: cyclamini succus illitus sub uētrali: Etenim est corruptio fortissima in pefso cū melle appositus. Elateriū autē appositū quæ cōcepta sunt corrumpit. Castoreū autē cum pulegio, aut calamētī experimētatū est ad educendū pecus, uel secundas obligatas brassicæ succus cū lolij farina appositus.

AD FLUXVM SANGVINIS
mulierum.

Non propria passio est aut similis matricis, quæ uocat fluxus sanguinis, sed ex omni corpore ista euacuatione. Contingit autē hoc hijs quibus molles sunt carnes, & phlegmatica est natura quam plurime. Fluit autē interdū quidem rubrū, quod est sanguinis liquor. Interdū autē albū, quod fit à phlegmate. Hoc non autē à phlegmate est. Sed rubeus si sit, ex cholericō humore augmētatus & aquosus, interdū ex rubeis fit cholericus, & sapius sufficit ad sanitatē ex toto corpore

A pore facta purgatio de super augmentato humore. Contemplatio aliqua est totius curationis ad desiccandū, sine nimia aliqua calefactione totius corporis, & circa matricis loca, si utatur ex interuallo ex hijs quæ stiptica sunt. Purgari ergo totum corpus cōuenit per uentrē, & urinas, ut digerat. Rarefaciendum est totū corpus fricando superficiem, & ungerē utilius ea quæ expediunt. Faciunt autē ad sanguinis foeminarū fluxum, porcacla si edatur, aut succus eius potatus, rubi semen, & flores eius, & de roboris uel castaneæ pomis, secūda quæ adhæret glandibus cortex. Similiter quæ fiunt inter utruq; mediæ, maxime coques eas, & sic uteris, facit autem & ilicis. Operatiua autē amplius est hipporis, & maxime quibus rubor fluit sanguinis, iuuat potatus cum aqua aut uino, schini semē frictum potatum cum uino: Rubra uero prohibet mensirua, gefasteras, aut lemnia sphaigidis. Schinon, id est, lentisci radicis decoctionem cum cornu ceruino usto cum pulca dabis. Fimus caprinus cum libano appositus reprimat: Oportet autem inuolui in lanis hæc & apponi. Licion cum lacte apponere oportet. Gallæ quæ intrinsecus sunt cum libano & aqua similiter, & sunt hæc incatismata & epiritmata super uentrale imponenda. Quæ sunt stiptica incatismata fiunt ex decoctione plantaginis, & polygonis, & sidia, & rosis, & rubo, & hijs similibus.

AD MATRICIS INFLAMMATIONES
& dolores.

Incatismata ex decoctione facta iuuant ubi decoquantur artemisia utraq;, laurus, ireus, cassia, centaureæ maioris radices, uiolæ flores sicci, maxime in diurnis, malua, mellilotum, lilij flores, ficus sicca cum foenogracæ, aut ptisanæ cum foenogracæ & lini semine. Suffumigationes autē expediuntur agni semine, cassia, bdellio, ladano, smyrni. Apponuntur etiā hybisci radices coctæ in mulla & malaxatæ cum adipe porcino, & terebinthina, & foenogracæ succo, & cum adipe porcino, & butyro recente. Liliij radices assæ cum oleo roseo, & flores eius cū ceroto, & medulla, & axungia, & hyssopo cum butyro & mellicrato.

AD VLCERA MATRICIS ET MORDICATIONES.

Ad ulcera matricis expedit amurca circumlita, & cocta cum ceroto, aut licium similiter cum succo acaciæ. Mordicationes autē, quas Græci odaximos uocant, quod nos pruritū uel mordicationem appellamus, mitigat porcaclæ succus inquitatizatus. Iuuat lini feminis coctus succus in mulla; foenogracæ similiter succus. Tracacantum autem cum aqua adhibitum.

AD PRAERVINAM IN MATRICE.

Matricis præruinā reprimat acaciæ succus, aut rubi succus, aut lentisci, aut malogranati rubei succus illitus. Violæ uero folia cataplasmate imposita aristolochiæ in pello cū aliquibus stipticis succus, sed & decoctio ex eis facta incatismate, & fomentationes, gallæ, aut sidia, id est, malogranati, aut lentisci decoctione uteris.

AD CONCEPTIONEM.

Iuuat autē ad concipiendū pastinacæ semen potatū, & radix data ad manducandum, & appositū cum medulla ante cōmixtionem leporis coagulum, cū butyro. Vulpis fimus cū oleo roseo in pello appositus, & sublinitus ut sic commisceatur. Artemisiam appones tritā & concipiet. De adipe anserino & terebinthina circūlines per duos dies, tertio die cōmiscant, & concipiet puerū. Herba mercurialis semen, aut succus pro pello ad puerū concipiendū semine post cōmixtionē mox appositū, puerū concipiet apparatū. Puellam aut foeminā mercurialis herba concipi facit, sic traditum est ab antiquis quia concipit. Continentur autem conceptio, appositus, & si in terra summa lapis inuentus fuerit, qui iaspis

V 3 dicitur,

C dicitur, & appensus, & malæ syluestris radix similiter facit. Seruat autem conceptionem syderitis herba appensa, & infantem non permittit abortiri.

AD PARTVM IVVANDVM.

Lapidem iaspidem coxis appende, & mox pariet: cyclamini radix sicca similiter facit. Adiantus tritus, & cum uino & oleo potatus iuuat, & sternutum factum in naribus, & diptamnus cum uino, aut aqua potatus, aut bulbus amarus cum sapa, aut scrophinum lac potatum in mulsâ. Pulegij autem fasciculos in aqua mitti facies, & superfedeat mulier.

VT NON CONCIPIAT MULIER.

Filicis radices si dederis cum uino bibere, aut cum sapa non concipiet femina. Similiter faciunt flores salicis, & brassicæ folia, & flores cum uino post conceptionem appositi: Apponunt autem ut non concipiat ante cõmixtionem, mentam teres & uertrum de succo eius inlines. Brassicæ flores tritos in pissio post commixtionem appone, & non permittent condensari pellicino semen, ante cõmixtionem si se subleuet dicatur.

AD VENTRIS RVGAS ET MAMMILLARVM.

Cochleas maritimas diuturnas uistas teres cum ouï albumine, aut lacte asinino, & unges. Item aliud: Speculare tundes & cernes cum aceto & in balneum eunti cui inlines, antea lines per dies uiginti & curabis. Ut autem uenter & hypocondria non faciant rugas, cymolia & mannis æquali penso cum albumine ouï inlines cum ceroto cyprino.

AD COXARVM INFLATIONES.

D Panis interiora & melanteria consperge, & superpone, & cū aqua ponatur.

AD VMBILICOS PROMINENTES.

Gallam uistam teres cum aqua, & cataplasmate superpones. Item aliud ad umbilicū prominentem: Imponendum est super umbilicū id quod ex hijs cõstat, cicutæ & mannæ ana ʒ i, cerofalotæ ʒ vi, plumbiloti ʒ viii, oua duo, quibus herbæ soldanæ succus adijcitur. Hoc etiã diutius impositū esse oportet. Sed antea hijs uenter per clysterē euacuandus est, & medicamine posito cõquiescere hominē oportet, cibo modico utat, & uitanda sunt oīa quæ inflant.

AD PODAGRICOS, ET ARTETICOS, & ISCHIADICOS.

Ad podagricos, & ad omnes reumaticas passiones per omnia imbecillia existentia loca oportet fieri quæ suscipiunt reuma. Quæ autem superfluitas si nō sit corporis, nullo modo nocet ubi nulla est superfluitas, propter quod oportet natiuitatem, quæ in illis offeruntur locis considerari: Quod si nullo modo superfluit humor, neq; passio consistere potest. De qua re prohibendum est, quod superministratur de toto corpore, & exercitatio sit mediocriter, & cibi digestionibus apti, fugientes ociositatem, insuper & facietatem, augmentationem medullarū & inrationabiles uini potiones, & maxime ante cibos: Lædit enim neruos uinosa nimis potio ministrata, quemadmodum & actio Veneris impertuna, quia in podagricis natiuitatibus mediocriter conuenit luxuriæ usus. In antiquo uero tempore paucos omnino à podagra tactos, abstinentes ab hijs fuisse curatos cognouimus. Quibus etiã oportet euacuari augmentatos humores, & si plethorici sunt, id est, abundantes sanguine, euacuabis primū, & sic localia impones adiutoria hæc, quibus reprimi pedum & manuū reuma possit: In coxæ autem articulis nodo reumatizante, cauendum est quod reprimat medicamen. In profundum enim descendens humor comminatur insanabilem fieri passionem,

A nem, faciliusq̄ intus nocet superfluitas facta, si nō potest digestionem accipere. Mitigatiuis ergo sunt ab initio adiutorijs releuandi hij qui ischiam patiuntur. Quādo ergo ex plenitudine sanguinis sola causa fiunt dolores in coxa, uena est incidenda in talo, aut in suffragine, uel planta. Sufficit hoc ad cito sanandā ischiam: Nam si quis ante euacuationē totius corporis acribus utatur medicaminibus, plenitudine constricta, insanibilis fit passio impinguata, & quodammodo concocta materia. In qua re per culpam tali facta constipatione uentosa in coxa ipsius loco figendæ sunt maiores, & purgatio per clysterem est faciēda de colloquintidis, & hīs similibus. Cognoscendī autē sunt hij qui caste uiuunt, & continent se in dietis, & nimīū sunt remorantes in potionibus uini, podagricas passiones possunt quidem habere passim, sed facile releuantur à passione. Euacuandus in primo uere per phlebotomum, aut catarticum, frequentius tamen catartico bis in anno: Nam hij qui nimis sunt uinolenti uel comeftores, nihil ab hīs euacuationibus iuuantur, quia mox iterum replentur humoribus congregatis, incontinenter dieta utentes, de qua re generantur circa articulos pori: & si in antiquam qualitatem uenire articularū non potest sanitatis curatio, uulpes uiuas, aut mortuas coquunt in oleo, aliqui autē hienas, & faciunt diaphoreticū oleum, & sic in tinam mittunt, & ibi deponūt arteticum totū ibidem corpus cooperientes, & diutius ibidem residentes, magnifice iuuati sunt euacuantes omnem morbum facientem ægritudinem. Materia quampeffimā dietæ si iterum eos repleuerit, fabæ farina in aqua cocta cataplasmas. Cui addes coctos adipēs porcinos, & bene faciet ad inflammationes, uiolæ herbæ albæ radices cum aceto, induratos articulos, & inflammationes sanant diurnas, & poros habentibus decoctioni carnis porcinae infundes caseum uetustum, & in mortario teres, & cōmixtum bene super articulos impositum poros soluet & digeret, & currens reuma absq̄ incisione, & sine molestia desiccabit ipsa loca per singulos dies & poros. Platani folia uiridia trita, & cataplasmate imposita in genibus, inflammationes tollunt podagricis & arteticis. Anodina sunt autem sine dolore reddentia epithimata, quæ in accessionibus utenda sunt. Opio myconio & croco ana ʒ iiii, teres cum lacte uaccino, aut caprino, & interiora panis admiscebis & teres fortiter, ut æqualis & mollis sit permixtus, & admixto oleo roseo uteris cataplasmate, & extrinsecus custodia causa betæ, aut lactucæ folia superpones. Est autem quando opium & crocum cum lactucis tritum cum ceroto oleo roseo mixto in linteo inductum superpones.

AD ISCHIAE DOLORES.

I Schiadicis autē de farina lupinorū cataplasma impones cum aceto, aut oxymelle, aut pusca coquens. Calamentis autē trita & cataplasmate imposita, quamfortissimū fit adiutorium. Capparis radices cortices coxa dolores iuuant extrinsecus appositæ, cū hīs quæ ad hæc expedire possunt admixtæ. Intrinsicus autē iniiciendus est garum ex insalitis piscibus, ut molestantes humores extrahat, & de intestinis euacuet. Maxime autē hoc facit de insalitis piscibus silurus, & de sardinis factū garum. Talpheū uero semen per clysterem ministratū iuuat, sanguineū euacuans humorē. Similiter autē & centaurea tenuis decocta facit.

DE QVIBVS MEDICO SVGGERITVR,
solicite tractandā sunt.

H Acc omnia in tantum quæ diximus sanari possint, secundum medicinarationem non ignoro. Oportet igitur & de ceteris sollicitudinem præbere, & quæ significantur medico, quæ contingunt & antequam fiant, magnas & insanibiles

- C** insanabiles passiones futuras præuideat, quod ante delongius manifestantur. Sonitus igitur aurium, & inter se diuersi motus turbantes, & spasmi per aliqua membra facti, & si labium inferius subinde tremat, & sine uoce fiat, & si sit obliuiosus & odorem perdat, & somni profundi contra consuetudinem sint, profundi aut leues sint & phantastici, & in cibo subinde se opprimi querelentur, & à actu uenereo plus à consuetudine frequentius compellentur, ita ut non semel, aut bis, sed maior eis motus contingat, hijs hoc patientibus, apoplexiam aliquã fieri necesse esse significat, & epilepsiam, aut apoplexiam, aut melancholiam, aut maniam. Oportet ergo scire medicum, ut cum rogatus fuerit, quam celerime succurrat: Forsitan enim necesse est phlebotomari, aut catarticum dari, aut utrunq; fieri, aut alia quædam expedire. Oportet ut prohibeantur nascensia mala: nam & hypocistis præcedunt signa, & ante oculos apparent caliginosa quædam uolare, qualia sunt cynicellæ, aut muscæ, uel capilli, & hijs similia cum capitis dolore. Hæc ergo omnia scire oportet medicum, & quæ oportet adhibere catartica, & cibos competentes, uel quæ aliter iuuare possunt. Labores autem spontanei, aut somnia profunda, aut phantastica, aut uigilia extra consuetudinem, & sudores post somnum, & sitis contra consuetudinem, & ciborum fastidium cum febricula. Omnia hæc scire oportet medicum, ut facere sciat, quæ ad hæc cõueniunt, & quæ circa thoracem contingunt. Si non suggerantur medico, ad hæc signa pericula eueniunt hæmoptoicæ passionis & impijci. Nigra autem urina nephrotica est, & interdum passio profequitur, & magis si hæc senibus contingat. Sed medici est discere, atq; inuenienda custodia, quæ per urinas purget. **D** Renes debent exercere caballicationes, & uectationes non multum existentes. Oportet autem neq; in doloribus, quando in articulis fiunt pedum negligenter habere. Si enim semel cessauerit, & neglectum fuerit, reuertitur iterum: utique frequenter molestans, & maius malum mouens, insanabile efficitur. In initio autem melius est curationem adhibere, ut sanitatis remedium consequatur facilius: Frequenter enim factas indigestiones, & carrias ex ipsa indigestione generatas, uel habere debet suspectas & in pneumatosis. Indicanda sunt enim medico, & non sunt tacenda, quia sunt pessima quæ sunt inflationis, quas Græci phylodes appellant passiones, id est, hypocondrica fit passio quæ fit cum timore & tristitia inrationabili accidente menti melancholia uocatur. Multa autem & alia per neglectum inuictum malum antecedunt. Propter quod oportet nullo modo, neq; parua, neq; grandia, quæ contingunt contra consuetudinem tacere.

AD DENTES NE A LACTE LAEDANTVR.

Lac lædit dentes, si frequenter in usu fuerit, & gingiuas similiter. Hoc ergo infusas & molles reddit, & nigros facit dentes, & infusas gingiuas, & cometas. Oportet ergo post comestum lac de uino temperato cum calida os lauari. Melius autem fiet, si & mel mittatur in uino, & sic lauet.

PVLVIS QVI FACIT AD RANVLAM SVB lingua, ad ulcera in ore, & ad dentes, & gingiuas reumatizantes.

Pvmice assõ 2 VIII, nitro usto, sale usto, ficis siccis ustis ana 2 VIII. Omnia æqualiter cum melle miscebis, & uteris.

AD EOS QVI NIMIO SVDORE fatigantur.

Repriuntur sudores supersarsi corpore gessamia, lithargyro, gipso, galla, cisto, myrta, oleo inantino, oleo roseo, oleo melino, oleo lentiscino, oleo myrtitis inuncti. Item illita mannis, & amilo cum uino, & oui albumine.

AD CAR

AD CARDIACOS.

Cardiacos autem iuuat cataplasma in stomacho de rubi folijs cum ceroti modico, aut pane, aut myrtæ folio, aut uitium palmites teneræ, aut folia plantaginis cum pane, aut ceroti modico, aut mala cydonia, aut dactyli, & enemata iuuant adhibita de ptyfanæ succo. Alligentur autem extremæ partes: iuuat & cerotum humidum cum sinapi tritum.

PROGNOSTICVM DE AEGROTIS.

Ad omnes ægrotantes trochiscos facies de camimola herba trita & sicca bis. Quando autem opus habebis terēs cum oleo trochiscum perunges caput & totum corpus, & inuolues pannis, & dabis bibere calidam aquam, & ita expectabis modice. Reuertens enim si inueneris cum sudantem, sanum fieri sperabis: Sin minus, morietur, & andragni succos da ei bibere.

CONTRA SINGVLA VENENA.

De uenenis quando sine discretione scribitur, aut quando dicuntur quæ sequuntur læsiones, scribere quidem curabo. Præstat enim hæc ipsa didactica pessimis occasionibus chirurgiam. Quanta autem communia adiutoria credita sunt quæ mortales accipiunt:

POTIONES QVIBVS BENE

habeant qui uenenum accipiunt.

Oportet eos mox uomere, absq; aliqua dilatione. Ante ergo quàm uomāt bibant hydroleum, & iterum diuersos cibos dabis ad saturitatem, & iterum uomant. Quod si adhuc nec sic euacuantur, aut quod biberint retineatur, tardio rem uel obtusam habent uirtutem. Si autem & uenter incendatur post uomitum, oleum roseum cum aqua dabis bibere, & iterum uomere iubebis. **D**abis autem & tyriacam cum uino potantibus: nam ipsa sola resistit uenenis. Non autem inuenta tyriaca, arceotidæ nouæ & rutæ folia XXI teres & dabis bibere, aut herbam camiptheus cum uino dabis. Somnus autē omnino prohibendus est, fricationes in extremis partibus utendæ sunt utiq; palpationibus. Subducendum uenenū approbatur per mordicationem, & irritandus est & prouocandus usu uenter per clysterem acrem, & unguendus melle abundanter, aut aliquid alio modo subducendis miscebis. Cōmune est ad omne uenenum medicamen hoc, quod recipit galbani mundi ʒ IIII, smyrni ʒ IIII, teres & dabis bibere cum dulci uino. Item Rutæ folia numero XX, nuces duas, salis acinum unū, caricas duas. Hæc si ante acceperit, & postea acceperit uenenū, nullo modo nocebitur: Facit autem & origanū cum gallina simul cocta, & conditū ius bibat.

AD CANIS ET HOMINIS

ac simiæ morsum.

Cinerem cum aceto distemperabis, & cataplasmate impones. Cepas tritas cum melle cataplasmate impones, aut ficus, aut amygdalas amaras teres, & superpones. Qui autem amplius habent herbum, quod Græci orobon dicūt, cum melle quàm pinguiſſimo superpones, aut yrin illyricam tritam cum melle impones. Quæ autem fuerint inflammata ex morsibus lithargyrum teres cum aqua, & lines loca inflammata.

AD CANIS RABIDI MORSVM.

Quos canis rabidus momorderit, gambaros uiuos in olla rudi mittes, & in igne pones, & donec ex eis cinis fiat ardeant, ut facilius terantur. Incendantur uero in cynocaumata signo leonis luna XVIII, & facies medicamen. De gambarorum cinere mittes partes X. Gentiana autem partes V, libano

X partem

C partem unam, & cōmiscens in uinum dabis bibere eis quos canis momorderit rabiosus per singulos dies, usq; ad dies quadraginta cū aquæ cochleari maior i uno. Si autem post paucos dies aliquis transactos postq; momorderit canis cœperit bibere, duo cochlearia dabis. In plaga autem impones medicamen, quod recipit, pice brucia librā unam, aceti acerrimi ꝑ i italicum, opopanacis ꝑ iii. Hoc medicamine si quis utatur sanabitur si à cane rabido fuerit uulneratus.

Ad arthreticos autē & podagricos addo ego medicamini de gambaris superioris facto. Rare quidem petroselino partes octo addidi. Sæpius autem decē, aut duodecim misit, interdum autē amplius, ut per urinas plus deduceret humores. Plus uero iuuat arthreticos, & maxime eos q̄ molles & albas habēt carnes. Das uero mensurā suprascripto mediocrē, interdum cum aqua, interdū cum mulsā.

AD SERPENTIVM MORSVM.

Sicca calamentis ad serpentium percussum cito succurrit, & ex profundo trahit ad se omnem adiectum humorem, & cestrū herba contusa super plagam imposita adiuuat omnium serpentium morsus inlata uenena linteo inducta. In potionibus autem, dabis rutæ agrestis semen, & spolion, & coagulum ceruinū, & leporinū, & betæ radice succos. Hæc cum uino sunt danda: sed & dragonæ herbæ radicibus si aliquis perungat manus suas, & teneat serpētes non eum laedunt. Hæc omnia scribimus, quia experimentata sunt. Ad hæc habemus de serpentibus factam theriacā, & cognoscas manifeste celeriter liberari qui à serpētibus fuerint percussi, & eos qui accipiunt uenenū si utiliter sit confecta cum diligentia multa: Quia plurimi ut uendant faciunt inutilē non exquisitis pigmētis.

D Item antidotum quod facit ad serpentū morsus & scorpionis, & ad canis rabidi morsum, & ad suspirium, ad colum, ad hominis morsum, & similia. Ante autem quàm bibat, lines morsuram, & dabis ei bibere 2 i, si febrerit, in calida aqua, & si sine febre fuerit, cum uino. Recipe autē hæc: piperis 2 viii, apij seminis 2 vi, anisi 2 iii, opij 2 i & ꝑ, castoreo 2 i & ꝑ, mellis non despectu matī ꝑ i, & ꝑ, conficies & uteris. Extrinsecus uero super morsuras uel puncturas serpentū superponenda sunt quæ extrahant uenena. Utilia autem sunt ad hæc folia ficus trita & superposita, & surfures cum acri coctæ aceto: & picula imposita bene facit.

AD EOS QUI DE FUNGIS
malis suffocantur.

Opobalsamo cum lacte muliebri aut aqua, qui à fungis strangulatur, leuigantur, aut oxymel cum nitro bibat, & gallinarū domesticarum stercora cum oxymelle dabis, et raphanos quàm plurimū manducet, aut feces uini uistas & tritas cum aqua dabis bibere.

AD LAC COAGVLATVM ET
caseatum in uentre.

ACetum, aut sapam, aut coagulum quàm plurime cum aqua fontia potū dabis, aut silphiū, & sulphur æquali pondere terēs in pulca dabis bibere.

AD SANGVISVGAS POTATAS.

AD sanguisugas potatas acetū acerrimū potum dabis, aut oxyalum, id est, acetum cum sale. Utere autem & ea quæ uentrem soluant. Simul enim exire solent cum stercore & sanguisugæ. Facit enim succus anagallidæ herbæ potatus. Nos autem allium manducare dedimus, & proiecimur eas, & nihil de prædictis usi sumus.

AD VESPA

AD VESPARVM VEL APIVM MORSVRAS.

Ad uesparū uel apium morsuras malux folia trita superpones, aut sisami folia, aut ipsum sisamum teres, & cataplasmate impones.

AD SCOLOPENDRÆ CVRAM.

Cum sale & aceto acerrimo calidis fomentabis, & facies cataplasma, & superimpones.

AD MVSTELARVM MORSVM.

Alium teres cum sua cortice masticatum & cyminum, & superlines morderit & plagam quæ sunt loca. Si autem post pastum mustela morderit & plagam fecerit, cum sale & aceto calidis foue, & hordeum ustum super sparge super plagam, & circa ipsam plagam loca tumentia inlines.

AD CANIS ET HOMINIS MOR-

sum, & simia.

Cinerem aceto cōmiscens, cataplasmate superpones.

D. ORIBASII SAR-

DIANI IVLIANI CAESARIS

ARCHIATRI MEDICAMI

NVMLIBER.

ELECTARIVM DIASPOLETI.

B

Hoc medicamen non inutile exponam repertum in Aegyptia lousi ciuitate, atq; inde ob hoc Diaspoleti dictum diapeganū. Cymini in aceto per triduum infusi, & iterū siccati & triti subtilissime pulueris \approx I, piperis lōgi, aut albi, uel si hij defuerint nigri \approx I, ruta uiridis folia ante unam diem collecta \approx I \approx semuncia. Quod si uenter fuerit strictus \approx I conficies, & iustere. Stomachum enim excitat, uentositatē mitigat, digestionem accommodat, aluum mollit, phlegma & bilem educit & extenuat: uitia quoq; pectoris, lateris, epatis, splenis, ac renum curat, & mitigat. Interdum enim cum melle facies electarium, & proficiet phlegmaticis. Interdum autem cum succo ptisanæ confice pro melle, & faciet cholericis & melancholicis. Accipitur enim mane & sero cochlearibus singulis.

CONFECTIO OXYMELLIS.

Mellis optimi heminam unam, & aceti in gustu nō satis acuti, nec satis dulcis heminam unam, coques simul donec reuertatur ad mellis crassitudinem, ita ut in gustu mel non uideatur esse crudum. Dabitur autē cum aqua calida temperatū. Melius ergo est, accipientis sensu iudicari mediocritatem ipsius. Temperantia autem eius quamplurimis expediens est: Sed hoc modo oportet eius temperantia fieri, ut aceti sit una pars, & duæ partes mellis despumati sint, & sic coquatur: Aut hoc modo conficitur cum aqua oxymellis: Mellis miscbis duas partes, & unam aceti, & aquæ quartā partem. Hæc uero coques, ut ad tertiam aut quartā reuertantur portionem, & spumam dum coquitur auferes. Fortius autē si uolueris facere oxymellē, æquales partes aceti & mellis miscbis.

CATARTICVM COPTARION.

Simila \approx IIII, nucleis pineis 2 IIII, pipere 2 II, diagridio 2 IIII, melle despumato quod sufficit. Perfecta autē dosis 2 II datur maxime ictericis ad deponendum.

X 2 COPTA

C

COPTARION CATARTICVM.

Simila, scamonia 2 I, nucleis pineis grana XL, pipere grana XX, melle quod sufficit; dosis autem est 2 I.

PASTELIVS CATARTICVS.

Diagridio, euphorbio, ana 2 IIII, pipere folio, ana 2 II, melle libra I. Dosis autem est ʒ I. Item pastellus catarticus: Diagridio 2 IIII, pipere grana XL, nucleis pineis grana XL, melle despumato ʒ VI, facies autem pastellos IIII, aut VI, & dabis unum manducare.

PANIS CATARTICVS.

Scamonia 2 V, salis amoniaci ʒ I & ʒ, sparsi de simila libras II, de salmoria amoniaci salis conficiens sparsum & scamoniam, facies buccellatos numero X. Item panis catarticus: Aniso, sale comuni, pipere, ana 2 IIII, diagridio ʒ I & ʒ, sparsio de simila confecto in uino & melle, hoc est, in uino mulso libras II, facies autem buccellatos XII, & dabis unum in dulci.

Item panis catarticus: Gariophilo I per I, cymino folio, aniso, foeniculi semine, spicanardi, ana I per I, scamonia ʒ II, de simila factio sparsio libras II, conficiens cum sero lactis, & speciebus tritis puluerem earum admiscebis, & facies panes habentes singulas uncias, & dabis exinde unum in dulci: Quod si bene uolueris purgare facies panes XVI, aut XIX, & dabis ut supra.

BUCCELLATI CATARTICI.

D Parsolibras I, scamonia ʒ I, apij semine ʒ I & ʒ, epithymo ʒ I & ʒ, agarico ʒ & ʒ, pipere grana XV, facies autem buccellatos VII, conficiens eos cum uino & melle, aut cum hydromelle, & utere.

Item pastellus catarticus: Flore farinae, nucleis pineis, ana ʒ VI, diagridio 2 IIII, mellis ʒ I.

SALIS CONFECTIO AD choleram deponendam.

Scamonia ʒ I, pipere 2 IIII, sale comuni frixo ʒ I, dabis aut in Souo, aut iure gallinae, aut ubi uolueris dabis sine periculo.

Item Sal catarticus faciens cephalargicis, & hemicranicis, & scotomaticis, & quibus in auribus sit sonus, & oculorum uisionem acutiorem reddit, & haemorrhoidas mouet, & menstrua prouocat, & paralyticos curat, & hydropicos iuuat, & ad epilepticos, & arthreticos, & podagricos, & ad phlegmatis abundantiam facit mirabiliter. Euphorbij, piperis, ana ʒ I, salis amoniaci ʒ II, dabis autem cum mulsa 2 I, & iuuabit ad omnia quae praedicta sunt, & cibum non corrumpet. Item sal catarticum, ad omnes longas passiones quae sunt in meninga cerebri, & ad epilepticos, scotomaticos, cephalargicos, hemicranicos, & ad aurium tinnitus, uel sonitum diuturnum. Satis etiam iuuat & ad oculorum dolores, & caliginem tollit, & eos quos sanguis laedit multum iuuat: Sed & typhicos iuuat. Mouet etiam menstrua in quibus constricta sunt, sed & haemorrhoidas mouet similiter. Dabis autem semel in mense eis qui superscriptas patiuntur agritudines. Cauendum uero est ne ipsa die detur, in qua ante acceperat. Dandus est etiam in declinatione passionis, dabis & in quarto mense. Recipit autem haec, euphorbij 2 IIII, piperis 2 II, salis amoniaci 2 I, cymini 2 I. Integra autem dosis 2 I est, dandus est in mulsa, & quamdiu purgat uentrem, bibat calidam aquam.

APOZIMA

APOZIMA CATARTICA.

Aquæ phialas III, aneti fasciculum unum, cymini quantū digitis semel leuare potueris, diagridij scrupulos IIII, coques ad tertias & dabis ad bibendum. Item apozima catartica, absinthij fasciculum unū, aquæ phialas III, coques ad tertias, & colabis, & terens aloë → IIII, & diagridij → II, dabis cum apozima suprascripta. Alia apozima catartica, ad eos qui colum patiuntur, ut in pedibus deponatur interius. Epithymi, ana → IIII, hellebori nigri, diagridij ana → I, coques in aqua phialis tribus, ut ad unam reuertatur, & dabis bibere. Hoc autē subinde accipiat, ita ut in omni mense, aut in alio, aut satis ut in tertio mense transponat, ut in anno quatuor bibat potiones.

CATARTICVM DIACYDONIVM.

Dicydonijs coctis libram I diagridio ∞ II, pipere, gingibre, ana 2 V, conficies & utere. Aliud catarticum peculiare Oribasij, quod simbiocarion nominauit: Diagridio ∞ II, pipere, gingibere, sale frixo, petroselinno, ana ∞ I, faciens puluerem, dabis in potione 2 II cum mulsa.

CATARTICVM AD PHLEGMA

deponendum.

Liquiritia, cocco cnidio purgato, ruta uiridi, ana ∞ I, melle quod sufficit. Aliud. Aneti semine, opio, ameo, pipere, cocco cnidio, croco, lacteridis, ana 2 IIII, apij semine 2 I, cassia 2 III, melle quod sufficit. Dosis autem est cochleare unum aut duo.

CATARTICVM AD CHOLERAM.

B Apij semine, pulegio, pipere, ana 2 IIII, diagridio 2 XII, melle quod sufficit. Dabis autem de electario cochleare unū, aut duo, aut tria, secundum accipientiū uirtutem. Aliud catarticum ad cholera deducendā: Aloë → II, diagridio ∞ I, mastiche, absinthij succo, ana 2 II cum succo cydri quod sufficit. Sin minus, cum melle dabis, ut supra.

CATARTICVM MELANCHOLICIS.

Aniso → IIII, petroselino → II, pipere → II, epithymo → VII, melle quod sufficit. Dabis autē cochleare unū, aut duo, secundum accipientiū uirtutem. Item aliud: Epithymo → VIII, menta → II, ruta uiridi → II, Cum optimo uino dabis per dies tres bibere. Aliud: Epithymo → VIII, isin → III. Dabis autē in potione una cum mulsa tepida. Item ad melancholiam: Aloë 2 II, epithymi → II, diagridij obulum unum dabis bibere.

Aliud: Aloë → II, epithymo 2 I, diagridio triobolon, dabis in mulsa, aut cum calida aqua bibere.

CATARTICVM ELEPHANTIOSIS.

Coloquintidas duas mediocres caute desuper aperies, ita ut ex ipsis cooperacula facias, & semine omni euacuabis, lanuginē uero intro remittes, & implebis oleo dulci, & cooperacula sua superpones, & permanebis nocte tota. Alia autem die euacuabis coloquintidas de oleo, & coques coloquintidas in cacabo cum aqua, donec excoquantur, & sic eas tolles & proijcies, & in illa aqua remittes oleum quod fuerat in coloquintidis, & addes ibi hellebori nigri triobolon & scamonia 2 IIII, & ibidem in ipso cacabo pultarium de simila facias, ex quo patiēti ante pridie leuiter cibato ad magnitudinē auellanæ dabis XXIIII pilulas glutire, aut si potuerit manducare, & bibat aquā. Aliud catar: elephantiosis.

Accipiens unā coloquintidam maiorem, implebis eam de oleo, & stet plena nocte & die una, & ablato oleo coques coloquintidam in olla noua cum aqua,

X 3 donec

C donec remaneat pars tertia, & sublata coloquintida in aqua ipsa mittes similam quantum sufficiat, cui admiscebis hellebori nigri 2 I, scamoniæ 2 I, & agita bis cum furculo aneti, & cum fuerit coctum, faciens pilulas ad auellanæ magnitudinē, dabis ut glutiat. Catarticus de iure galli senis: Occidens gallum uetustum, omnia interiora eius tolles, & lauans implebis sale, & cum acu & filo consues, & coques cum aqua abundante, & olei modicū habēte. Anetum uero & porros mittes ex pleno, ut ibidem simul discoquantur. Cum enim perdiscoctus fuerit gallus, tunc ius fit suaue ad bibēdum, & est aptum stomacho, & purgatiuum fit ipsum ius, & non sit minus ad bibendum duabus heminis. Mirabiliter enim facit ad diuturnissimos reumatismos.

INVNCTIO ANI AD EDVCENDAM
uentositatem cum stercore.

R Vta uiridis teratur, & cum melle coquatur, ut unus succus fiat, & exinde interius anus perungatur, & bene faciet. Melius enim operabitur si admisceas cyminum & modicum nitri. Aliud: Cyclaminis succus in floccolana inuolutus inijciat, aut succus cyclamini coquatur cum melle, & balanus inde factus inijciatur, aut certe ex ipso cyclamino pastellius factus inijciat. Ventositates enim exeunt abundanter & releuantur.

CVRATIO RVFL.

C Oloquintidæ interioris 2 XX, camidrij, agarica, ana 2 X, sagapini 2 VIII, popanacis 2 VIII, petroselinij, aristolochiæ rotundæ, piperis albi ana 2 V, Cynamomi aut cassiæ fistulæ duplo, spicanardi, croci, smyrinij polij, ana 2 IIII. Omnia enim trita & tricocinata cum melle miscens, dabis exinde quamplurime 2 IIII in mulsa.

D CATARTICVS LICI AVTORIS,
dulce ad accipiendum.

S Camoniam cum sale quam albissimo teres diutissime, & sic eam in pyxide plumbea duplici uase coques. Modus autem coctionis hoc modo fiet: Pones in pyxide plumbea fistulam, aut cannam, per quam super aquam respiret. In qua pyxide mittes scamoniam, quæ cum sale trita est, & mittes pyxidem in uase aqua pleno, ita ut fistula caput foras teneat, quæ fixa fuerit in pyxidem. In aqua autem ubi bullierit mittes erum, id est, herbum, & quando herbū coctum fuerit, tolles desuper focum, & sublata pyxide cum se refrigerauerit tolles, & iterum teres ipsam solam, aut cum albo pipere tantum admixto, quo suauior sit ad accipiendum. Si enim sic confecta detur scamonia, neq; in ore, neque in stomacho insuaue erit catarticum, & nihil minus purgabit.

VNGENTVM CATARTICVM AD VNGENDVM
anum quod mouet abundanter uentrem.

S Tipteriam cum melle teres, & coques donec rubeat, & ex hoc perlines anum. Vocatur autem hoc medicamen cezanagaci: Facile enim educit uentrem, & sine dolore protrahit.

CATAPOTIARVM CONFECTIOES
ad uentrem laxandum.

S Camonia, coloquintida, euphorbio, aloë, bdellio, ana 2 IIII, cum succo caulis ea colliges, dosis est III, aut V noctu. Item alia.

Aloë 2 IIII, diagridio 2 I, cum succo caulis colliges: Dabis autem III, aut V, aut VII, noctu. Item catapotia ad typos, faciunt enim ad sanitatem stomachi, & apta sunt stomacho, & uentrem purgant quammaxime, & typos

A typos amputant. Aloë ꝑ II. absinthij succo ꝑ III. squillæ interioris ꝑ I. Squillam autem in pane mittēs coques ut bene sit cocta, & post tollens pensabis & mittes in pila, & fortiter tundes, & supermittens succos absinthij, super sparges tritam aloë, & facies spassum, ex quo faciens catapotia ad ciceris magnitudinē, dabis tarde conualescentibus ex ægritudine, & non cito recuperantibus, secundum uirtutem.

Item aliud catapotium, ad quod supra. scamonia ꝑ I. aloë ꝑ I. coloquintidæ interioris ꝑ IIII. bdellio ꝑ III. mastiche, absinthij succo, brassicæ succo, ana ꝑ III. facies autem catapotia orobicas, & dabis XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI. Sin uero qui typos patiunt dederis, dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut satis XV. per dies V. aut VI. aut IX. Si autem uolueris ut phlegmaticū humorem educant, aut citius soluent, addes euphorbij ꝑ I. in tota massa.

Item catapotia, ad typos coactos, Agarico ꝑ II. euphorbio ꝑ II. helleboro ꝑ IIII. mitro ꝑ II. bdellio ꝑ I. diagridio ꝑ II. epithymo, coloquintida, aloë ana ꝑ II. facies autem catapotia.

Item alia catapotia. Scamonia ꝑ I. aloë, euphorbio ana ꝑ IIII. cum aqua autem pluuiali facies catapotia, & dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI.

O X Y M E L L I S C A T A R T I C V S .

A Ceti ꝑ III. pulegij plenam manum, hyssopi plenam manū, hac autem coquens cum aceto ad tertias, post hac colabis & addes anisi ꝑ I. & 5. polypodij ꝑ I. agarici ꝑ I. & 5. folij —) IIII. spicæ nardi —) V. petroselinij, epithymij, diagridij ana ꝑ I. tenuem autem puluerem supermittes, & coques cum mellis 55 uno ad lenes prunas ad mellis spissitudinem, & postquam de foco tuleris, mittes diagridium, dabis autem cochlearia tria.

C O N F E C T I O N E S D I U E R S O R V M
trochiscorum. Andronius.

Chalcantho, smyrni ana ꝑ II. libano, stipteria cisti ana ꝑ IIII. galla asiatica ꝑ VI. sidia, aristolochia ana ꝑ VIII. uino austero quod sufficiat, facies trochiscos & utere, cum aceto autem teres, & inlines.

T R O C H I S C V S M V S A E .

Stipteria scisti, aloë, smyrni ana ꝑ VI. crocomagnato ꝑ III. chalcantio ꝑ VI. cortice mali granati ꝑ VI. cum uino & melle mixtis conficies & utere. Trochiscus Vari autoris. facit ad hypopias, ad impetigines, ad maculas, & ad carnes supercrescentes, & syringia sanat, facit & ad alia multa, sino pida, iu, xistu, libano, areno, stipteria scisti, æquali pondere cum aceto facies trochiscos

Trochiscus eris, facit ad omnes nomas, maxime autem ad ueretrum, & oris cancos. Croco ꝑ VIII. stipteria ꝑ c. smyrni ꝑ VIII. resolues cum aceto, & melle mixtis & facies trochiscos. Ptisanæ autem infusa teres.

Trochiscus diacartu ad nomas, id est, cancos, carta combusta ꝑ XXXII. calce uiua, arsenico, sandaraca ana ꝑ I. cū succo plantaginis facies trochiscos.

Trochiscus andronius. scisti, smyrni ana ꝑ IIII. chalcantio ꝑ II. libano ꝑ VIII. cetino ꝑ X. aristolochia ꝑ XII. aliqui ꝑ VIII. galla asiana ꝑ VIII. sapa quod sufficiat.

Trochiscus

C Trochiscus pollidos phragis. Sidia, smirni, aloë, ana 2 VIII. scisti 2 V. libano 2 5. chalcanto 2 V III. felle taurino I VI. uino dulci quod sufficiat.

Trochiscus melas. Sidia 2 X. aristolochia, galla asiana, scisti, ana 2 VIII. aloë, libano, ana 2 IIII. smyrni, chalcanto, ana 2 II. uino bono quod sufficiat, facies trochiscos, & uteris cum sapa.

Trochiscus ad lepras, & impetigines. helleboro albo, pipere longo, cacreo alcionio, sulphure uiuo, calamo aromatico, adarce, xqualia pondera teres & cernes, & cum aceto facies trochiscos: fricabis autem partem ipsam cum aspero panno, & unges cum digito, & in sole facies stare.

Trochiscus crocodis. Smyrni, cistoreo, ana 2 II. croco 2 III. opomicono 2 III. aniso, apij semine, dauci semine, storace, ana 2 IIII. iusquiami semine 2 VI. cum aqua facies trochiscos triobolos, id est siliquas octo aureas pensantes. Trochiscus diaspermatus. facit ad dysentericos & coeliacos, & ad uentris fluxum, & ad tussim, & ad profluuium sanguinis, apij semine 2 III. foeniculi semine, aniso, ameo, papaueris albi semine, iusquiami semine, opio, sidus, id est, floribus mali granati, quod si flores non habueris, mittes corticem, ana 2 I. croco, floribus rosarum, galla asiana, ana 2 IIII. Omnia semina in puluerem redigens, & opium in aqua infundens facies trochiscos habentes 2 I. & 5. Dabis autem ad tussim in mulsa, ad uentris fluxum, cum succo oryzae. Qui cum tussis reijciunt, cum pusca. Ad profluuium sanguinis, cum aqua de lentisco. Ad nauream, cum aqua absinthij. Ad interaneorum dolorē, uel inflammationem stomachi, in mulsa. Ad dysentericos, in apozima rosarum dabis uinum trochiscum mane & sero.

D Trochiscus ad dysentericos, & hæmoptoicos, & ad fluxum sanguinis mulierum. hypocistide, gessamia, galla asiana, acacia, cirro, ana 2 VIII. & cum aqua pluuiali facies trochiscos. Uteris autem ad dysentericos iniiciens cum succo oryzae aut lentisci. Ad hæmoptoicos autem, in uino cyatho frigidæ aquæ mittes medicaminis 2 I. & dabis bibere. Ad fluxum sanguinis mulierum similes iniicies cum aliquo succo arnoglossæ, aut polygoni, aut strigni, aut appones in crocide die lanam, & adijcies ad os matricis resolutum cum succo strigni, aut polygoni, aut arnoglossæ.

Trochiscus ad impetigines. Chalcitheo, misco, sulphure uiuo, calcantho, libano, ana 2 IIII. fici folijs uiridibus 2 VI. cum aceto facies trochiscos, & cum aceto resolues & uteris.

Trochiscus passionis. Lippidus chalcoc 2 XII. chalcucicaumeno, salis ammoniaci, stipteria, strangili, iu, xistu, ana 2 VIII. libano 2 VIII. teres chalcucicaumenum, alias cernes, lippidū & stipteria teres cum aceto ad solem. Cum autem omnia triueris, mittes libanū & teres diu, quando autem se collegerit, facies trochiscos ad omnes, ubi autē opus fuerit, cum aceto resolues & lines.

Trochiscus proculi podagricis. Sanat autem podagras, ischiadicis, & est uniuersalis ad omnes arthreticos, & omnes dolores, ita ut anno uertente bibatur, & omnem sensibilitatem acutiorem reddit, purgat mitius per urinas, & totum corpus sanius preparat, sanat & epilepsias, & sciros epatis & splenis. Conficitur autem sic. Camitrius 2 IX. centaurea tenui in carpo 2 VIII. aristolochia longade montibus collecta 2 VI. gentiana non pertusa 2 VI. hypirico 2 V. petroselino 2 III. fu. s. I. agarico 2 I. in alio agarico 2 I. melle ff I. Singillatim autem tundes & cernes & admiscebis

A scabis cum melle, & tundes bene, & facies trochiscos. Vfus autem ut bibantur sit bene digestus, & bibat hora tertia, postea uentrem faciet resolutum cum aqua calida cyathis duobus, & cum acceperit deambulet uel exercitee. Si autem inchoare uult potionem, non in aetate accipiat, sed in alio aliquo tempore. Interuallum ad balneum aut ad cibum postquam acceperit, trium horarum sit. Digestionem autem & potionem uitet donec impleat totius anni dierum numerum. Sit autem dieta, boni succi, digestibiles. Non supra mensuram accipiat, ut indigestio sentiat. Brassicam enim comedere arthriticis non suadeo. Habet autem aliquid contrarium, uinum uero mediocriter bibant uti oportet, & mediocriter temperato cum cibo.

Trochiscus Diaelectro, id est, de succino. Facit enim ad hæmoptoicos, & ad tussim longinquam & recentem, & phthysicos, & anaphreticos, empyicos, coeliacos, dysentericos, in pneumatominos. Est autem ad aurium causas bonus. Psillio purgato 2 XL. quidam 2 XX. yreo illyrico, mastice, electro, id est succini limatura, croco, ana 2 XXX. opio 2 XV. psillia, id est, herbae pollicaris semine in aqua calida infundes, & quando glutinosa fiet aqua, exprimes eam, & ex liquore ipso conficies medicamem, finges trochiscos, & dabis tres obolos dormitum eunt. Sint autem aquae ff III.

Trochiscus Diaagatisa, ad podagricos, arthreticos, & ad inflammationes, & ad omnes pruritus initio illitus. Agatia nigra & rubea ana 2 IIII. colli strictionico perlucido 2 III. ichehyocollis 2 IIII. amoniaco amato 2 II. glaucio, aloë, añ 2 II. libano areno 2 I. helleboro albo & nigro añ. 2 I. acetum squilliticum supermities, & facies trochiscos, & cum opus fuerit teres cum supra scripto aceto trochiscum, & lines locum, & cum se siccauerit, iubebis eum ad balneum ambulare, & cum se lauerit, iterum superunges de ipso medicamine.

C Trochiscus hemicranicus. cardamomi semine 2 IIII. rutæ uiridis folijs 2 IIII. opio 2 I. aceto quod sufficiat.

Trochiscus, dialicacauus, qui & cirrus uocatur, qui facit ad erysypilas, & trimata, & ad narium tumores resolutus cum aceto aut pulca aut aqua frigida. lythargyrio 2 XXIII. psimithio 2 XII. stipteria scisti 2 IIII. calcanto 2 IIII. alicacauis cortice uiridi, aut pro alicacauo strigno 2 VIII. sinopidem si uolueris ad colorem faciendum mittes, & facies trochiscos cum aqua, & uteris interdum cum uino aut

Trochiscus diarnoglossus, faciens ad rhagadas, & sicodas, & ad syringia & polipos: Hypocistidos cilo 2 III. licio, balauftio añ. 2 III. opio, rosis siccis, ana 2 II. gallis 2 II. acatia 2 III. plantaginis succo, guminis, sulphure uiuo, rosis, floribus, cornu ceruino usto ana 2 II. facies trochiscos, sicabis in umbra, & uteris cum uino & melle mulsato, resoluens in cote oclularia. Ad polipos autem cum stuppa intus mittes, & in die una tertio mutabis.

Trochiscus ad scabiem. lithargyrio 2 II. calce uiua, psimithio, uermicario, ana 2 IIII. uino quod sufficiat.

Trochiscus diacastoreus, qui facit ad oris & ueretri ulcera, & ad dentes laxos, & gingiuas purgat, smyrni, castoreo, stipteria scisti, sidia, iu, xisto, ana 2 II. multo synopico, miseu ana lib. I. uino quod sufficiat.

Trochiscus ad capitis dolore & oclorum, in lines tempora & oculos iuuabis, & caput, libano, yreo, gumeo, ana 2 IIII. smyrni 2 I. ouorum duorum album simul teres & facies trochiscos, & cum opus fuerit cum aqua resolues & lines.

Trochiscus ad capitis diuersos dolores. Mox ut linieris frontem, amputabis dolorem, utique & si febrierint aut phrenesim patientur, mirabiliter faciet, lauribaccis & uua uiridi, ana 2 VIII. yreus 2 II. opopanace 2 I. & 5. cum

cum

Cum aceto facies trochiscos, & cum opus fuerit cum aceto & oleo roseo induces.
Trochiscus licinicus ad impetigines. Facit enim ad impetigines pessimas,
Re: de staphisagria, id est pera, folijs fici uiridi 2 II. misco 2 IIII. calcanto 2 II.
calcitheo, calce uiua, ana 2 VIII. libano 2 IIII. sulphure uiuo 2 X. aceto qd suffi.

TROCHISCVS AD QVARTANAS. (ciat.

OPIO, ruta, iusquiamo, ana 2 I. croco 2 IIII. cassia 2 III. sulphure uiuo 2
III. cum aqua facies trochiscos pensantes —) II. & dabis in pufca ante
duas horas accessionis.

TROCHISCVS ISCIADICIS ET HY-

dropicis faciens mirabiliter, & per urinas deponens.

Coloquintida 2 VII. peretro 2 IIII. pipere albo 2 II. smyrni 2 II. facies
trochiscos pensantes 2 I. & 5. aut duas, & dabis cum dulci, aut in mulfæ
cyathis duobus, in dies quinque singulas portiones, sanant educendo phlegma.

Trochiscus ad uniuersas passiones, ad insomniatatem, dabis cum aqua cali-
da ad faucium tumorem: prodest cardiacis, colicis, epaticis, splenicis, simili-
ter in aqua calida. Ad mulieres quæ phantasiã patiunt, & quæ iactũ frequen-
ter faciunt, in mulfæ dabis, Ad phthificos in prima portione incidit frigus, in se-
cunda incidit febrem, tertia portio tamdiu sudat, quamdiu incidat omnem typũ.
Ad percussum serpentis, ad morsum canis rabiosi, dabis in uino calente tempe-
rato. Ad reumatismum stomachi, ad reuma pulmonis, ad pectoris dolorem, ad
tussim, & qui excreant sanguinem, si sine febre sunt, in uino calido, si febricitã-
tes, in aqua calida, Ad ulcerationem uesicæ, ad stranguriam, curat tumorẽ per
omne corpus, Arthreticis & podagricis in uino temperato dabis. Rec. LL. pa-
pauer album 2 IIII. opium thebaicum 2 IIII. iusquiamũ 2 II. liquiritiã 2 I.
D crocũ 2 I. storacẽ calamitẽ 2 I. litium 2 II. castoreũ 2 I. mandragoræ cor-
tices 2 I. hypocistidæ succũ 2 II. Has species tundis & cribellas, & facies tro-
chiscos in modum pond. fabæ cappadociæ, & dabis in temperata.

Trochiscus Galeni, ad reuma, ad hæmoptoicos, ad dentes reumatizatos &
stranguriam patientibus, & uesicã dolentibus, ad omnes reumaticas passiones.
Colicis, splenicis, phthificis, & ad multas alias passioes. Re. LL. myrrha 2 I.
libanum 2 I. opium 2 I. iusquiami 2 5. gariophilæ 2 5. cinnamomum
2 5. cuphitæ 2 5. liquiritiæ 2 5. Opium uero in aqua infundis, & factro-
chiscos pensantes d. I. dabis cum aqua tepida aut cum mulfæ.

Trochiscus laxatiuus, febrem tollit & omnem molestiam, cinnamomũ, ga-
riophilum, crocum, aloẽ, cassiam, amoniacum, squinantum, diagrid, spicam, liba-
num, ana 2 I. mel quod sufficit.

Trochiscus Diamuseos, cardiacis, scotomaticis, abrotanũ siccum, castoreũ,
oppopanax, ana 2 I. 5. myrrha, crocum orientale, ruta agrestis semẽ, piper-
tinapirum, lithos magnetis, cuphita ana 2 I. trita cernis, cõficis cum aceto, & fa-
cis trochiscos ana 2 I. & das ieiunio in oxymelle.

Trochiscus Nimson, dysentericis, pleureticis, ad mēstrua deponēda. Rec.
H. iusquiami 2 5. felinus sperma 5. anisi 5. hypocistidis 5. opij 5. golligis cum
succo polygoni, aut cum succo plantaginis, aut cum uino stiptico, fac trochi-
scos ana 2 I. & utere.

Trochiscus ad omnem tussim. Rec. H. myrrha trochiten 2 VI. libanũ 2 V.
opium 2 IIII. iusquiamũ 2 IIII. cynoglossæ herbæ de radicibus cortices ad so-
lem siccatos 2 IIII. tundis, cernis, & opium in aqua infundis, & fac trochi-
scos pensantes 2 I.

Trochiscus

A Trochiscus ad uomitum restringendū, & stomachum confortandum, & uentrem stringendum. Rec. ℥. anisum, apij semen, ana 2 v i. absinthij pontici . . piperis 2 vi. opij 2 ii. castorei 2 ii. Sicca tundis & cribras. Opium uero in aqua infundis per triduum, & post missum in mortario teres diligenter, & commisces omnia. Colliges autem ex aqua, & fac taxillos ampliores auellanae, quos siccas in umbra, & cum opus fuerit, in aqua calida dabis.

Trochiscus, dysentericis, hæmoptoicis, cæliacis, pleureticis, ad tussim, & qui saniem uomunt. Rec. H. Ameos, anisum, apij semē, aneti semen, fœniculi semen, papaueris nigri semen, balauſtia, ypocistides, opium, gumen. Omnia ana x i. collige cum succo plantaginis, & fac trochiscos pond. 2 i.

ELECTARIVM DIAPRASSIUM.

SAnat uertiginem capitis, & caliginem oculorum abstergit, palatum & arteriã purgat, distillationē confringit, dolorē dentium mitigat, reumatismū faucium sedat, dolorem de thorace aufert, & pulmones facilius sanat, cordis dolorem tollit, lateris dolorē conspergit, maxime pleureticos mirifice sanat, sciorenē epatis & splenis curat, stomachum corroborat, & ad pristinam sanitatē perducit. Omnibus uero interranis prodest, inflationē aufert, phthisicos sanat, & peripleumonios curat, tussim soluit, nephriticos, calculos, stranguilia sedat, omnē dolorē colicis cōpescit. Qui habet pallidum colorē emendat, mathoicos sanat, menstruū deducit, ad ordinemq; suū reuocat. Qui autē hoc usus fuerit, à multis morbis cōseruat, nec aquæ malignæ, nec nebula, nec paludes illis nocent. Conseruat in itinere & sine ægrotatione, facit ad eos qui uenenū biberint,

B ad morsum serpentis, uel ictus scorpionis, & qui fungum malū comedunt. Stomachus, epar, splen, dolore liberantur. Typum quartanū mitigat, quotidianū & tertianum liberat. Rec. H. amomi xiiii. aristolochiæ rotundæ xiiii. cassiæ fistulæ xi. gariopholi xiiii. storacis cal. xi. myrrhæ, spicæ nardī, costi, pîretrian. xii. liquiritiæ xiiii. pul. xii. piperis nigri. xiiii. Reupont. xii. dragaganti xiiii. 33. xiiii. peoniæ xi. saxifragæ, yreos, capparis radicis, ana xiiii. hyssopi xii. pulegij xii. gentianæ unc. iiii. anacardi xii. galbani xii. terebinthiæ xii. petroselinī, maced. xiiii. mastichis xiiii. careæ xi. libistini xi. galangæ xii. sir, xilobalsami, carpobalsami, rasuræ eboris, basilici, satureiæ, añ. xi. aneti semen xii. apij semē xii. fœniculi semen xi. ossa de corde cerui xii. ligni aloë xii. cardamomi xii. corallij xi. squinant, xii. origani xi. diptamni x i. uinci tossicu . . ii. aron x i. sinonæ xii. diolorubeo xii. amigdalæ purgatæ xiiii. nuclei pini xiiii. piperis albi xi. balsami xi. musci xi. Cuius confectio talis est, prius species teruntur.

Trochiscus, diapeganum ad omnē typū quotidianū, & notho quartano, & notho tertiano. Rec. H. Crocū x ii. peretrū x ii. origanum x ii. hyssopum . . ii. rutæ uiridis . . ii. myrrhæ . . ii. collige cum aqua & trochiscos fac 2 i. & utere cum aqua calida.

Trochiscus, asmaticis, & suspîriosis. Anisum, sulphur uiuum, ammoniacū, castoreū, melantium uel giptes, omnia ana . . i. tusa & cribellata cum aqua collige, & trochiscos fac, dabis cum oxymelle.

F I N I S.

